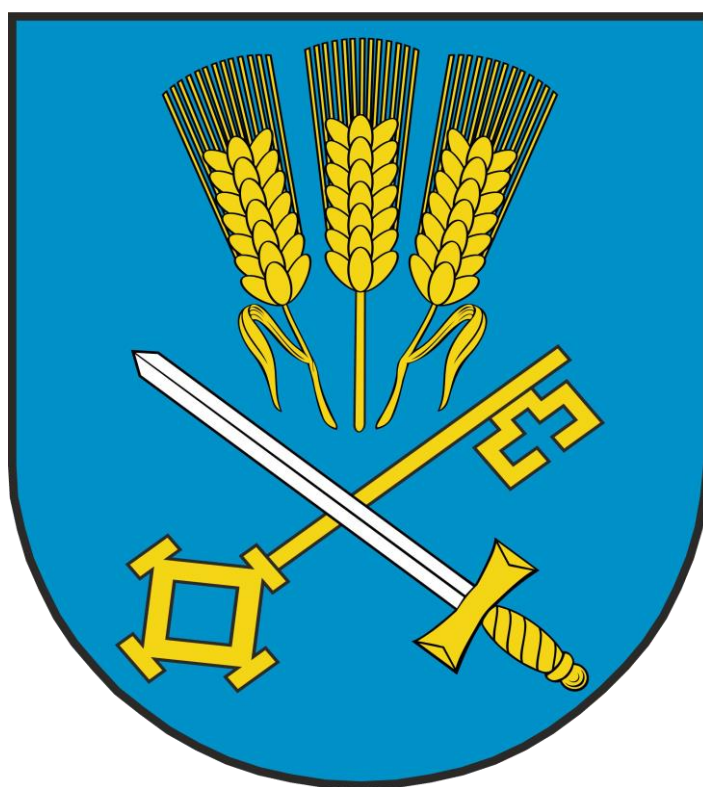

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŁASKARZEW NA LATA 2026-2035

PROJEKT

Łaskarzew, 2025

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli	2
Podstawowe informacje o opracowaniu.....	3
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	4
1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy	5
1.1 Sytuacja społeczna.....	6
1.2 Sytuacja gospodarcza	23
1.3 Sytuacja przestrzenna.....	29
1.4 Sytuacja klimatyczno-środowiskowa.....	40
1.5 Analiza potencjału jakości życia w gminie i wyniki badania ankietowego	49
1.6 Wnioski z diagnozy	56
2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej	59
2.1 Analiza SWOT /TOTS.....	59
2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy	62
CZĘŚĆ STRATEGICZNA	63
3 Wizja, misja i cele Strategii	64
3.1 Wizja i misja	64
3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań	68
3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym	71
3.4 Model funkcjonalno-przestrzenny	83
4 Założenia wdrożeniowe	100
4.1 Planowane przedsięwzięcia.....	100
4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania	102
4.3 System realizacji Strategii oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	102
Podsumowanie	106
Spis tabel, rysunków, wykresów i zdjęć	108
Bibliografia	111

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli

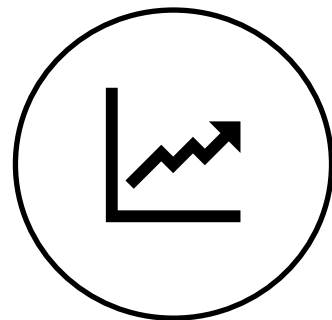
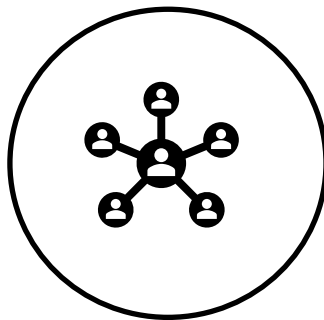
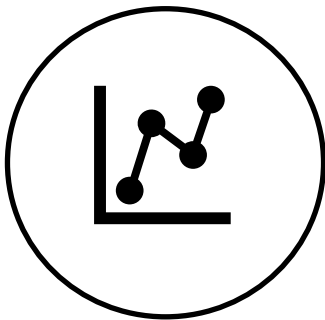
1.	Dz.U.	– Dziennik Ustaw
2.	EBI	– Europejski Bank Inwestycyjny
3.	EBOR	– Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
4.	EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
5.	e-PUAP	– Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
6.	Gmina	– Gmina Łaskarzew
7.	GPSZOK	– Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
8.	GPZ	– Główny Punkt Zasilający, stacja elektroenergetyczna zasilająca sieć SN
9.	JCWP	– Jednolita Część Wód Podziemnych
10.	JCWPD	– Jednolita Część Wód Powierzchniowych
11.	Mg	– megagram
12.	GDK	– Gminny Dom Kultury w Starym Helenowie
13.	GOPS	– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie
14.	OSI	– Obszar Strategicznej Interwencji
15.	OSP	– Ochotnicza Straż Pożarna
16.	PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
17.	REGON	– Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
18.	S.A.	– spółka akcyjna
19.	SMS	– z ang. Short Message Service, krótka wiadomość tekstowa w cyfrowych sieciach telefonii
20.	SN	– linia elektroenergetyczna o średnim napięciu
21.	Sp. z o.o.	– spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
22.	SWOT/TOTS	– analiza SWOT, metoda porządkowania i weryfikowania informacji
23.	UE	– Unia Europejska
24.	zł	– złoty, podstawowa jednostka monetarna w Polsce

Podstawowe informacje o opracowaniu

Jedną z podstawowych metod zarządzania gminną jednostką samorządu terytorialnego jest planowanie strategiczne rozwoju gminy w dłuższym horyzoncie czasowym. Głównym narzędziem wykorzystywanym w planowaniu strategicznym jest natomiast dokument planistyczny w postaci strategii rozwoju gminy, która stanowi wyznacznik kierunków rozwoju gminy w przyjętej perspektywie czasowej. Horyzont czasowy przedmiotowej Strategii wyznaczono do 2035 r., wskazując tym samym na długofalowy charakter tego dokumentu pozwalający na osiągnięcie zakładanych celów oraz realizację wyznaczonych przedsięwzięć. Przyjęty okres obowiązywania nowego dokumentu strategicznego wynikał także w dużej mierze z uwarunkowań zewnętrznych wynikających z horyzontów czasowych stosowanych w planowaniu strategicznym w skali regionalnej, krajowej czy w skali całej UE. Strategia obejmuje wszystkie sfery działalności gminy i została podzielona na 4 obszary działania: sferę społeczną, sferę gospodarczą, sferę przestrzenną i sferę klimatyczno-środowiskową. W tym zakresie cele i przedsięwzięcia wyznaczone w ramach Strategii odnoszą się jednak nie tylko do zadań i obszarów działania gminy jako samorządu terytorialnego realizowanych przez władze gminy, ale mają swoje odniesienie także do sposobów i kierunków działania wszystkich innych instytucji/podmiotów działających na terenie gminy. Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2025 to jeden z najważniejszych dokumentów, który jedynie określa wizję rozwoju gminy na najbliższe lata. Gmina Łaskarzew będzie pełniła rolę instytucji wdrażającej w życie założenia Strategii oraz odpowiedzialnej za jej prawidłową realizację i osiągnięcie założonych celów Strategii. Metodologię opracowania Strategii oparto o powszechnie stosowane metody planowania strategicznego. W pracach nad Strategią kierowano się jednocześnie potrzebą zapewnienia jak najpełniejszego uspołecznionego charakteru Strategii i umożliwienia wpływu na jej kształt na każdym etapie jej przygotowywania i wdrażania społecznością lokalną. W pracach nad Strategią uczestniczyli eksperci, radni, urzędnicy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy i mieszkańcy. W tym zakresie w trakcie opracowywania Strategii przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami dotyczące najważniejszych potrzeb i kierunków rozwoju w gminie. W końcowym etapie Strategii opracowano system jej wdrażania, monitoringu oraz oceny stopnia realizacji jej założeń. Jak wynika z powyższego opisu przedmiotowa Strategia – co jest charakterystyczne dla tego typu dokumentów – ma charakter ogólny, wyznaczając kierunki rozwoju gminy na poziomie celów (strategicznym i operacyjnym) oraz typów przedsięwzięć zmierzających do realizacji tych celów. Nie określano natomiast zamkniętego katalogu konkretnych i szczegółowych projektów do realizacji, które zostaną określone w szczegółowych dokumentach planistycznych gminy. Opracowany w ten sposób dokument będzie stanowił swoistą mapę drogową wytyczającą priorytety rozwoju gminy w perspektywie do 2035 r. Jednocześnie Strategia ma charakter otwarty a metodologia jej wdrażania zakłada możliwość dokonywania zmian i aktualizacji jej zapisów w reakcji na zmieniające się uwarunkowania makroekonomiczne, wyniki okresowych analiz efektów realizacji Strategii czy inne czynniki mogące mieć wpływ na przyjęte założenia. Wszystkie zmiany w tym zakresie będą jednak odbywały się przy udziale i konsultacji ze społecznością lokalną zachowując uspołeczniony charakter tego dokumentu.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Łaskarzew

Poniżej przedstawiono podstawowe uregulowania funkcjonowania Gminy Łaskarzew.

Wójt jest organem wykonawczym. Wójt wykonuje uchwały Rady Gminy i zadania określone przepisami prawa. Do zadań Wójta należy w szczególności:

- opracowywanie strategii i programów rozwoju,
- gospodarowanie mieniem komunalnym,
- wykonywanie budżetu.

Rada Gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym. Radni gminy wybierani są w głosowaniu powszechnym przez mieszkańców. Tworzą Radę Gminy. Ich obowiązkiem jest kierowanie się dobrem wspólnoty samorządowej, utrzymywanie stałej więzi z mieszkańcami oraz ich organizacjami, przyjmowanie zgłaszanych przez nich postulatów i przedstawianie ich organom gminy do rozpatrzenia. Radni mają obowiązek brać udział w pracach Rady Gminy i jej komisji oraz innych instytucji samorządowych, do których zostali wybrani lub desygnowani.

Nadzór nad działalnością gminną (m.in. działalnością Rady Gminy) sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa (art. 15, art. 30, art. 86 ustawy o samorządzie gminnym).

Gmina wykonuje swoje zadania głównie przy pomocy Urzędu Gminy Łaskarzew. Urząd Gminy realizuje zadania mające na celu wykonanie spoczywających na gminie:

- zadań własnych,
- zadań wykonywanych na podstawie porozumienia z organami administracji rządowej (zadania zleconych),
- zadań publicznych powierzonych gminie w drodze zawartych porozumień (art. 33, art. 7, art. 8 ustawy o samorządzie gminnym).

Ponadto Gmina wykonuje swoje zadania przy pomocy gminnych jednostek organizacyjnych takich jak:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Klub Dziecięcy „Promyczek”,
- Publiczne Przedszkole w Starym Pilczynie,
- Publiczne Przedszkole w Izdebnie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Izdebnie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Starym Pilczynie
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzywdzie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrowie z/s w Woli Łaskarzewskiej.

Poniżej przedstawiono schemat organizacyjny Gminy Łaskarzew.

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Gminy Łaskarzew

Źródło: opracowanie własne

1.1 Sytuacja społeczna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji społecznej gminy Łaskarzew. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące demografii i rynku pracy. W dalszej części opisano infrastrukturę społeczną gminy w kontekście oświaty i wychowania, kultury i sportu, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz działalności organizacji pozarządowych. Opisano kwestię bezpieczeństwa publicznego, występujących problemów społecznych oraz cyfryzacji usług publicznych.

Demografia

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gminy Łaskarzew w latach 2019-2024

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba mieszkańców	5475	5307	5290	5262	5238	5241

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższej tabeli wynika, że w latach 2019–2024 liczba mieszkańców gminy Łaskarzew zmniejszyła się z 5 475 do 5 241 osób, czyli o 234 osoby, co stanowi spadek o ok. 4,3%. W 2024 roku odnotowano jedynie nieznaczny wzrost liczby mieszkańców o 0,1% w stosunku do roku poprzedniego.

Trend ten jest m.in. spowodowany migracjami, co potwierdzają dane dotyczące salda migracji w latach 2019-2023 w poniższej tabeli.

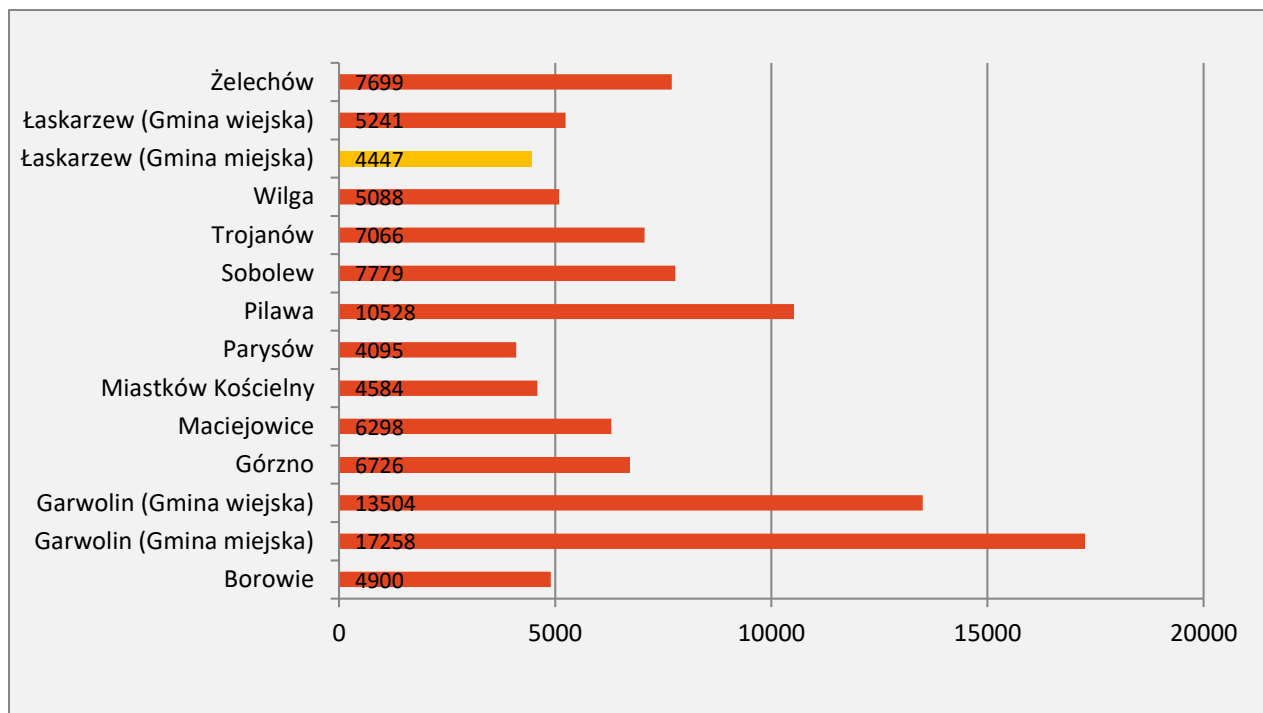
Tabela 2 Saldo migracji w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo migracji ogółem	-8	-23	3	-22	-29	-13
Saldo migracji wewnętrznych	-9	-23	3	-21	-29	-13
Saldo migracji zagranicznych	1	0	0	-1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono porównanie gminy Łaskarzew z innymi gminami powiatu garwolińskiego.

Wykres 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)

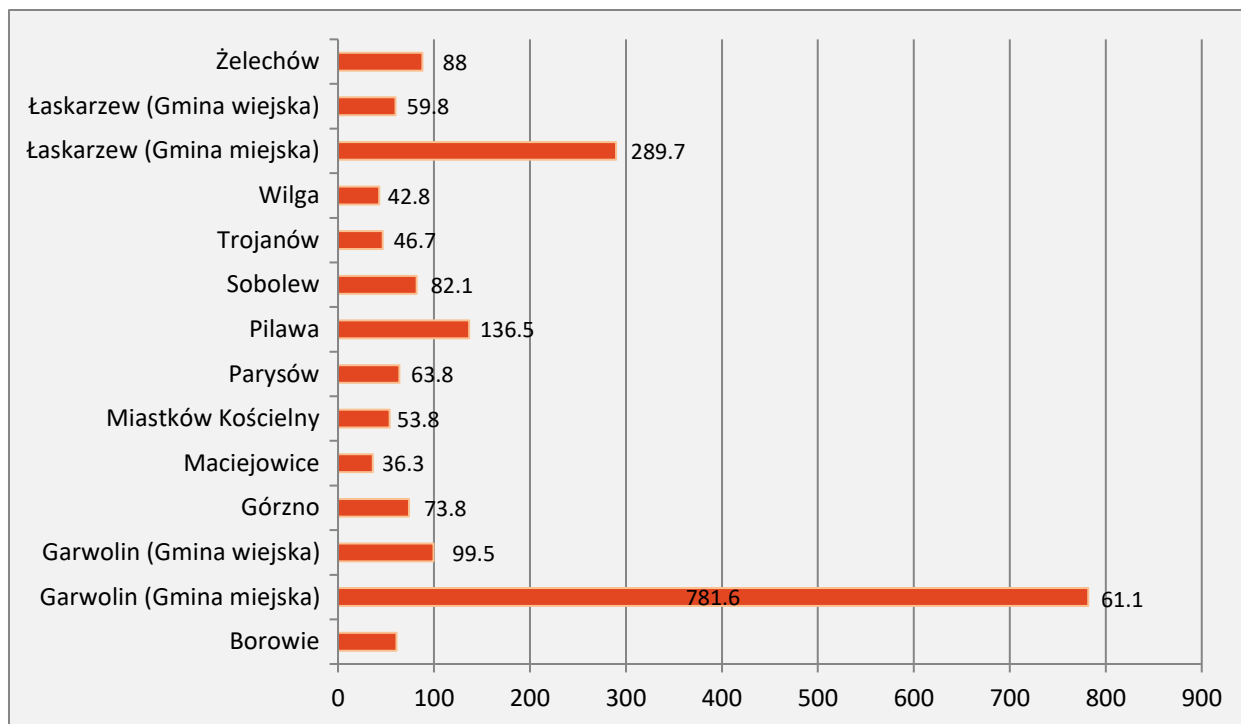

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z przedstawionych danych wynika, że gmina Łaskarzew (wiejska) liczy 5 241 mieszkańców, co plasuje ją poniżej średniej dla gmin powiatu garwolińskiego. W porównaniu z gminą miejską Łaskarzew (4 447 osób) różnica wynosi 794 mieszkańców, natomiast największą jednostką w powiecie pozostaje miasto Garwolin (17 258 osób). Gmina Łaskarzew należy do grupy gmin o mniejszej liczbie ludności, co ogranicza jej potencjał demograficzny i rozwojowy w stosunku do większych ośrodków, ale jednocześnie wskazuje na zbliżony poziom zaludnienia do takich gmin jak Wilga czy Miastków Kościelny.

Poniżej przedstawiono porównanie gęstości zaludnienia gminy Łaskarzew z innymi gminami powiatu garwolińskiego.

Wykres 2 Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (stan na 2024r.) (osoby na km²)

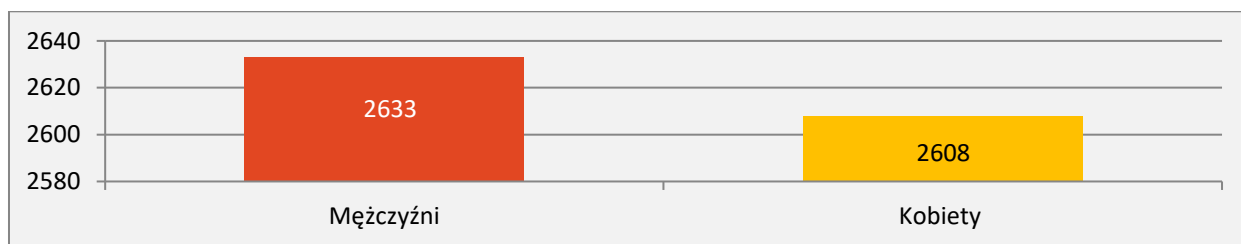

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gęstość zaludnienia w gminie Łaskarzew (wiejska) jest o ok. 24% niższa niż średnia dla gmin powiatu garwolińskiego (78,9 os./km²). Na tle innych gmin plasuje się w dolnej części zestawienia, osiągając wartości zbliżone do mniejszych jednostek o rozproszonej zabudowie, przy jednocześnie dużej dysproporcji wobec gmin miejskich.

Poniżej przedstawiono strukturę ludności gminy Łaskarzew w podziale na płeć.

Wykres 3 Ludność gminy Łaskarzew w podziale na płeć (stan na 2024 r.)

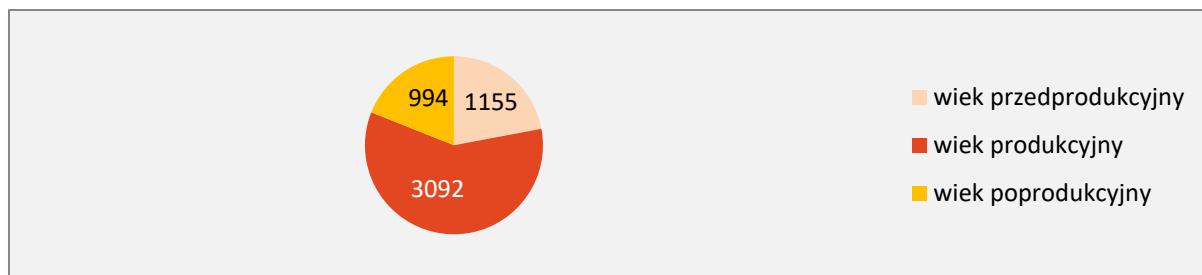

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 roku w gminie Łaskarzew odnotowano niewielką przewagę liczebną mężczyzn nad kobietami – różnica wynosi 25 osób, co stanowi około 0,5% całej populacji. Oznacza to, że struktura ludności według płci pozostaje w gminie wyrównana.

Poniżej zaprezentowano liczbę mieszkańców gminy Łaskarzew w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan 2024 r.).

Wykres 4 Liczba mieszkańców gminy Łaskarzew w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

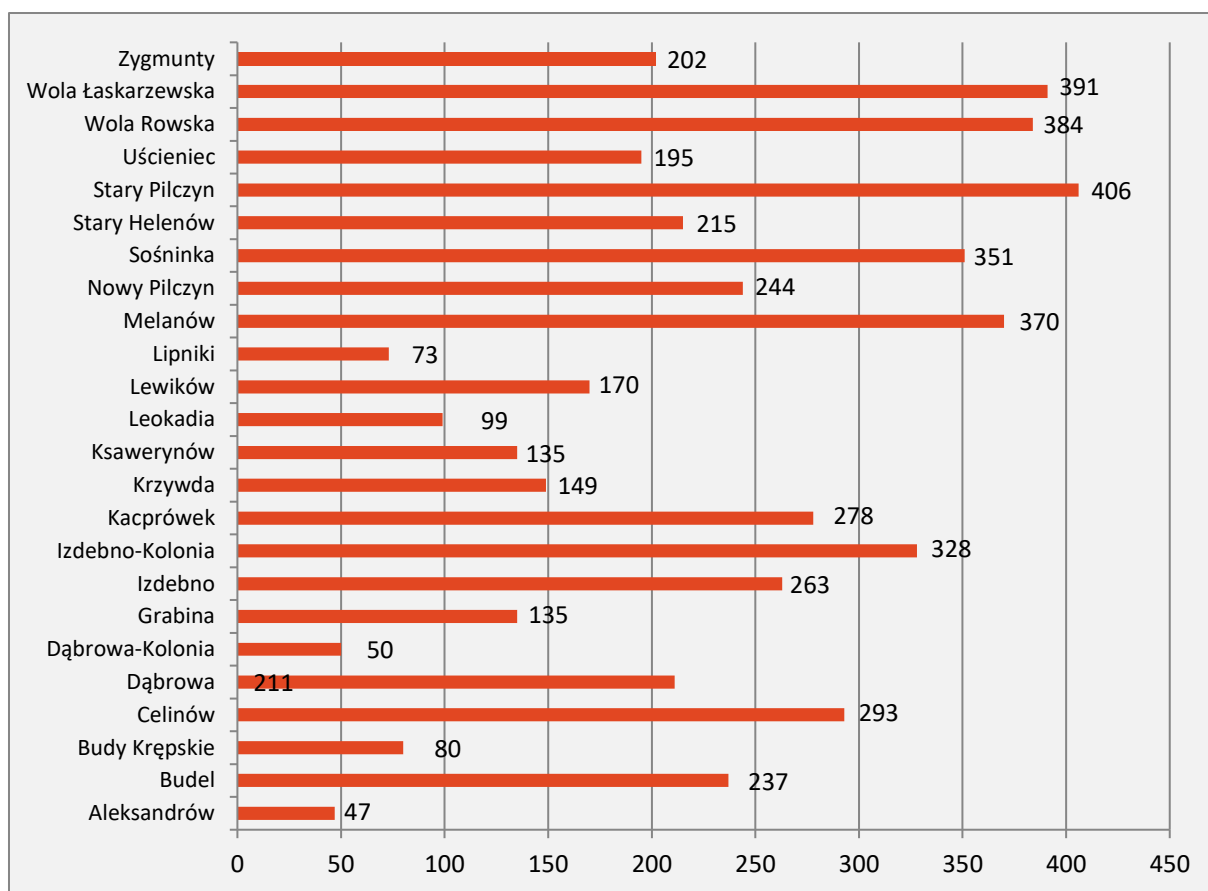
W 2024 roku w gminie Łaskarzew największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym (ok. 59% mieszkańców), natomiast udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi ok. 22%, a w wieku poprodukcyjnym ok. 19%. Struktura ta wskazuje na przewagę ludności aktywnej zawodowo przy jednoczesnym istotnym udziale osób starszych.

Powyższa struktura wskazuje, że współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym (wskaźnik opisuje, ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym) dla gminy Łaskarzew wynosi 32,15 %, co jest wartością niższą niż współczynnik dla Polski (40,0 %) i dla województwa mazowieckiego (ok. 37,7 %) za 2023 r. Wskaźnik potwierdza, że społeczeństwo gminy jest społeczeństwem starzejącym się. Ponadto wskaźnik obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym) dla gminy wynosi 69,50 %, co jest wartością niższą niż współczynnik dla Polski (71,0 %) i zbliżoną do wartości dla województwa mazowieckiego (71,0 %) za 2023 r.

Pod względem administracyjnym gmina Łaskarzew składa się z 25 sołectw:

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący udział liczby mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Łaskarzew.

Wykres 5 Liczba mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych gminy Łaskarzew.

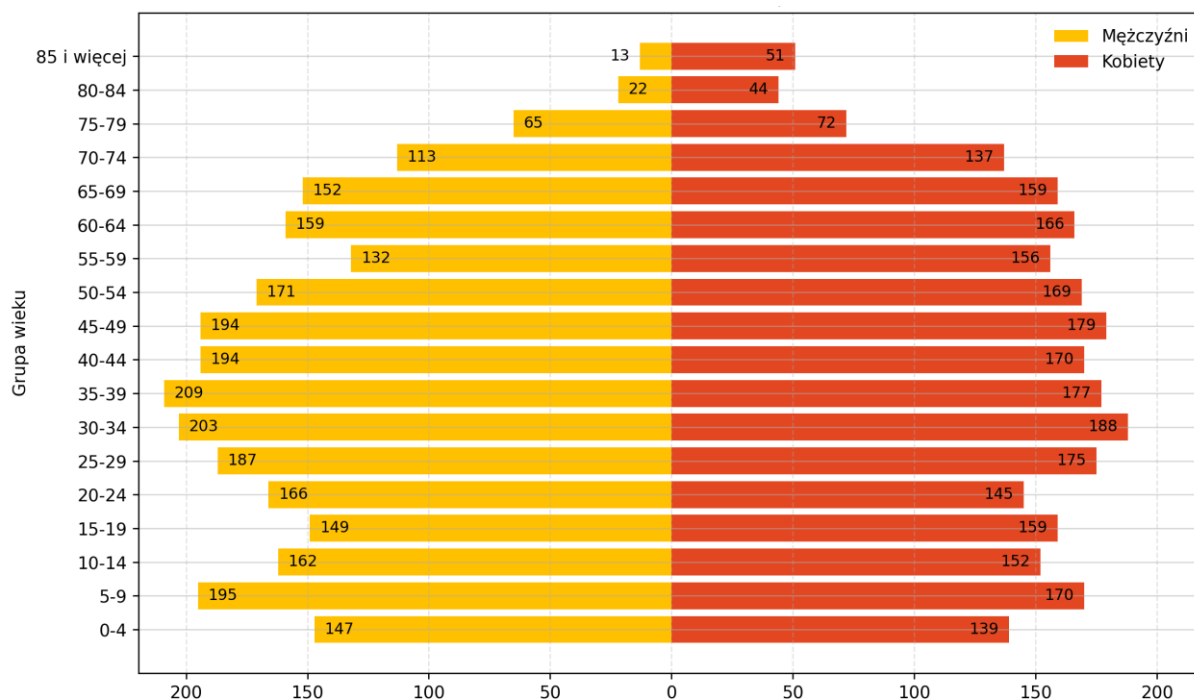
Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Łaskarzew za 2024 rok

Z danych wynika, że największymi jednostkami osadniczymi gminy Łaskarzew są Stary Pilczyn, Wola Łaskarzewska, Wola Rowska, Melanów i Sośninka, gdzie liczba mieszkańców przekracza 350 osób. Najmniejsze miejscowości, takie jak Aleksandrów czy Dąbrowa-Kolonia, liczą poniżej 100 mieszkańców, co wskazuje na znaczną dysproporcję w wielkości poszczególnych sołectw.

Poniżej przedstawiono strukturę wiekową gminy Łaskarzew w 2024 r. zaprezentowaną w formie piramidy wieku. Piramida wieku to stosowane w demografii graficzne przedstawienie struktury płci i wieku ludności danego obszaru, polegające na zestawieniu diagramów słupkowych utworzonych dla poszczególnych roczników lub pięcioletnich grup wiekowych dla każdej płci oddzielnie.

Wykres 6 Piramida wieku gminy Łaskarzew (2024 r.)

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Piramida wieku gminy Łaskarzew pokazuje, że przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami uwidacznia się od około 55. roku życia. Kształt piramidy wskazuje na strukturę regresywną, charakteryzującą się zmniejszoną liczbą dzieci i młodzieży oraz rosnącym udziałem osób starszych, co świadczy o postępującym procesie starzenia się ludności.

Poniżej przedstawiono jak w latach 2019-2024 kształtował się przyrost naturalny w gminie Łaskarzew.

Tabela 3 Przyrost naturalny w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Urodzenia	78	62	53	57	54	51
Zgony	63	70	71	69	44	62
Przyrost naturalny	15	-8	-18	-12	10	-11

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 gmina Łaskarzew odnotowała ujemny bilans przyrostu naturalnego – liczba zgonów w większości lat przewyższała liczbę urodzeń. Łącznie w analizowanym okresie populacja zmniejszyła się o 24 osoby, co oznacza spadek o ok. 0,5% w stosunku do stanu z 2019 roku.

Oświata i wychowanie

Infrastruktura

Gmina Łaskarzew jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Izdebnie
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Starym Pilczynie
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Krzywdzie,

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrowie z siedzibą w Woli Łaskarzewskiej,
- Publiczne Przedszkole w Izdebnie,
- Publiczne Przedszkole w Starym Pilczynie,
- Gminny Klub Dziecięcy „Promyczek” w Starym Helenowie.

Placówki funkcjonują w oparciu o infrastrukturę dydaktyczną i informatyczną oraz zaplecze sportowe. Przykładowo, w Szkole Podstawowej w Krzywdzie utworzono pracownię komputerową, a przy szkole działa nowoczesny kompleks sportowy; w 2025 r. szkoła pozyskała środki na doposażenie w nowy sprzęt dydaktyczny (m.in. monitor interaktywny, zestawy do nauki programowania, wyposażenie pracowni).

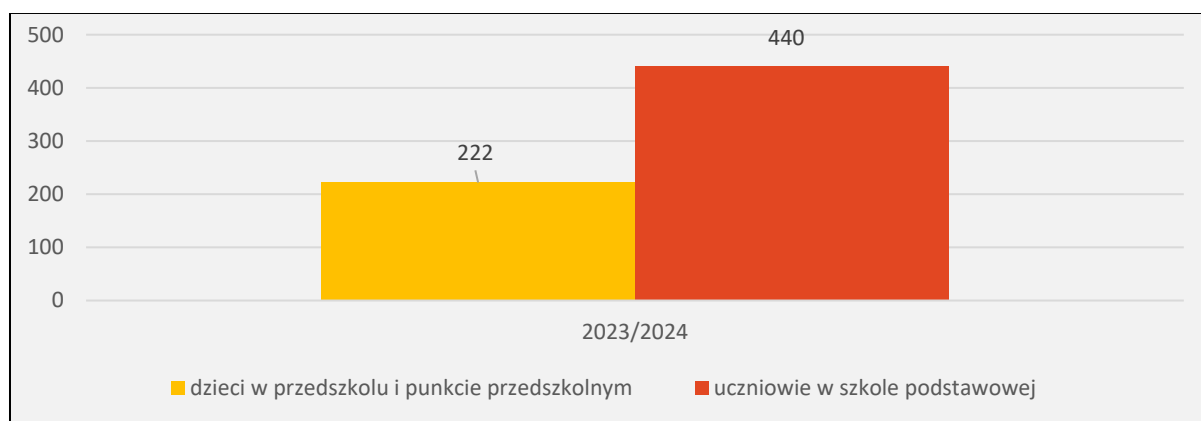
Zespoły Szkół w Izdebnie i w Starym Pilczynie prowadzą nauczanie na poziomie szkoły podstawowej oraz realizują zadania opiekuńczo-wychowawcze wynikające z przepisów oświatowych.

Gminny Klub Dziecięcy „Promyczek” zapewnia opiekę dzieciom w wieku od 12. miesiąca do 4. roku życia i działa na podstawie wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Organizacja

Poniżej przedstawiono liczbę dzieci w przedszkolu i punktach przedszkolnych, uczniów w szkołach podstawowych oraz liczbę oddziałów w szkołach i oddziałach przedszkolnych).

Wykres 7 Liczba dzieci w przedszkolu, uczniów w szkołach podstawowych oraz oddziałów w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Łaskarzew za 2023 r.

W 2024 roku w gminie Łaskarzew liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wyniosła 222, natomiast liczba uczniów szkół podstawowych 440. Oznacza to, że uczniów szkół podstawowych jest blisko dwukrotnie więcej niż dzieci w wychowaniu przedszkolnym.

Finansowanie

Poniżej zaprezentowano wydatki z budżetu gminy Łaskarzew na oświatę i wychowanie w latach 2019-2024.

Tabela 4 Wydatki z budżetu gminy Łaskarzew na oświatę i wychowanie w latach 2019-2024 (zł)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki na oświatę (zł)	8 933 251	9 610 547	11 984 352	14 717 632	144 37 481	18 049 160

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 wydatki gminy Łaskarzew na oświatę i wychowanie wzrosły o ponad 9 mln zł, co oznacza przyrost o ok. 102% w stosunku do roku 2019. Pomimo rosnących nakładów finansowych gmina boryka się z problemem niżu demograficznego, który w połączeniu ze wzrostem kosztów osobowych i utrzymania placówek oraz zwiększającą się liczbą uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi stawia system oświaty przed coraz większymi wyzwaniami organizacyjnymi i finansowymi. Wydatki gminy Łaskarzew na oświatę systematycznie rosną, co wynika zarówno ze wzrostu kosztów zatrudnienia nauczycieli, jak i bieżącego utrzymania szkół. Szczególnym wyzwaniem dla małych placówek wiejskich pozostaje edukacja dzieci z różnego rodzaju deficytami, w tym niepełnosprawnościami, których liczba z roku na rok się zwiększa. Jednocześnie organy prowadzące podejmują działania w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, wspierających rozwój kompetencji uczniów na różnych etapach kształcenia.

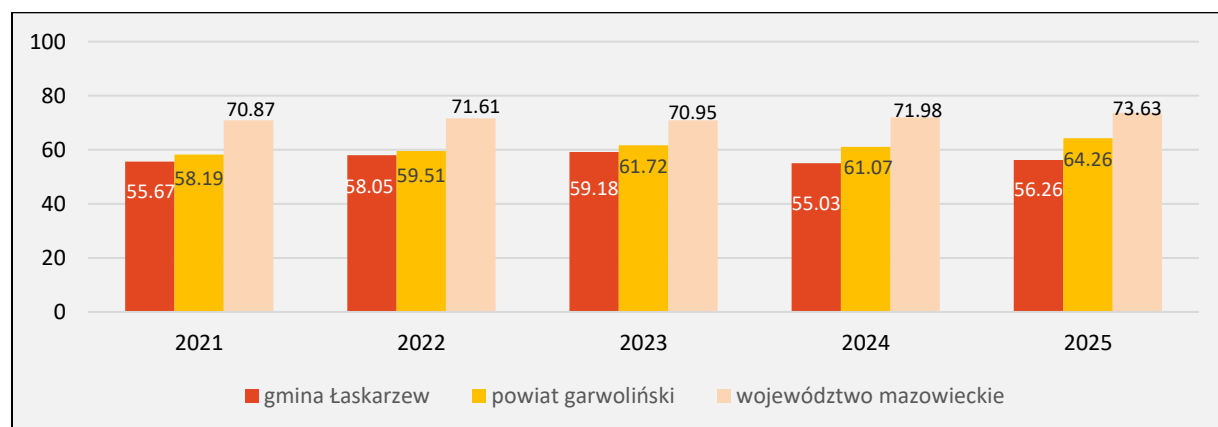
Poziom nauczania

Poziom nauczania w jednostkach prowadzonych przez Gminę przeanalizowano poprzez porównanie zdawalności egzaminu ósmoklasisty z wynikami dla powiatu i województwa.

Egzamin ósmoklasisty

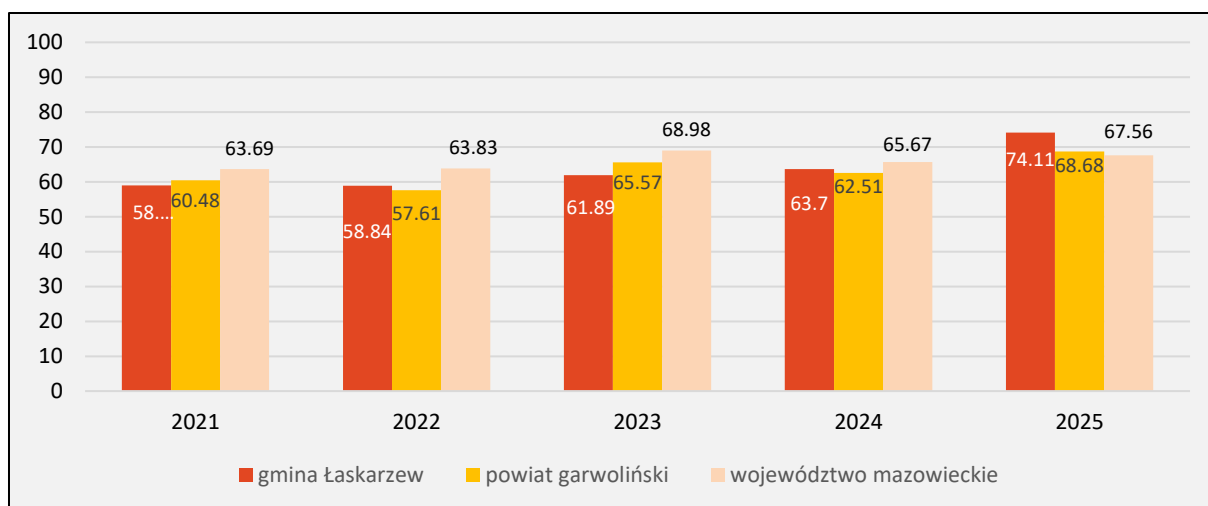
Poniżej przedstawiono porównania wyników egzaminu ósmoklasisty w gminie Łaskarzew, powiecie garwolińskim i województwie mazowieckim 2021-2025 w podziale na język polski, język angielski i matematykę.

Wykres 8 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w gminie Łaskarzew, powiecie garwolińskim i województwie mazowieckim w latach 2020-2024

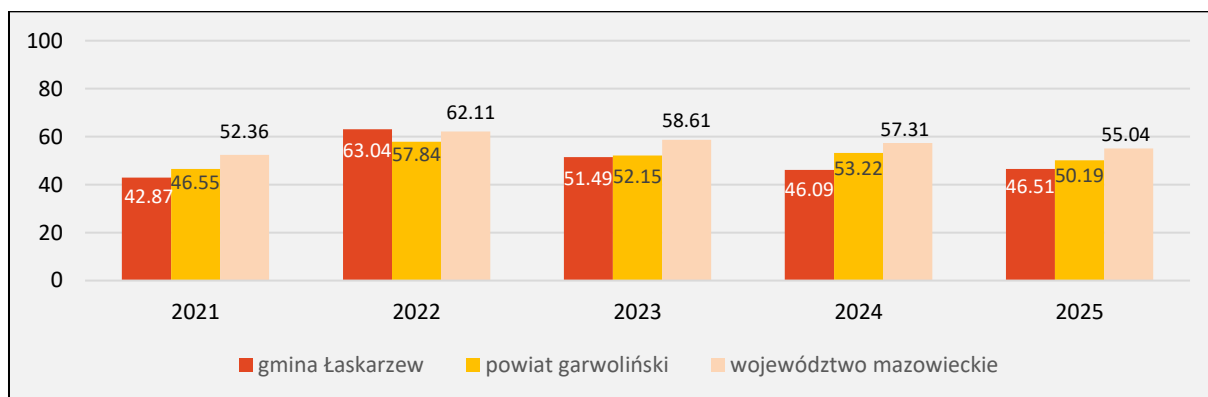
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

Wykres 9 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w gminie Łaskarzew, powiecie garwolińskim i województwie mazowieckim w latach 2021-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

Wykres 10 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w gminie Łaskarzew, powiecie garwolińskim i województwie mazowieckim w latach 2021-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

Na podstawie wyników egzaminu ósmoklasisty w latach 2021–2025 można wskazać wyraźne różnice w osiągnięciach uczniów gminy Łaskarzew na tle powiatu garwolińskiego oraz województwa mazowieckiego. W przypadku języka angielskiego gmina konsekwentnie osiąga wyniki niższe niż średnia powiatowa i wojewódzka – różnica względem Mazowsza wynosi od kilkunastu do prawie dwudziestu punktów procentowych. W języku polskim sytuacja jest bardziej korzystna: w 2025 r. wynik gminy (74,11%) przewyższył średnią województwa i powiatu, co świadczy o istotnej poprawie jakości kształcenia w tym zakresie. Najlepsze wyniki notowane są w matematyce – mimo wyjątkowo wysokiego rezultatu w 2022 r. (63,04%), kolejne lata przyniosły spadki i utrzymywanie się poziomu o kilka do kilkunastu punktów poniżej średniej wojewódzkiej. Ogólnie analiza wskazuje, że największym wyzwaniem edukacyjnym pozostaje matematyka, natomiast język polski stał się mocną stroną gminy, a język angielski utrzymuje się na stałym, choć wyraźnie niższym niż w skali województwa, poziomie.

Ochrona zdrowia

Na obszarze gminy (wiejska) świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców realizują podmioty zlokalizowane w Łaskarzewie (mieście), w szczególności: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy ul. Rynek Duży im. J. Piłsudskiego 32 oraz NZOZ „MEDYK” im. Tadeusza Niedźwiedzia przy ul. Sportowej 17 (gabinet lekarza rodzinnego, pielęgniarki i położnej środowiskowo-rodzinnej, poradnie). Dostęp do leków zapewniają apteki działające w Łaskarzewie, m.in. przy ul.

Szkolnej 14, ul. Warszawskiej 10 oraz ul. Garwolińskiej 70. Pacjenci wymagający leczenia specjalistycznego i hospitalizacji kierowani są przede wszystkim do Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Garwolinie (szpital powiatowy). Poniżej przedstawiono dane dotyczące wskaźnika liczby zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2019–2024.

Tabela 5 Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba zgonów	11,52	13,13	13,38	13,08	8,35	11,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wskaźnik liczby zgonów w gminie Łaskarzew w latach 2019–2024 nie wykazuje stabilnego trendu, lecz podlega wyraźnym wahanom – od wartości ponad 13 na 1000 mieszkańców w latach 2020–2021 do najniższego poziomu 8,35 w roku 2023. Takie zmienności świadczą o tym, że kształtowanie się liczby zgonów jest efektem naturalnych procesów demograficznych i czynników losowych, a nie z-kresem czy skalą lokalnej opieki zdrowotnej.

Opieka i pomoc społeczna

Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, realizujący zadania własne, w tym o charakterze obowiązkowym, wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz statutu jednostki, w szczególności:

- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego po-zbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych oraz na pokrycie wydatków po-wstałych w wyniku zdarzeń losowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdro-wotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń finansowanych ze środków publicznych,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z za-trudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad dłu-gotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu za-mieszkania (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi),
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w tym domu,
- sporządzanie corocznej oceny zasobów pomocy społecznej (bilansu potrzeb gminy).

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Łaskarzew w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2019-2023.

Tabela 6 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	45	41,4	37,9	36,8	37,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2023 w gminie Łaskarzew liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców systematycznie malała – łącznie o ok. 16%. W 2023 roku wskaźnik nieznacznie wzrósł, jednak nie odwróciło to ogólnej tendencji spadkowej.

Tabela 7 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Łaskarzew w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	246	221	201	194	198

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2023 liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Łaskarzew zmniejszyła się o 48 osób, co stanowi spadek o ok. 19,5%. W 2023 roku odnotowano niewielki wzrost w stosunku do roku poprzedniego, jednak nie zmienił on ogólnego trendu malejącego.

Tabela 8 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Łaskarzew w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci	254	218	182	145	114

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2023 liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Łaskarzew zmniejszyła się z 254 do 114, co oznacza spadek o ponad 55%. Dane te wskazują na systematyczny i wyraźny ubytek beneficjentów w analizowanym okresie.

Trendy spowodowane są m.in. skuteczną działalnością Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łaskarzew i wzrostem zamożności społeczeństwa.

Kultura i sport

Kultura

Na terenie gminy działalność kulturalną prowadzi Gminny Dom Kultury w Starym Helenowie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Nowym Pilczynie (z filiami w Dąbrowie i Izdebnie), a także placówki oświatowe oraz świetlice wiejskie zlokalizowane w następujących miejscowościach: Budel, Budy Krępskie, Izdebno (w budynku OSP), Lewików, Melanów (w budynku OSP), Nowy Pilczyn, Sośninka, Stary Pilczyn (w budynku OSP), Uścieniec (w budynku OSP) i Wola Łaskarzewska (w budynku OSP). Dodatkowo na terenie gminy jest świetlica wiejska w Dąbrowie (w budynku OSP), Garbinie (w budynku OSP), Kacprówku, Starym Helenowie, Woli Rowskiej (w budynku OSP) i Zygmuntach. W gminie działają inicjatywy i zespoły ludowe współpracujące z instytucjami kultury, m.in. Kapela Kacprówek oraz zespoły Kół Gospodyń Wiejskich, prezentujące lokalne tradycje podczas wydarzeń gminnych.

Gmina zleca wykonywanie niektórych zadań publicznych organizacjom pozarządowym. Corocznie przyjmowany jest program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W programie na 2025 rok przyjęto następujące priorytetowe obszary współpracy:

- w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej:
 - współdziałanie z klubami sportowymi na rzecz szkolenia dzieci i młodzieży w różnych dyscyplinach sportu,
 - współorganizowanie i organizowanie zawodów, turniejów sportowych i imprez sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców lokalnej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży,
- w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:
 - zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego poprzez organizację imprez kulturalnych o charakterze gminnym, kultywujących tradycje regionalne,
 - promowanie działań i osiągnięć lokalnych twórców i dokonań mieszkańców, którzy przyczyniają się do rozwoju społeczno-kulturalnego gminy.

Biblioteka Publiczna Gminy Łaskarzew

Gminna Biblioteka Publiczna w Nowym Pilczynie (z filiami w Dąbrowie i Izdebnie) prowadzi całoroczną ofertę kulturalno-edukacyjną oraz współpracuje z jednostkami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi. Realizowane są m.in.:

- warsztaty edukacyjne (np. projekty czytelnicze i naukowe dla dzieci),
- spotkania dla dzieci i młodzieży,
- działania dla dorosłych i seniorów,
- lekcje biblioteczne,
- konkursy i wydarzenia okolicznościowe,
- spotkania autorskie.

Głównym zadaniem biblioteki jest upowszechnianie czytelnictwa i udostępnianie zbiorów. Księgozbiór obejmuje wydawnictwa zwarte oraz zbiory specjalne (multimedia, audiobooki). Biblioteka udostępnia katalog on-line (OPAC) i jest włączona do katalogu powiatowego „Wodnik”; na stronie biblioteki dostępne są odnośniki do katalogów: własnego, powiatowego i Biblioteki Wojewódzkiej. Instytucja publikuje Deklarację Dostępności, zapewniając dostęp do usług osobom ze szczególnymi potrzebami. Dane teleadresowe i godziny pracy biblioteki oraz filii są udostępniane w serwisach biblioteki powiatowej i biblioteki gminnej.

Zauważalne są wahania liczby czytelników Biblioteki Publicznej Gminy Łaskarzew w ciągu roku.

Tabela 9 Czytelnicy w Bibliotece Publicznej Gminy Łaskarzew w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Czytelnicy w ciągu roku	892	817	878	872	902	877
Czytelnicy na 1000 mieszkańców	163	153	166	165	171	168

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowym Pilczynie (gmina wiejska Łaskarzew) utrzymuje się na stabilnym poziomie. Biblioteka koncentruje się na podnoszeniu jakości i dostępności usług: uczestniczy w projekcie „Projektowanie uniwersalne kultury – dostępność w instytucjach kultury” (FERS 2021–2027) oraz została doposażona w ramach programu Instytutu Książki „Kraszewski. Komputery dla bibliotek” (2020). Systematycznie wzbogaca księgozbiór (wraz z filiami ok. 23,6 tys. woluminów) i rozszerza ofertę edukacyjno-kulturalną (warsztaty, spotkania, działania dla dzieci, młodzieży i seniorów), realizowaną w siedzibie w Nowym Pilczynie oraz filiach w Dąbrowie i Izdebnie. Po zniesieniu pandemicznych ograniczeń frekwencja i wypożyczenia ustabilizowały się na poziomie porównywalnym z latami poprzednimi.

Gminny Dom Kultury w Starym Helenowie

Podstawowym celem Gminnego Domu Kultury w Starym Helenowie jest prowadzenie wielokierunkowej działalności upowszechniającej kulturę, rozwijającej zainteresowania oraz zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców gminy. Placówka działa na podstawie statutu nadanego uchwałą Rady Gminy; odpowiada za organizację wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, animację życia społecznego w sołectwach oraz wspieranie lokalnych inicjatyw i amatorskiego ruchu artystycznego. Swoją ofertę realizuje zarówno w siedzibie w Starym Helenowie, jak i poprzez filie/placówki terenowe (m.in. w Lewikowie, Sośnince, Uścińcu-Krzywdzie i Budach Krępskich), dzięki czemu program jest dostępny dla mieszkańców całej gminy. Ośrodek prowadzi stałe formy pracy (zajęcia i warsztaty) oraz cykle sezonowe; przykładowo w 2025 r. zrealizowano „Wakacje z GDK” z harmonogramem zajęć i wycieczek w kilku miejscowościach, a w okresie ferii zimowych prowadzone były działania pod wspólnym szyldem „Ferie na wsi” (m.in. wyjazdy i zajęcia tematyczne). GDK stosuje zróżnicowane metody pracy – od regularnych zajęć i warsztatów, przez wydarzenia plenerowe, po współpracę z innymi instytucjami gminnymi (szkoły, biblioteka) oraz organizacjami lokalnymi – tak, aby mieszkańcy mogli aktywnie uczestniczyć w kulturze i prezentować efekty swojej pracy podczas gminnych wydarzeń. Utrzymujące się wysokie zainteresowanie ofertą oraz liczny udział dzieci i młodzieży w programach wakacyjnych i feryjnych uzasadniają dalszy rozwój i doskonalenie oferty Ośrodka.

Sport, turystyka i rekreacja

Gmina wiejska Łaskarzew ma charakter rolniczo-leśny, bez dużych jezior; rekreacja wodna opiera się na pobliskich akwenach i rzekach regionu. Na terenie gminy przebiega ciek Promnik, natomiast w sąsiedztwie, w dolinie rzeki Wilgi, rozwijane są spływy kajakowe oraz oferta wypoczynkowa dostępna dla mieszkańców gminy. Formalnie na obszarze gminy nie funkcjonuje kąpielisko ujęte w wykazach sanitarnych; najbliższe miejsca wypoczynku nad wodą działają w powiecie garwolińskim, w tym m.in. kompleks „Wodna Kraina” w Wildze oraz „Mamut” w Woli Rębkowskiej. Szlaki turystyczne obejmują odcinki piesze i rowerowe łączące Łaskarzew z Wilgą (przez miejscowości Aleksandrów, Grabina, Olszynki) oraz znakowany szlak PTTK „Osiedle Wilga (skansen) – Łaskarzew”.

Należy zwrócić uwagę na infrastrukturę rekreacyjno-sportową, która sprzyja upowszechnianiu aktywności fizycznej. Mieszkańcy mogą korzystać z następujących obiektów:

- hala sportowa przy Zespole Szkół w Starym Pilczynie,
- hala sportowa przy Szkole Podstawowej w Dąbrowie z siedzibą w Woli Łaskarzewskiej,
- hala sportowa przy zespole szkół w Izdebnie

-boisko sportowe w Budach Kępskich

– boisko piłkarskie w Sośnince (zrealizowane/rozwijane we współpracy lokalnej, z zapleczem klubu KS „Snajper Sośninka”),

– boisko sportowe przyszkolne w Starym Pilczynie, w Krzywdzie, w Izdebnie i przy Szkole Podstawowej w Dąbrowie z siedzibą Woli Łaskarzeskiej

– miejsca rekreacyjne w sołectwach (m.in. altany rekreacyjne w Dąbrowie, zabytkowy park w Izdebnie -Kolonii

– oferta rekreacji konnej („Konie za lasem”) oraz działalność klubowa KS „Snajper Sośninka” (zajęcia i turnieje dla dzieci i młodzieży).

Organizacje pozarządowe

Społeczność gminna wykazuje coraz większe zainteresowanie działalnością w organizacjach pozarządowych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2023.

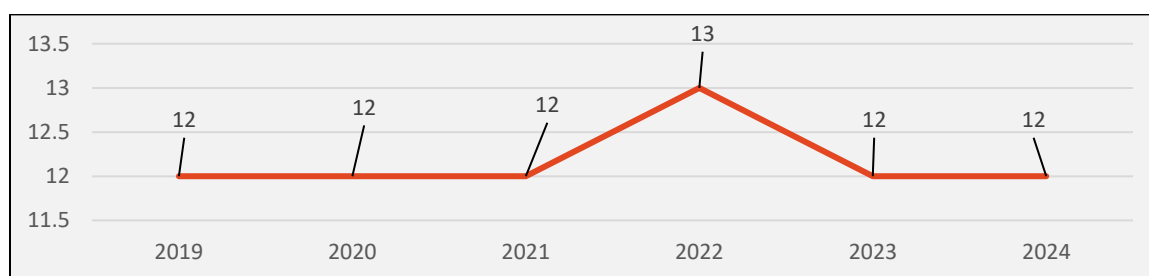
Tabela 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	2,19	2,26	2,27	2,47	2,29	2,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew utrzymywała się na zbliżonym poziomie, z niewielkimi wahaniami w granicach 0,3 punktu. Najwyższą wartość odnotowano w 2022 roku, jednak w kolejnych latach wskaźnik powrócił do poziomu zbliżonego do wartości początkowych.

Wykres 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

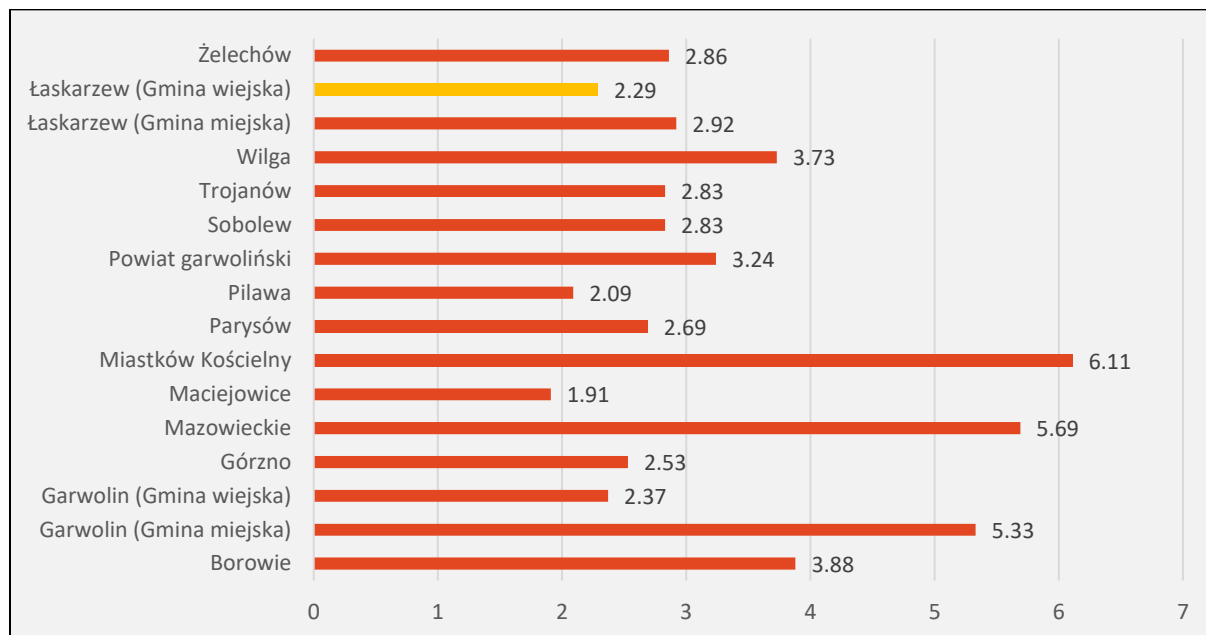

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Łaskarzew pozostawała na stałym poziomie 12 podmiotów, z krótkotrwałym wzrostem do 13 w 2022 roku. Dane te wskazują na stabilność sektora organizacji społecznych w gminie.

Poniżej przedstawiono porównanie analizowanego wskaźnika dla gminy Łaskarzew z innymi gminami powiatu garwolińskiego, powiatem garwolińskim i województwem mazowieckim.

Wykres 12 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa mazowieckiego, powiatu garwolińskiego i gmin wchodzących w jego skład (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 roku wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w gminie Łaskarzew (wiejska) wyniósł 2,29 na 1000 mieszkańców, co jest wartością niższą zarówno od średniej powiatowej (3,24), jak i wojewódzkiej (5,69). Na tle gmin powiatu jednostka ta plasuje się w dolnym przedziale zestawienia, osiągając wynik zbliżony do Pilawy i Maciejowic.

Problemy społeczne

W gminie obserwuje się typowe dla obszarów wiejskich wyzwania społeczne: ubóstwo dochodowe części gospodarstw domowych, bezrobocie i niską aktywność zawodową części mieszkańców, niepełnosprawność i wynikające z niej bariery w dostępie do usług, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i ryzyko wykluczenia społecznego. Działania osłonowe, aktywizujące i profilaktyczne koordynuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie (ul. Rynek Duży im. J. Piłsudskiego 32), realizując m.in. świadczenia obowiązkowe, pracę socjalną oraz programy rządowe i własne gminy. W 2024 r. i 2025 r. gmina prowadziła nabory i przygotowania do kontynuacji programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, poszerzając katalog usług wspierających samodzielność osób o szczególnych potrzebach. Równolegle gmina utrzymuje systematyczną politykę profilaktyczną – Rada Gminy uchwała i aktualizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, a zadania realizowane są m.in. przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w tym działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży oraz wsparcie rodzin), jak również poprzez punkty konsultacyjne funkcjonujące w sieci instytucji na poziomie powiatu. Istotnym elementem polityki senioralnej jest oferta Klubów Senior+ dostępna dla mieszkańców: klub gminny w miejscowości Zygmunty (37A, 30 miejsc) oraz klub miejski w Łaskarzewie przy ul. Alejowej (20 miejsc), gdzie prowadzone są zajęcia aktywizujące, edukacyjne i integracyjne. Powyższe instrumenty uzupełnia bieżąca współpraca z organizacjami społecznymi i instytucjami powiatowymi.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Garwolinie, przy wsparciu Posterunku Policji w Łaskarzewie (ul. Szkolna 3). Ochronę przeciwpożarową i ratownictwo koordynuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Garwolinie, we współpracy z jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych działającymi na obszarze gminy (m.in. OSP Dąbrowa, OSP Grabina, OSP Izdebnów, OSP Melanów, OSP Wola Łaskarska, OSP Stary Pilczyn, OSP Wola Rowska, OSP Uścieniec-Krzywdy), w tym formacjami włączonymi do KSRG. Z policyjnego podsumowania roku 2023 wynika, że w powiecie garwolińskim stwierdzono 1228 przestępstw, a wykrywalność ogółem wyniosła 76,1% i była wyższa od średniej wojewódzkiej i krajowej; przeprowadzono 8924 interwencje, odnotowano 75 wypadków drogowych (5 ofiar śmiertelnych, 97 rannych), ujawniono 158 kierujących w stanie nietrzeźwości i wykonano 36 672 badań trzeźwości. Parametry te potwierdzają stabilny poziom bezpieczeństwa publicznego w powiecie i skuteczność służb działających na rzecz mieszkańców gminy.

Dostęp do usług publicznych

Celem ustawy z dnia 19.07.2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2020 poz. 1062) jest poprawa warunków życia i funkcjonowania osób narażonych na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność, wiek lub chorobę. Zgodnie z ustawą sektor publiczny jest zobowiązany do zapewnienia co najmniej minimalnej dostępności, która gwarantuje dostępność podmiotu publicznego. Podmiot publiczny zapewnia dostępność przez stosowanie uniwersalnego projektowania nowych rozwiązań lub racjonalnych usprawnień w usuwaniu istniejących barier. Minimalne wymagania obejmują zapewnienie w instytucjach publicznych:

- dostępności architektonicznej: korytarze i klatki schodowe wolne od barier, zapewniające możliwość poruszania się osobom na wózkach, korzystającym z kul, lasek i innych pomocy, osobom starszym oraz opiekunom z wózkami dziecięcymi (windy lub platformy, dostosowane ciągi piesze, czytelne oznakowanie);
- dostępności cyfrowej: zgodnie z ustawą z 4.04.2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz.U. 2019 poz. 848), w tym publikację deklaracji dostępności i sukcesywne dostosowywanie serwisów do standardów WCAG;
- dostępności informacyjno-komunikacyjnej: zapewnienie informacji o zadaniach podmiotu w formach dostosowanych do potrzeb (np. PJM, ETR, pliki możliwe do odczytu maszynowego) oraz możliwości kontaktu kanałami alternatywnymi, w tym zdalnymi.

W instytucjach publicznych na terenie gminy Łaskarzew prowadzone są działania na rzecz dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. Urząd Gminy Łaskarzew prowadzi Biuletyn Informacji Publicznej wraz z opublikowaną deklaracją dostępności (w monitoringu wykazano poziom zgodności: częściowa), a serwis urzędowy udostępnia funkcje ułatwień dostępu (m.in. wersja kontrastowa i zmiana wielkości czcionki).

Urząd udostępnia elektroniczną skrzynkę podawczą ePUAP do załatwiania spraw przez internet; korespondencja elektroniczna może być podpisywana Profilem Zaufanym, co umożliwia tworzenie i obsługę dokumentów elektronicznych bez ograniczeń geograficznych. Informacje o e-usługach i kanałach kontaktu są publikowane na stronie urzędu; ramy korzystania z e-Doręczeń określa wykaz i dokumentacja na portalu gov.pl.

Zarządzanie kryzysowe

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest wójt. Do zadań wójta należy kierowanie działaniami w zakresie monitorowania, planowania, reagowania i usuwania skutków zagrożeń na obszarze gminy oraz realizacja zadań planowania cywilnego, w tym organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów. W ramach kompetencji wójta mieszczą się także działania związane z przeciwdziałaniem skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz ochrona

infrastruktury krytycznej. Zadania te wynikają z art. 19 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Wójt wykonuje powyższe zadania przy pomocy komórki organizacyjnej Urzędu Gminy właściwej w sprawach bezpieczeństwa publicznego, ochrony ludności i zarządzania kryzysowego, zgodnie z regulaminem organizacyjnym urzędu oraz informacjami publikowanymi w zakładce „Bezpieczeństwo Publiczne i Ochrona Ludności”. Organem pomocniczym wójta w zarządzaniu kryzysowym jest Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego w Łaskarzewie, powołany Zarządzeniem Nr 213/2019 Wójta Gminy Łaskarzew z dnia 13 sierpnia 2019 r.; zasady jego działania określono m.in. w regulaminie stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 91/2016. Zespół realizuje na obszarze gminy zadania związane z oceną występujących i potencjalnych zagrożeń, ich prognozowaniem oraz przygotowaniem propozycji działań, a także przedstawia wójtowi wnioski dotyczące wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w gminnym planie zarządzania kryzysowego.

Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Gmina aktywnie współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w ramach:

- Regionalnych Inwestycji Terytorialnych (subregion siedlecki): instrument realizowany na Mazowszu dla projektów zintegrowanych; subregion obejmuje m.in. powiat garwoliński; działania koncentrują się na pozyskiwaniu środków w perspektywie 2021–2027 (FEM) na rozwój społeczno-gospodarczy, infrastrukturę i usługi publiczne; współpraca odbywa się na poziomie podregionalnym, z udziałem JST z obszaru subregionu;
- Lokalnej Grupy Działania „Forum Powiatu Garwolińskiego”: trójsektorowe partnerstwo obejmujące m.in. gminę Łaskarzew; realizuje Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2021–2027 (kontynuacja LEADER), koncentrując się na rozwoju przedsiębiorczości, kapitału społecznego i turystyki przy zachowaniu dziedzictwa lokalnego;
- Związku Powiatowo–Gminnego „Garwolińskie Przewozy Gminno–Powiatowe”: związek powiatu garwolińskiego i ośmiu gmin, w tym gminy Łaskarzew, odpowiedzialny za organizację publicznego transportu zbiorowego w układzie ponadgminnym; w latach 2024–2027 korzysta z dofinansowania na utrzymanie i rozwój sieci połączeń;
- Związku Międzygminnego Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Węgrowie: współpraca międzygminna w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków; na terenie gminy Łaskarzew związek realizuje obsługę sieci m.in. w miejscowości Wola Rowska;
- Porozumienia międzygminnego z Gminą Garwolin z dnia 21 listopada 2024 r. w sprawie powierzenia wybranego zakresu zadania zbiorowego zaopatrzenia w wodę dla miejscowości Wola Rowska i Rowy: współpraca służąca zapewnieniu ciągłości i jakości usług komunalnych.

DIAGNOZA

W sferze społecznej gmina Łaskarzew charakteryzuje się stabilną siecią placówek oświatowych i wychowawczych, zapewnioną podstawową opieką zdrowotną poprzez placówki w Łaskarzewie, dobrze rozwiniętą bazą kulturalną i sportowo-rekreacyjną oraz aktywnością organizacji pozarządowych, w tym kół gospodyń wiejskich i jednostek OSP. Pozytywnie należy ocenić relatywnie niski wskaźnik obciążenia demograficznego w porównaniu do średniej krajowej, wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego oraz zaangażowanie gminy w cyfryzację usług i współpracę z innymi jednostkami samorządu. Jednocześnie diagnoza wskazuje na wyraźne wyzwania związane z demografią – ujemnym przyro-

stem naturalnym, spadkiem liczby ludności i starzeniem się społeczeństwa – a także migracją ludzi młodych, ograniczoną dostępnością do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz występowaniem problemów społecznych typowych dla obszarów wiejskich.

1.2 Sytuacja gospodarcza

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji gospodarczej gminy Łaskarzew. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące podstawowych wskaźników obrazujących siłę gospodarczą gminy. Opisano charakter gospodarczy gminy, podejmowane działania w celu pozyskiwania inwestorów oraz scharakteryzowano główne podmioty gospodarcze z terenu gminy.

Podmioty gospodarcze i lokalny rynek

Charakter gospodarczy gminy

Gmina Łaskarzew ma charakter rolniczy. Ważnymi sektorami lokalnej gospodarki są rolnictwo i leśnictwo. Działalność rolnicza oraz działalność podmiotów związanych z leśnictwem stanowią istotne źródło utrzymania mieszkańców. Około 62% powierzchni zajmują użytki rolne, a ok. 33% lasy (łącznie ~95%); w strukturze użytków rolnych dominują grunty orne. Warunki przyrodnicze sprzyjają uprawom roślin polowych, produkcji ogrodniczej i hodowli zwierząt. Zdecydowaną większość zarejestrowanych na terenie gminy podmiotów gospodarczych stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracujących. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność najczęściej związanych jest z budownictwem i usługami, a istotny udział posiada także przetwórstwo przemysłowe. Handel nie jest kategorią dominującą. Udział terenów przemysłowych w strukturze użytkowania gruntów jest niewielki (ok. 4%). Ważnym pracodawcą pozostaje sektor publiczny (oświata, administracja). Istotne jest wzmacnianie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, w tym m.in. agroturystyki, zagród edukacyjnych oraz krótkich łańcuchów dostaw. Baza noclegowa (w sensie obiektów turystycznych rejestrowanych w statystyce publicznej) jest bardzo ograniczona, co przekłada się na niski ruch turystyczny i ogranicza potencjał rozwoju usług turystycznych.

Działalność gospodarcza w gminie

W formie tabelarycznej zaprezentowano rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów z gminy Łaskarzew zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2019-2024.

Tabela 11 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

SEKCJA PKD	2019	2020	2021	2022	2023	2024
A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4	4	3	4	3	3
B: Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0
C: Przetwórstwo przemysłowe	72	69	69	71	71	67
D: Wytwarzania i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0	0	0
E: Dostawa wody, gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	1	1	1	1
F: Budownictwo	66	63	70	77	82	87
G: Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	64	63	61	60	57	59

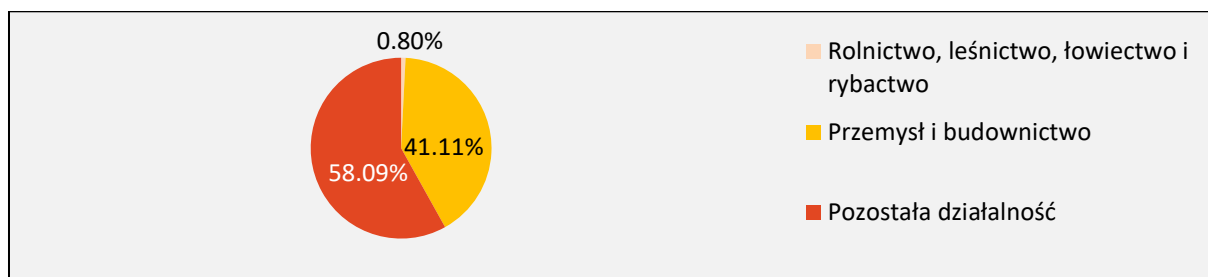
H: Transport i gospodarka magazynowa	22	23	23	25	24	23
I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	8	9	9	8	9
J: Informacja i komunikacja	3	5	7	8	7	7
K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7	8	7	5	5	5
L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	0	0	0	1
M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14	14	14	16	18	19
N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	8	7	7	9	7	11
O: Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	8	8	8	8	8	8
P: Edukacja	13	12	13	14	15	16
Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	4	8	8	11	10
R: Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	8	9	10	10	10
S i T: Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	25	30	31	34	35	41
U: Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższych danych wynika, że w obrazie gospodarczym gminy dominuje działalność z sekcji C (przetwórstwo przemysłowe), F (budownictwo), G (handel) oraz S i T (pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników). Sektor budownictwa w badanym okresie rozwijał się szczególnie dynamicznie, zwiększając udział w strukturze podmiotów gospodarczych o kilkadziesiąt procent. Równolegle obserwuje się wyraźny wzrost znaczenia działalności usługowej (sekcje S i T), która zanotowała jeden z najwyższych przyrostów w całym zestawieniu. Z kolei sekcja C, pomimo utrzymania wysokiego udziału, charakteryzowała się niewielkim spadkiem liczby podmiotów, podobnie jak sekcja G obejmująca handel i naprawę pojazdów. Na uwagę zasługuje też rozwój działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (sekcja M), a także stopniowe zwiększanie się roli sektora edukacji oraz opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (sekcja Q). Pozostałe branże utrzymywały się na stabilnym, niskim poziomie, bez większych zmian w czasie. Dane te wskazują na proces stopniowej dywersyfikacji gospodarki gminy, z rosnącą rolą usług i budownictwa przy równoczesnym osłabieniu znaczenia tradycyjnego handlu i przetwórstwa.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący udział podmiotów gospodarczych z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, przemysłu i budownictwa oraz pozostałej działalności w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Łaskarzew.

Wykres 13 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Łaskarzew w 2024 r. (%)

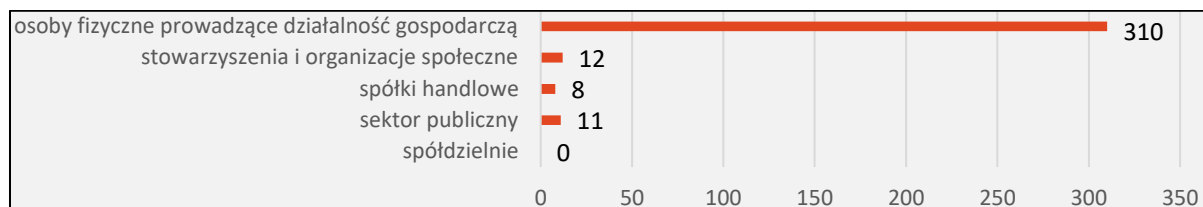

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres ten pokazuje, że zdecydowaną większość udziału w profilu gospodarczym gminy stanowi działalność inna niż przemysł i budownictwo oraz inna niż rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Poniżej zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych w gminie Łaskarzew w podziale na sektory własnościowe w 2024 r.

Wykres 14 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Łaskarzew (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Powyższy wykres wyraźnie wskazuje, że gospodarka w gminie Łaskarzew oparta jest w szczególności o osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Wskaźniki siły gospodarczej gminy

Poniżej przedstawiono podstawowe wskaźniki opisujące siłę gospodarczą gminy Łaskarzew.

Tabela 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców	59	62	64	68	69	72

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	50	51	53	57	57	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Tabela 14 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

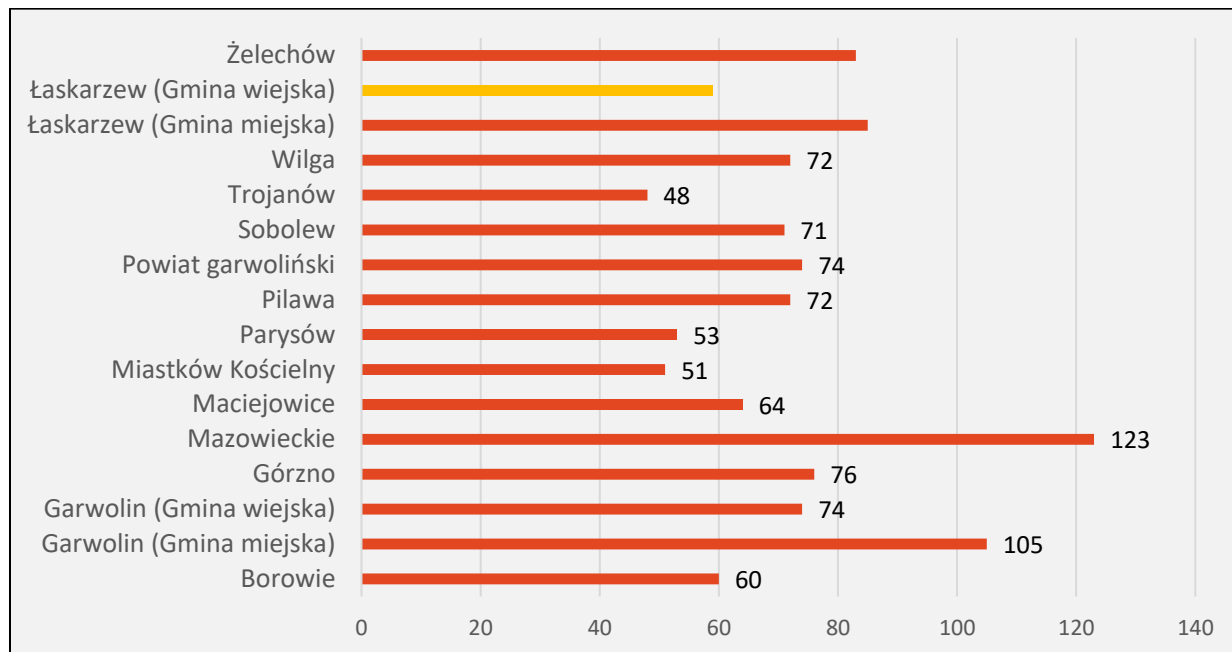
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	274	273	282	298	300	310

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 w gminie Łaskarzew obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych – zarówno ogółem wpisanych do rejestru REGON, jak i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Wskaźniki w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wzrosły w analizowanym okresie o ok. 22% w przypadku podmiotów REGON oraz o ok. 18% w odniesieniu do działalności osób fizycznych, co wskazuje na wyraźne ożywienie przedsiębiorczości w gminie.

Dane te potwierdzają rosnącą aktywność gospodarczą lokalnej społeczności, wspieraną przez dostępność zewnętrznych źródeł finansowania oraz rozwój form wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Wykres 15 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla powiatu garwolińskiego i gmin wchodzących w jego skład (2024 r.)

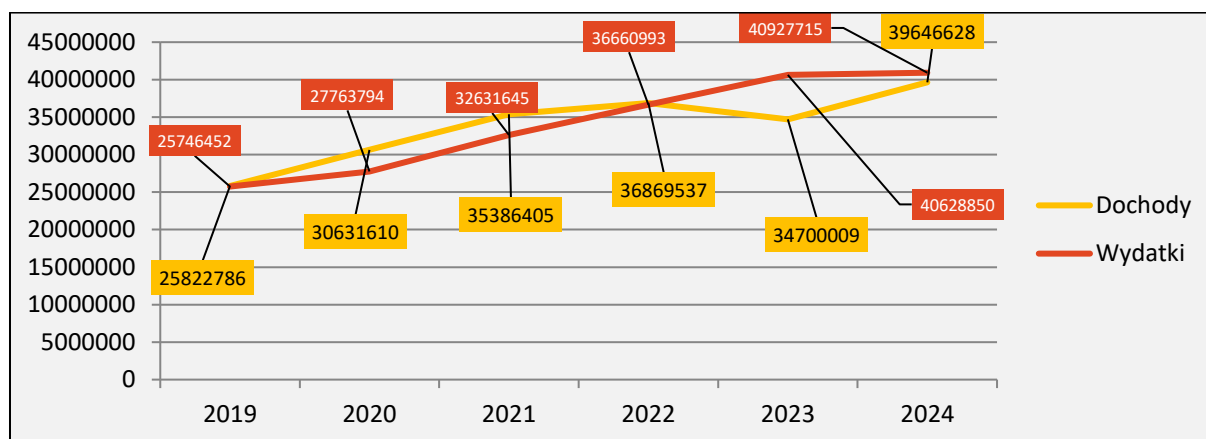
Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 roku wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Łaskarzew (wiejska) wyniósł 59 na 1000 mieszkańców, co oznacza wynik niższy od średniej powiatowej (74) i znacznie poniżej średniej wojewódzkiej (123). Gmina plasuje się w dolnym przedziale zestawienia gmin powiatu, wyprzedzając jedynie kilka jednostek o najniższych wskaźnikach przedsiębiorczości.

Finanse publiczne

Poniżej przedstawiono dane dotyczące wysokości dochodów i wydatków gminy Łaskarzew w latach 2019-2024.

Wykres 16 Dochody i wydatki ogółem gminy Łaskarzew w latach 2019-2024 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 dochody gminy Łaskarzew wzrosły o ok. 53%, a wydatki o ok. 59%, przy czym w 2023 r. i 2024 r. wydatki przewyższały dochody. Dane wskazują na rosnącą skalę budżetu gminy, ale jednocześnie na pogłębiający się deficyt w ostatnich dwóch latach.

Poniżej przedstawiono wskaźnik dochodów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2019-2024 oraz porównanie wartości za 2024 r. w stosunku do pozostałych gmin powiatu garwolińskiego, powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego.

Tabela 15 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Łaskarzew w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dochody na 1 mieszkańca (zł)	4719,94	5744,86	6670,39	6990,81	6588,19	7589,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 dochody gminy Łaskarzew w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosły o ok. 61%, przy czym najwyższy poziom osiągnięto w 2024 roku. Dane wskazują na systematyczny wzrost potencjału dochodowego gminy, pomimo niewielkiego spadku obserwowanego w 2023 roku.

Tabela 16 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Łaskarzew w 2024 w porównaniu do gmin powiatu garwolińskiego, powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego

GINA	DOCHODY GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA (zł)
Borowie	8547,72
Garwolin (Gmina miejska)	7233,73
Garwolin (Gmina wiejska)	6435,67
Górzno	7182,86
Mazowieckie	10864,4
Maciejowice (Gmina miejsko-wiejska)	8788,16
Miastków Kościelny	8984,97
Parysów	9052,27
Pilawa	8018,75
Powiat garwoliński	7911,41
Sobolew	7852,54
Trojanów	7910,03
Wilga	7962,1
Łaskarzew (Gmina miejska)	11489,58
Łaskarzew (Gmina wiejska)	7589,32
Żelechów	8306,13

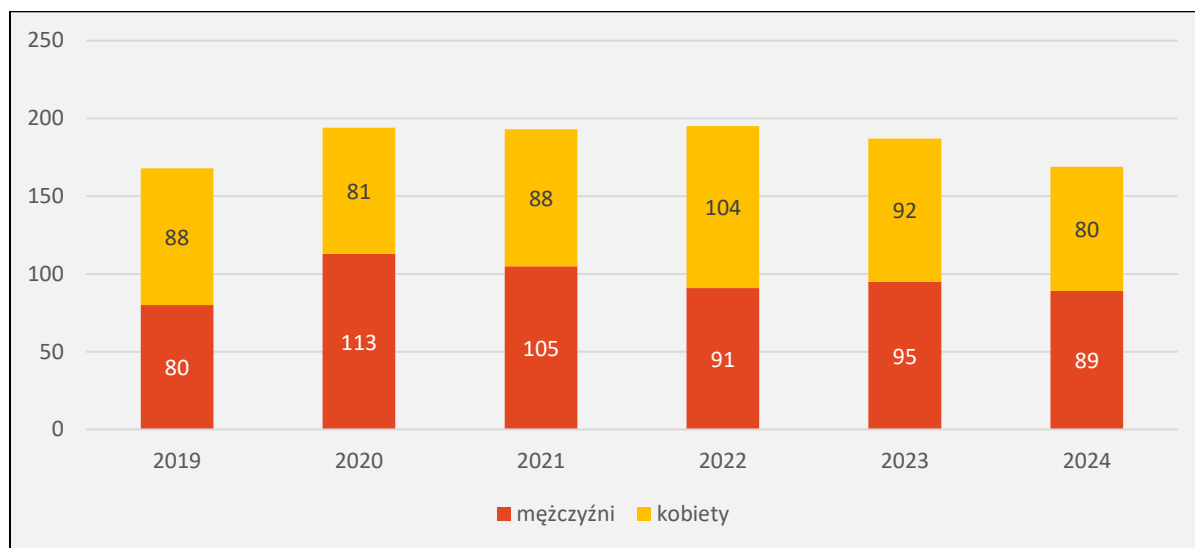
Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 roku dochody gminy Łaskarzew (wiejska) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 7 589 zł, co plasuje ją poniżej średniej powiatowej (7 911 zł) i zdecydowanie poniżej średniej wojewódzkiej (10 864 zł). Najwyższą wartość w powiecie osiągnęło miasto Łaskarzew, a jednostka wiejska znalazła się w grupie gmin o średnich wynikach, nie potwierdzając tezy o pozycji lidera w powiecie.

Rynek pracy

Poniżej zaprezentowane dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

Wykres 17 Liczba bezrobotnych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Zauważalne jest utrzymujące się bezrobocie. W analizowanym okresie liczba bezrobotnych wśród kobiet była większa niż u mężczyzn. Poniżej przedstawiono dane dotyczące bezrobocia w gminie Łaskarzew w porównaniu do innych gmin powiatu garwolińskiego i dla powiatu garwolińskiego.

Tabela 17 Dane dotyczące bezrobocia w gminach powiatu garwolińskiego i w powiecie garwolińskim – stan na 2024 r.

GMINA/POWIAT	LICZBA BEZROBOTNYCH	UDZIAŁ LICZBY BEZROBOTNYCH W LICZBIE OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM (%)
Borowie	161	5,6
Garwolin (Gmina miejska)	570	6
Garwolin (Gmina wiejska)	413	5,2
Górzno	178	4,6
Maciejowice	229	6,2
Miastków Kościelny	132	5,1
Parysów	121	5,1
Pilawa	283	4,7
Powiat garwoliński	3206	5,3
Sobolew	213	4,9
Trojanów	154	3,8
Wilga	132	4,5
Łaskarzew (Gmina miejska)	187	7,2
Łaskarzew (Gmina wiejska)	169	5,5
Żelechów	264	6,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 roku stopa bezrobocia w gminie Łaskarzew (wiejska) wyniosła 5,5%, co lokuje ją powyżej średniej powiatowej (5,3%) i na szóstym miejscu wśród gmin powiatu garwolińskiego. Na tle jednostek o najniższym wskaźniku różnica sięga ok. 1,5 pkt proc., natomiast w mieście Łaskarzew odnotowano najwyższe bezrobocie w powiecie (7,2%). Dane wskazują, że istotną część bezrobotnych stano-

wią osoby młode, dopiero wchodzące na rynek pracy, a brak ofert dla osób bez kwalifikacji pogłębia trudności ze znalezieniem zatrudnienia. W konsekwencji obserwuje się odpływ mieszkańców w poszukiwaniu atrakcyjniejszych miejsc pracy, co w dłuższej perspektywie ogranicza zasoby kadrowe gminy i przyczynia się do jej wyludniania.

DIAGNOZA

Gospodarka gminy Łaskarzew ma charakter rolniczo-leśny, przy dominacji gospodarstw rolnych i niewielkim udziale terenów przemysłowych, a podstawę aktywności gospodarczej stanowią mikroprzedsiębiorstwa prowadzone głównie w sektorze budownictwa, usług oraz przetwórstwa. W latach 2019–2024 widoczny był wzrost liczby podmiotów gospodarczych, co potwierdza rosnącą przedsiębiorczość mieszkańców, choć wskaźniki na tle powiatu i województwa pozostają niższe. Dynamicznie rozwijał się sektor budowlany i usługi, przy jednoczesnym osłabieniu roli tradycyjnego handlu i stabilizacji przetwórstwa przemysłowego. Dochody gminy w przeliczeniu na mieszkańca wykazują trend wzrostowy, jednak pozostają poniżej średnich wojewódzkich, a w ostatnich latach wydatki przekraczały dochody, co skutkowało deficytem budżetowym. Trwałym problemem pozostaje bezrobocie na poziomie wyższym od średniej powiatowej, szczególnie dotyczące osób młodych i o niskich kwalifikacjach, co sprzyja migracjom zarobkowym i ogranicza zasoby kadrowe gminy. Potencjał rozwojowy wynika z dywersyfikacji działalności gospodarczej i wzrostu aktywności usługowej, natomiast barierą pozostaje słaba baza turystyczna i umiarkowana atrakcyjność inwestycyjna.

1.3 Sytuacja przestrzenna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji przestrzennej gminy Łaskarzew. Opisano lokalizację gminy pod kątem komunikacyjnym i przedstawiającym charakter rolniczo-przemysłowy gminy. Następnie przedstawiono kwestie gospodarki odpadami, infrastruktury technicznej, dóbr kulturowych i zagospodarowania przestrzennego.

Infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna

Gmina Łaskarzew zlokalizowana jest w centralnej części województwa mazowieckiego w powiecie garwolińskim.

Rysunek 2 Lokalizacja gminy Łaskarzew na planie województwa mazowieckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030

Gmina Łaskarzew zlokalizowana jest w centralnej części powiatu garwolińskiego. Sąsiaduje z gminami: Wilga od północnego zachodu, Garwolin od północy, Górzno od północnego wschodu, Sobolew od południowego wschodu i Maciejowice od południowego zachodu; obszar gminy okala odrębne administracyjnie miasto Łaskarzew.

Rysunek 3 Lokalizacja gminy Łaskarzew na planie powiatu garwolińskiego

1. Garwolin miasto
2. Garwolin gmina
3. Łaskarzew miasto
4. Łaskarzew gmina

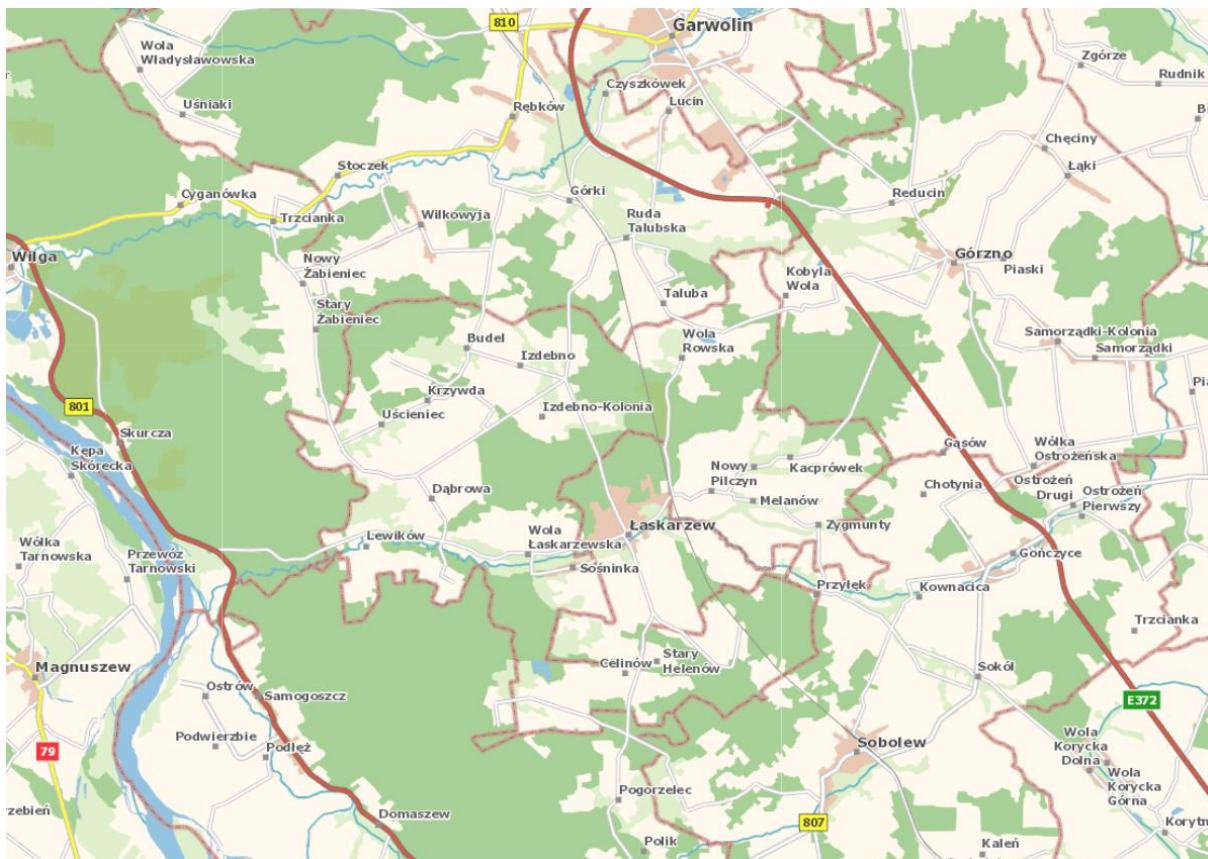
Źródło: opracowanie własne

Pod względem administracyjnym gmina tworzy 25 sołectw: Aleksandrów, Budel, Budy Krępskie, Celinów, Dąbrowa, Dąbrowa Kolonia, Grabina, Izdebno, Izdebno Kolonia, Kacprówek, Krzywda, Ksawerynów, Leokadia, Lewików, Lipniki, Melanów, Nowy Pilczyn, Sośninka, Stary Helenów, Stary Pilczyn, Uścieniec, Wola Łaskarzewska, Wola Rowska, Wanaty, Zygmunt. Całkowita powierzchnia gminy wynosi 87,53 km².

Gmina pod względem krajobrazu ma charakter rolniczy – typowymi krajobrazami są pola, lasy oraz wsie o luźnej zabudowie.

Poniżej przedstawiono położenie komunikacyjne gminy Łaskarzew.

Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Łaskarzew

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Sieć transportową stanowią przede wszystkim drogi powiatowe i gminne oraz drogi wewnętrzne. Kluczowe powiązania zewnętrzne zapewnia m.in. droga powiatowa nr 1345W (od drogi nr 17 przez Pilczyn – Łaskarzew – Krupa do drogi nr 801). Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 7 (Warszawa – Dorohusk) z czynnymi przystankami Wola Rowska i Łaskarzew, obsługiwana m.in. w relacji R7 przez Koleje Mazowieckie.

Dziedzictwo kulturowe

Gmina Łaskarzew dysponuje zasobem dziedzictwa kulturowego, obejmującym obiekty i zespoły reprezentujące tradycyjną zabudowę wiejską oraz elementy małej architektury sakralnej. Wśród szczególnie wartościowych wyróżnia się zachowane zespoły drewnianej zabudowy i układy ruralistyczne we wsiach Pilczyn Stary, Pilczyn Nowy, Wola Łaskarzewska, Melanów oraz Izdebno; na obszarze gminy występują także liczne kapliczki, w tym kapliczki domkowe. Zabytkowe obiekty ujmowane są w ewidencjach – wojewódzkiej i gminnej – prowadzonych zgodnie z przepisami ochrony zabytków; rejestr zabytków prowadzi Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków. Na terenie gminy brak obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych. Prace przy obiektach ujętych w ewidencjach mogą być wspierane ze środków publicznych; właściciele i posiadacze zabytków mogą ubiegać się o dotacje Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane, zgodnie z zasadami określonymi przez urząd.

Gospodarka odpadami

Odpady komunalne z terenu gminy odbierane są w sposób:

– selektywny – obejmujący oddzielne gromadzenie papieru (worek niebieski), szkła (worek zielony), metali i tworzyw sztucznych oraz odpadów wielomateriałowych (worek żółty), bioodpadów (pojemnik/worek brązowy) oraz odpadów niesegregowanych (zmieszanych) w pojemniku/worku czarnym; odbiór realizuje operator wyłoniony w przetargu – Centrum Usług Komunalnych EKOLIDER.

– nieselektywny – jako odrębna frakcja „niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne” odbierane spod nieruchomości zgodnie z harmonogramem.

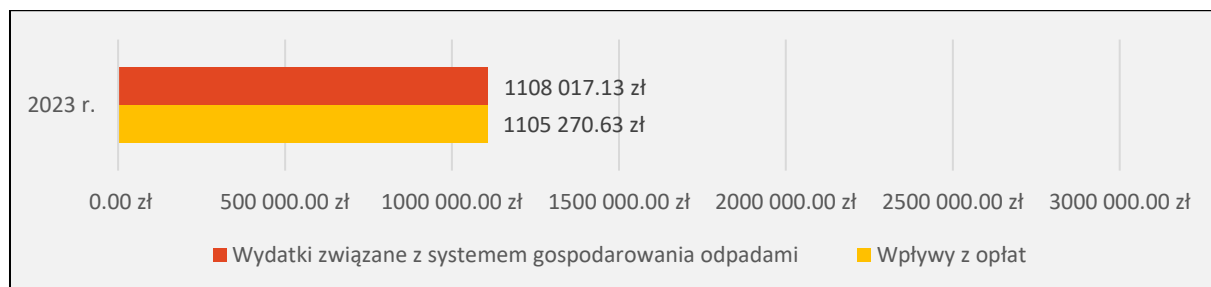
W gminie funkcjonuje Gminny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zlokalizowany w Nowym Pilczynie (adres: Nowy Pilczyn 24a; punkt działa na terenie gminnej oczyszczalni ścieków). PSZOK jest czynny w każdy drugi piątek miesiąca w godz. 8:00–15:00. Za odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów z nieruchomości zamieszkałych oraz z PSZOK odpowiada CUK EKOLIDER.

W PSZOK można bezpłatnie pozostawić:

- papier i tekturę (w tym opakowania),
- metale oraz tworzywa sztuczne, a także opakowania wielomateriałowe,
- szkło (w tym opakowania),
- bioodpady (w tym gałęzie, liście, trawa, odpady kuchenne pochodzenia roślinnego),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- odpady wielkogabarytowe (w tym meble),
- zużyte opony,
- odpady budowlane i rozbiórkowe oraz popiół,
- odzież i tekstylia,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstające w gospodarstwie domowym w związku z iniekcjami i domowym monitoringiem (w szczególności igły i strzykawki),
- zużyte baterie i akumulatory.

Widoczna jest konieczność rozbudowy GPSZOK do potrzeb w zakresie zbierania odpadów komunalnych. Głównym kosztem funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi poniesionym przez Gminę Łaskarzew jest koszt odbioru, odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, czyli koszt odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy Łaskarzew. Poniżej przedstawiono ww. porównanie wpływów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i wydatków związanych z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie Łaskarzew w latach 2022-2023.

Wykres 18 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Łaskarzew w latach 2023 (w zł)

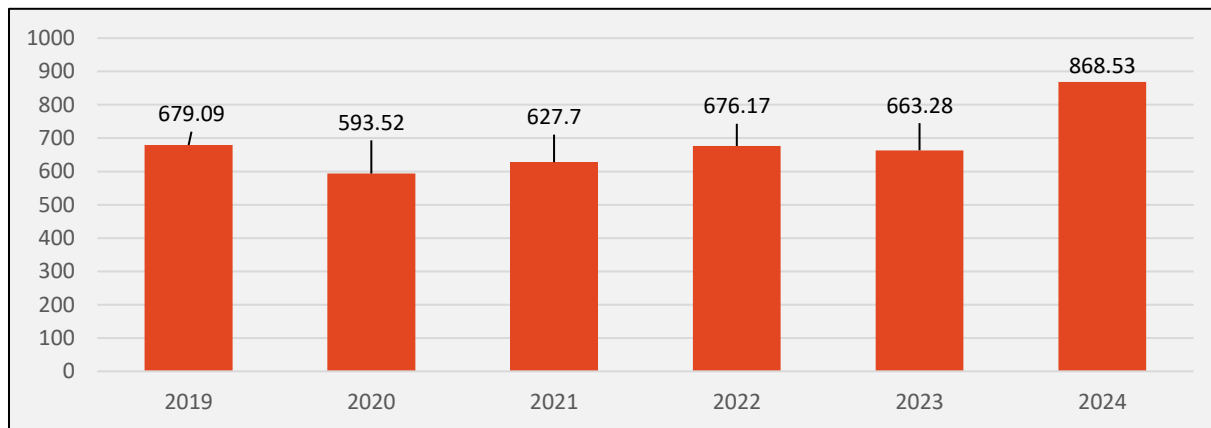

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Łaskarzew za 2022 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Łaskarzew za 2023 r.

Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w gminie Łaskarzew w analizowanych latach były porównywalne do wpływów z opłat.

Poniżej zaprezentowano łączny ładunek odebranych odpadów komunalnych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.

Wykres 19 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024 (Mg)

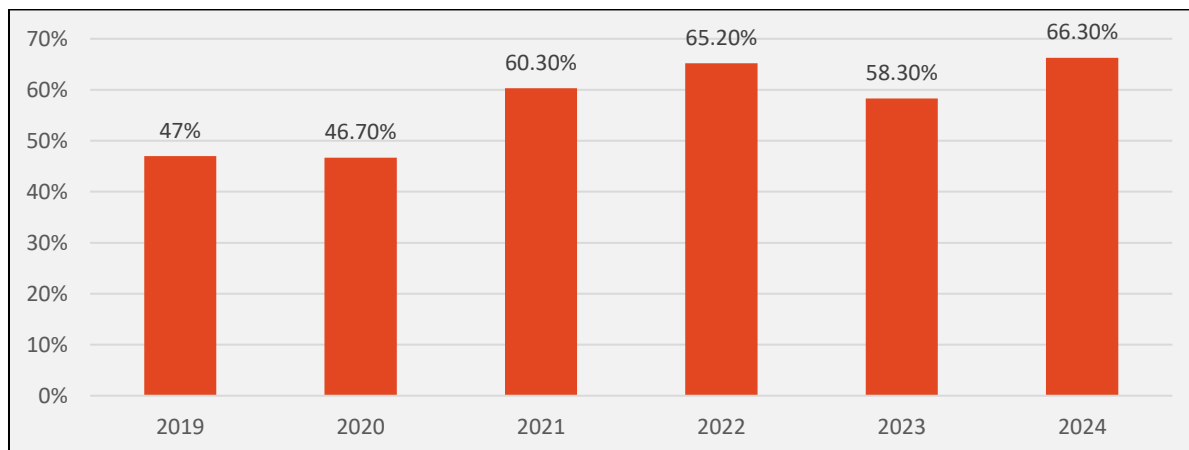

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Masa odebranych odpadów komunalnych w 2024 r. wzrosła w stosunku do 2019 r.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące osiągniętego poziomu recyklingu w gminie Łaskarzew.

Wykres 20 Dane dotyczące poziomu recyklingu odpadów zebranych na terenie gminy Łaskarzew w latach 2019-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W analizowanych latach Gmina osiągnęła wymagany ustawowo poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

Gmina sukcesywnie realizuje działania na rzecz usuwania wyrobów zawierających azbest, głównie płyt azbestowych i cementowych w pokryciach dachowych.

Infrastruktura techniczna

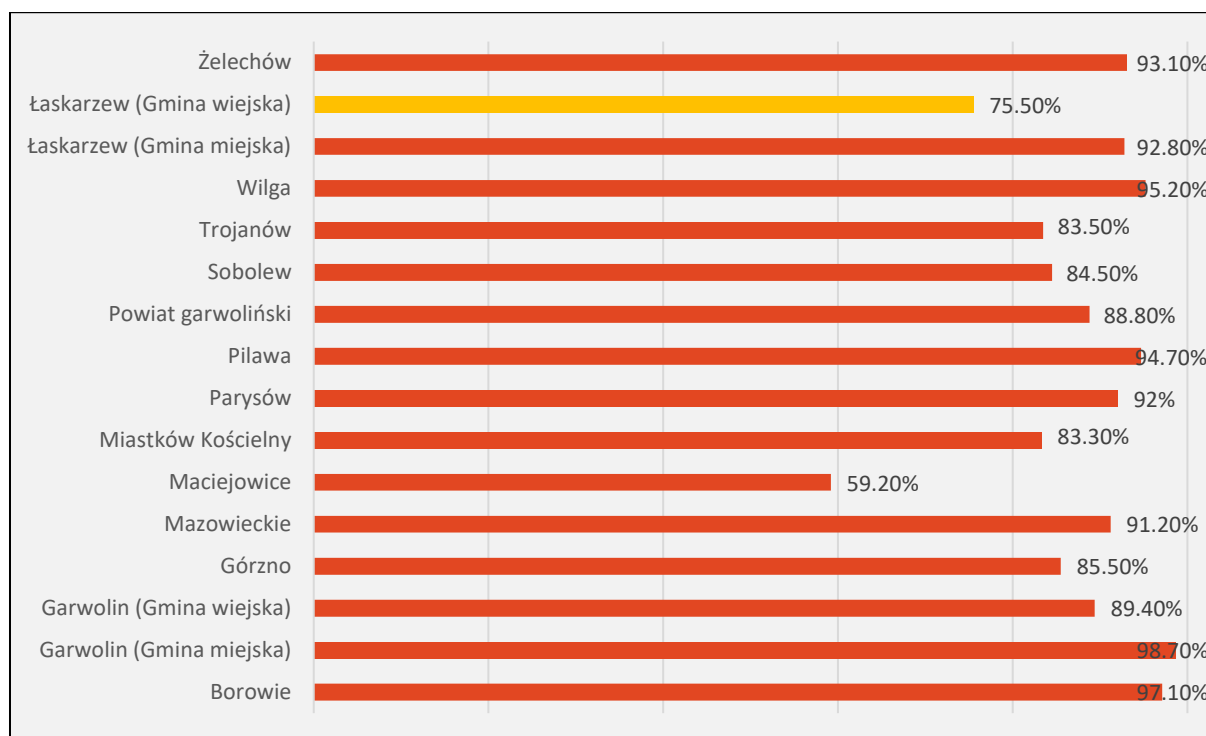
Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Gmina Łaskarzew dysponuje czynną siecią rozdzielczą wodociągów oraz kanalizacyjną.

Sieć wodociągowa

Istniejąca sieć wodociągowa jest zróżnicowana pod względem stanu technicznego. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 54,53 km.

Wykres 21 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu garwolińskiego, województwa mazowieckiego i w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

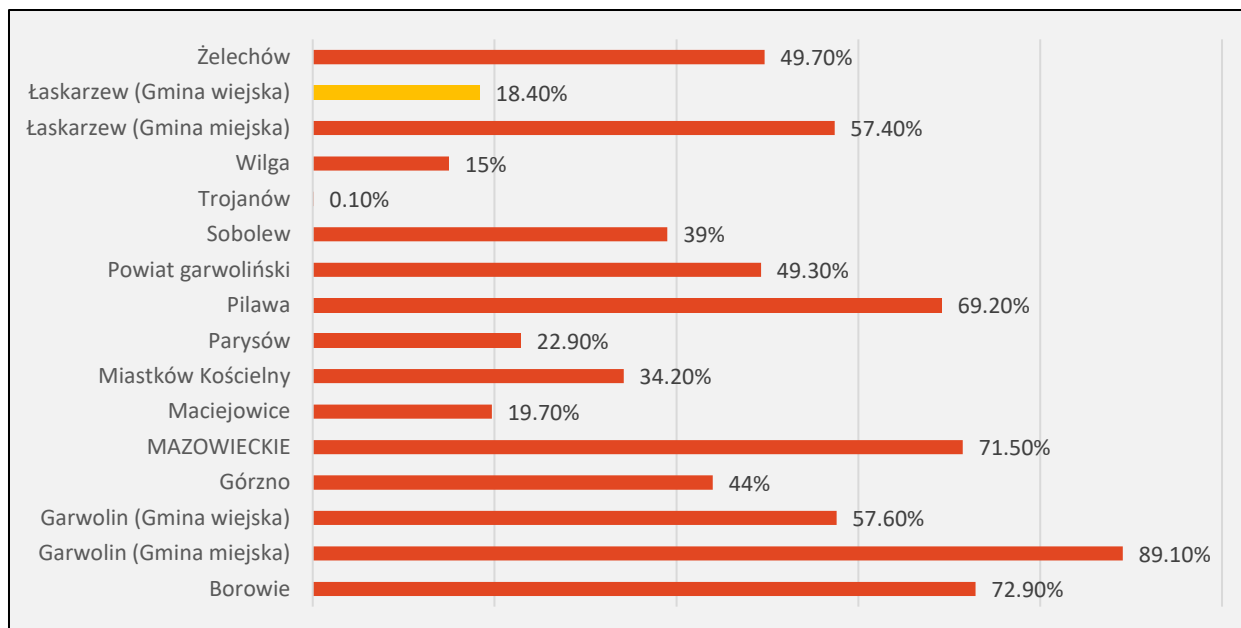
Dla gminy Łaskarzew odnotowano umiarkowany poziom spośród wszystkich gmin powiatu garwolińskiego. Gmina jest w 75% z wodociągowana. Wskaźnik jest niższy niż dla powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego.

Wodę do celów komunalnych pobiera się z ujęć podziemnych. Zbiorowe zaopatrzenie w wodę oparte jest na stacjach uzdatniania wody zlokalizowanych w Izdebnie (Izdebno-Kolonii), Melanowie oraz Dąbrowie. Ujęcia mają charakter studni głębinowych, co potwierdzają dokumentacja projektowa i decyzje wodnoprawne dla wodociągów „Dąbrowa” i „Melanów” (pobór wód podziemnych ze studni głębinowych). Na terenie gminy eksploatację sieci wodociągowej prowadzi Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskich w Węgrowie. W przypadku ujęć lokalnych niepublicznych odpowiedzialność za jakość wody ponosi właściciel ujęcia.

Sieć kanalizacyjna

Długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosi 9,79 km; sieć funkcjonuje m.in. w miejscowościach Kacprówek, Stary Pilczyn, Nowy Pilczyn i Melanów.

Wykres 22 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w powiecie garwolińskim, województwie mazowieckim i w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 roku dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminie Łaskarzew (wiejska) obejmował jedynie 18,4% mieszkańców, co plasuje ją wśród gmin o najniższym poziomie skanalizowania w powiecie, przy średniej powiatowej wynoszącej 49,3% i wojewódzkiej 71,5%. Wynik gminy jest ponad czterokrotnie niższy od średniej województwa, co wskazuje na istotne zapóźnienia infrastrukturalne w tym zakresie.

Obserwuje się inwestycje w przydomowe oczyszczalnie ścieków (na koniec 2023 r.) na terenie gminy funkcjonowały 43 takie instalacje. Zadania w obszarze gospodarki wodno-ściekowej były współfinansowane m.in. ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz funduszy UE

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie gminy funkcjonuje komunalna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Nowym Pilczynie o przepustowości 280 m³/d i 2 200 RLM; oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Promnik.

Zaopatrzenie w ciepło

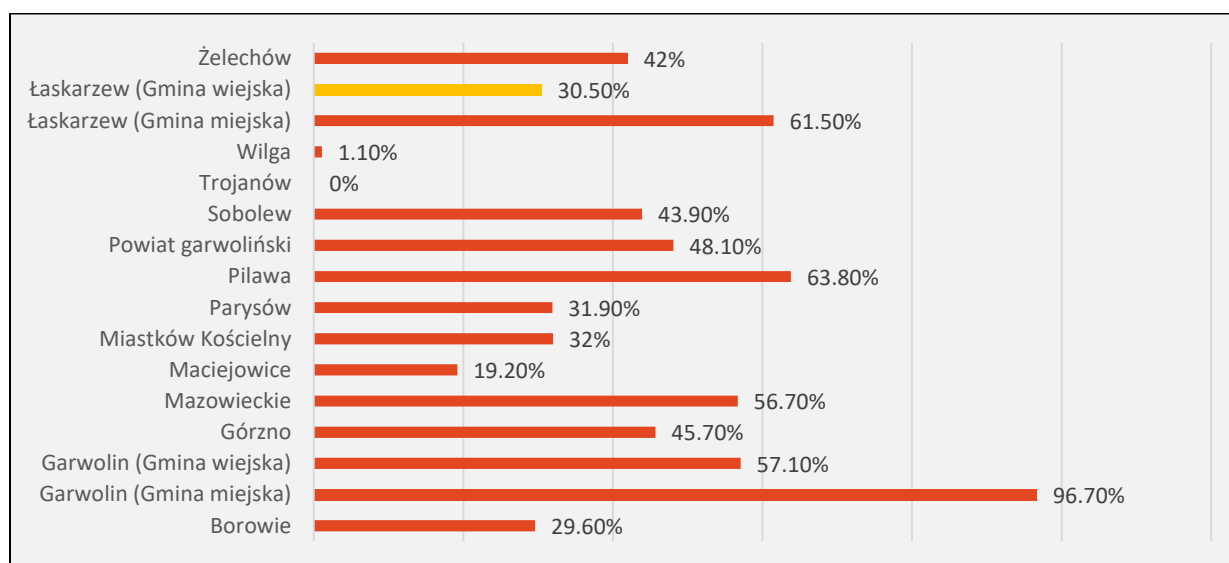
Z uwagi na rozproszony charakter zabudowy nie występują na terenie gminy systemy ciepłownicze. Ogrzewanie budynków mieszkalnych, obiektów użyteczności publicznej oraz podmiotów gospodarczych odbywa się z indywidualnych źródeł ciepła zlokalizowanych w obiektach. W gminie występuje zróżnicowanie stosowanych paliw – w zależności od dostępności i potrzeb wykorzystywany jest gaz ziemny (na obszarach objętych siecią), paliwa stałe, olej opałowy oraz biomasa. Dokumenty planistyczne gminy przewidują modernizację źródeł ciepła oraz działania termomodernizacyjne w celu ograniczenia emisji. Równolegle mieszkańcy korzystają z programów wsparcia wymiany źródeł ciepła (m.in. „Czyste Powietrze”, prowadzony punkt konsultacyjny), co sprzyja stopniowej wymianie urządzeń grzewczych na nowocześniejsze rozwiązania.

Sieć gazowa

Zaopatrzenie w gaz ziemny realizowane jest z krajowej sieci poprzez stację redukcyjno-pomiarową w Kacprówku. Rozdzielcza sieć gazowa obejmuje wybrane miejscowości: Kacprówek, Melanów, Zygmunty, Stary Pilczyn, Nowy Pilczyn, Sośninka, Wola Łaskarska, Lipniki, Dąbrowa oraz Lewików/Wanaty; gazociągi prowadzone są w pasach drogowych. Poza wymienionymi miejscowościami zabudowa pozostaje poza zasięgiem sieci i wykorzystuje indywidualne źródła ciepła.

Poniżej zaprezentowano porównanie gmin powiatu garwolińskiego, powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego pod kątem % mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2024 r.

Wykres 23 Osoby korzystające z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu garwolińskiego, województwa mazowieckiego i w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W 2024 roku z sieci gazowej korzystało 30,5% mieszkańców gminy Łaskarzew (wiejska), co lokuje ją poniżej średniej powiatowej (48,1%) i wojewódzkiej (56,7%). Na tle innych gmin powiatu wynik ten jest umiarkowany – wyższy niż w gminach o najniższym poziomie gazyfikacji, ale znacząco niższy od jednostek najlepiej wyposażonych w infrastrukturę gazową.

Sieć elektroenergetyczna

Na terenie gminy przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV w relacji Kozienice – Garwolin, stanowiąca element krajowego systemu elektroenergetycznego; przewidziano utrzymanie jej pasa technologicznego zgodnie z wymaganiami ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Zasilanie odbywa się w oparciu o sieć średniego napięcia 15 kV o charakterze pierścieniowym; gmina nie posiada własnej stacji 110/15 kV i jest zasilana z Głównych Punktów Zasilania w Garwolinie i w Sobolewie. Dokument planistyczny wskazuje również na znaczenie modernizacji linii 110 kV w relacji Kozienice – Garwolin.

Infrastruktura teleinformatyczna

Dostępność do usług telekomunikacyjnych systematycznie się poprawia. Na obszarze gminy funkcjonuje infrastruktura ruchomych sieci telekomunikacyjnych, w tym stacja bazowa w Dąbrowie; obszar jest objęty zasięgiem sieci komórkowych głównych operatorów, a oferta usług transmisji danych i dostępu do Internetu rozwija się. Równolegle realizowana jest budowa sieci światłowodowej FTTH

przez Zicom Next (2024–2025), obejmująca miejscowości gminy i poszerzająca dostęp do stacjonarnego Internetu szerokopasmowego; postęp prac potwierdzają komunikaty gminy oraz wykonawców. Informacje o dostępności usług stacjonarnych i zasięgach sieci ruchomych są publikowane w systemach UKE i internet.gov.pl.

Zagospodarowanie przestrzenne

Kierunki zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy określa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjęte Uchwałą Nr XXXIV/130/10 Rady Gminy Łaskarzew z dnia 2 lutego 2010 r. (zmiana studium obejmująca cały obszar gminy). Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mają zasięg bardzo ograniczony i dotyczą infrastruktury liniowej: plan uchwalony Uchwałą Nr V/18/2015 z dnia 27 lutego 2015 r. dla korytarza elektroenergetycznego 110 kV „Kozienice–Garwolin”, obejmujący części obrębów Wola Rowska, Stary Pilczyn, Kacprówek, Melanów i Zygmunt. Poza wskazanym korytarzem brak jest innych obowiązujących planów miejscowych. W dniu 27 czerwca 2024 r. Rada Gminy podjęła Uchwałę Nr III/12/2024 o przystąpieniu do sporządzenia Planu ogólnego gminy; dokument – zgodnie z nowelizacją ustawy – ma zostać opracowany i przyjęty do dnia 1 stycznia 2026 r.

Mobilność

Dostępność drogowa w skali ponadlokalnej zapewniają:

- droga ekspresowa S17 Warszawa – Lublin; najbliższe węzły znajdują się w Garwolinie (m.in. „Garwolin Zachód”) oraz w Gończycach; dojazd z obszaru gminy odbywa się drogami powiatowymi, w tym przez ciąg Garwolin – Ruda Talubska – Łaskarzew – Polik – Maciejowice.
- droga krajowa nr 76 na odcinku Wilga – Garwolin – Stoczek Łukowski – Łuków; najbliższy przebieg trasy odbywa się przez Garwolin.
- drogi wojewódzkie: nr 801 (Warszawa – Karczew – Wilga – Maciejowice – Dęblin – Puławy) oraz nr 807 (Maciejowice – Sobolew – Żelechów – Łuków); obie trasy przebiegają w gminach sąsiednich i są dostępne z terenu gminy poprzez sieć dróg powiatowych.

W zakresie komunikacji międzygminnej kluczowe powiązania zapewniają drogi powiatowe, w tym:

- droga powiatowa nr 1325W Garwolin – Ruda Talubska – Łaskarzew – Polik – Maciejowice, łącząca gminę z drogami wyższych klas, w tym z DW 807 i dalej z węzłem S17 Gończyce,
- droga powiatowa nr 1327W (odcinki w miejscowościach Józefów i Kobyla Wola). Na sieć dróg w gminie składają się ponadto liczne drogi gminne.

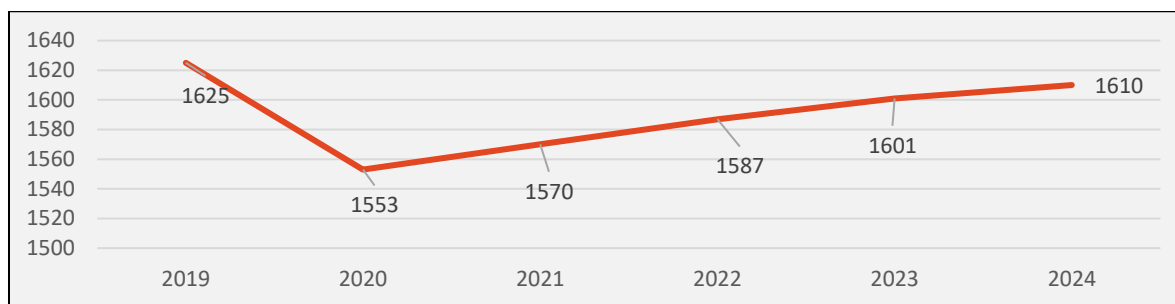
Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 7 (Warszawa Wschodnia – Dorohusk). Na terenie gminy funkcjonują przystanki kolejowe Wola Rowska i Leokadia, obsługiwane w ruchu regionalnym (linia R7 Kolei Mazowieckich, kierunki Warszawa – Dęblin).

Mieszkalnictwo

Na zasoby mieszkaniowe na terenie gminy składa się przede wszystkim zabudowa jednorodzinna rozproszona w sołectwach. Charakter „kamieniczny” dotyczy miasta Łaskarzew (odrębna gmina miejska), a nie obszaru gminy wiejskiej. W dokumentach gminnych nie wskazano występowania wielokondygnacyjnych kamienic przedwojennych na obszarze wsi. Struktura osadnicza gminy to 25 sołectw i 32 miejscowości na 87,53 km², co przekłada się na dominację budownictwa jednorodzinnego i zagrodowego.

Poniżej przedstawiono jak zmieniała się liczba mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.

Wykres 24 Liczba mieszkań w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024

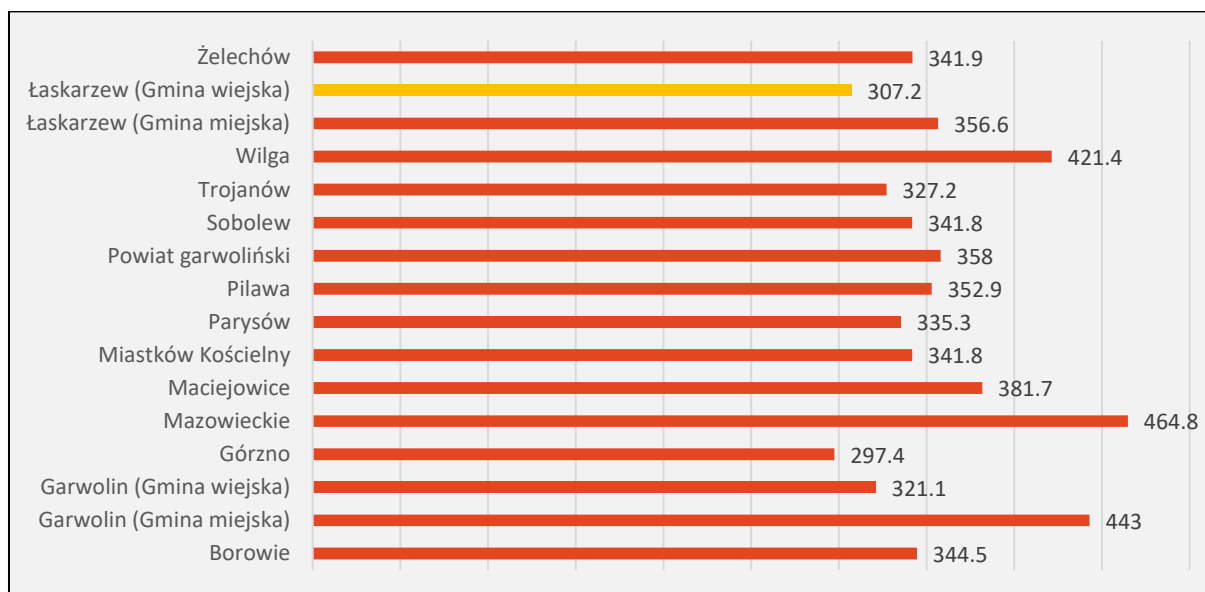

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

W latach 2019–2024 liczba mieszkań w gminie Łaskarzew wzrosła o 62, co stanowi przyrost o ok. 3,8%. Po spadku odnotowanym w 2020 roku trend uległ odwróceniu i w kolejnych latach utrzymywał się systematyczny wzrost zasobu mieszkaniowego.

Poniżej przedstawiono porównanie powiatu garwolińskiego, województwa mazowieckiego i gmin powiatu garwolińskiego pod względem liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Wykres 25 Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie garwolińskim, województwie mazowieckim i w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

W 2024 roku wskaźnik liczby mieszkań w gminie Łaskarzew (wiejska) wyniósł 307,2 na 1000 mieszkańców, co plasuje ją poniżej średniej powiatowej (358) oraz znacznie poniżej średniej wojewódzkiej (464,8). Wynik ten lokuje gminę wśród jednostek o najniższym poziomie nasycenia zasobami mieszkaniowymi w powiecie.

W ujęciu regionalnym w województwie mazowieckim największa intensywność budownictwa mieszkaniowego koncentruje się w głównych ośrodkach miejskich oraz w strefie podmiejskiej Warszawy. Obszary peryferyjne, w tym powiat garwoliński, notują niższą dynamikę, choć proces suburbanizacji przesuwa część nowych inwestycji na tereny wiejskie położone przy głównych ciągach drogowych i w sąsiedztwie miast powiatowych.

DIAGNOZA

Gmina Łaskarzew, na tle powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego, ma typowo rolniczo-leśny charakter przestrzenny, z dominacją rozproszonej zabudowy zagrodowej i liniowej oraz koncentracją usług w sąsiedztwie miasta Łaskarzew. Kluczowe powiązania transportowe zapewniają drogi powiatowe i węzeł komunikacyjny Garwolina z dostępem do trasy S17, a dodatkowym atutem jest linia kolejowa nr 7 z przystankami w gminie. Wewnętrzny układ przestrzenny kształtują grunty rolne i lasy, przy istotnej roli doliny Promnika jako osi ekologicznej; rozproszenie zabudowy generuje jednak wyższe koszty infrastrukturalne. W ostatnich latach odnotowano wzrost zwodociągowania i rozwój sieci gazowej oraz instalacji OZE, ale wskaźnik skanalizowania pozostaje jednym z najniższych w powiecie, a oferta transportu publicznego jest ograniczona. System gospodarki odpadami działa zgodnie z wymogami ustawowymi, lecz wymaga dalszej poprawy jakości segregacji. Potencjałami gminy są zasoby przyrodnicze i rezerwy terenowe przy głównych ciągach, a także dziedzictwo kulturowe; barierami – niski wskaźnik mieszkań na 1000 osób, słabe nasycenie kanalizacją i rozproszenie osadnictwa. Różnice wewnętrzne widoczne są między obszarami lepiej skomunikowanymi w rejonie Łaskarzewa i głównych dróg a peryferyjnymi sołectwami, gdzie dominują funkcje rolnicze i mniejsza dostępność usług.

1.4 Sytuacja klimatyczno-środowiskowa

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji klimatyczno-środowiskowej gminy Łaskarzew.

Ukształtowanie terenu, gleby, budowa geologiczna

Rzeźba terenu jest wynikiem procesów glacialnych i fluwialnych związanych przede wszystkim ze zlodowaceniami środkowopolskimi. Obszar leży w obrębie dwóch jednostek fizycznogeograficznych: Równiny Garwolińskiej – piaszczysto-gliniastej równiny denudacyjnej łagodnie pochyłonej ku południowemu zachodowi – oraz Wysoczyzny Żelechowskiej, której rzedne mieszczą się w przedziale ok. 130–180 m n.p.m. W centralnej części, w rejonie ośrodka osadniczego, wysokość terenu wynosi około 134 m n.p.m. Rzeźbę urozmaicają doliny cieków z tarasami nadzalewowymi oraz lokalne formy eoliczne związane z osadami piaszczystymi. Układ hydrograficzny kształtuje przede wszystkim rzeka Promnik – prawobrzeżny dopływ Wisły – która odwadnia znaczny obszar wysoczyzny i przepływa przez Łaskarzew. Dolina Promnika wyznacza ciąg obniżen o charakterze den dolinnych i terasów, sprzyjających akumulacji osadów aluwialnych i rozwojowi gleb hydrogenicznych. Budowa geologiczna reprezentuje platformę wschodnioeuropejską, w obrębie rowu mazowiecko-lubelskiego i obrzeżenia wyniesienia łukowskiego. Pod czwartorzędem zalegają osady paleogenu i neogenu, w tym piaski kwarcowe, iły i mułki, miejscami z wkładkami węgla brunatnego. Pokrywa czwartorzędowa ma zmienną miąższość i jest zbudowana z zespołu utworów plejstocénskich i holocénskich: dwóch poziomów glin zwałowych ze zlodowaceń środkowopolskich rozdzielonych seriami rzecznyimi interglacjału mazowieckiego, piasków i żwirów wodnolodowcowych oraz osadów eolicznych (wydmowych). W dolinach cieków występują holocénskie żwiry i piaski z namułami oraz torfami. Taki układ litologiczny warunkuje słabo zróżnicowaną, lekko falistą rzeźbę wysoczyzny oraz obecność poziomów nadzalewowych w obniżeniach dolinnych. Warunki glebowe są typowe dla środkowomazowieckich równin sandrowo-glinowych. Dominują gleby pseudobielicowe i brunatne (wytworzone z piasków oraz piasków gliniastych), a w obniżeniach i dolinach – mady oraz gleby hydrogeniczne: torfowe, mułowo-torfowe, murszowe i murszowo-mineralne. Występowanie torfowisk potwierdza rezerwat „Po-lesie Rowskie” o charakterze torfowiskowym. Rozmieszczenie i typy gleb przekładają się na rolniczo-leśny charakter użytkowania przestrzeni z przewagą siedlisk lekkich oraz lokalnymi siedliskami wilgotnymi w dnach dolin.

Złoża kopalne

Na obszarze gminy występują złoża surowców mineralnych związanych z utworami czwartorzędowymi. Udokumentowano cztery złoża kruszyw naturalnych: „Kolonia Dąbrowa” (piaski i żwiry), „Krzywda” (piaski), „Krzywda I” (piaski) oraz „Grabina” (piaski). Złoża te przeznaczone są do celów budowlanych i drogowych; stan zagospodarowania jest zróżnicowany: „Krzywda” jest zagospodarowane (posiada koncesję), „Krzywda I” i „Grabina” – niezagospodarowane, natomiast „Kolonia Dąbrowa” – zaniechane. W północno-zachodniej części gminy (tzw. Rejon Gór Budelskich) występują ponadto piaski wydymowe, obecnie eksploatowane; w przeszłości eksploatację prowadzono także w rejonie Woli Rowskiej, Grabiny, Krzywdy i Starego Helenowa. Stwierdzono również występowanie torfów w okolicach Dąbrowy i Bud Krępskich. Na obszarze nie prowadzono większych prac poszukiwawczych surowców ceramicznych; wskazuje się jedynie prawdopodobieństwo występowania iłów w rejonie Woli Rowskiej, Izdebna i Lewikowa.

Teren gminy leży w zasięgu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: nr 215A „Subniecka Warszawska – Część Centralna” oraz nr 215 „Subniecka Warszawska”; wykazane są szacunkowe zasoby dyspozycyjne i typowe głębokości ujęć. Jedynie złożo „Krzywda” posiada koncesję na wydobywanie kopalin; określono zasoby możliwe do wydobycia i powierzchnie obszaru oraz terenu górniczego.

Wody

Wody powierzchniowe

Głównym ciekim powierzchniowym jest rzeka Promnik – prawobrzeżny dopływ Wisły. W granicach jednostki przebiegają także drobne cieki należące do jej zlewni, w tym jednolita część wód „Dopływ spod Izdebna-Kolonii”. Poniżej przedstawiono dane dotyczące JCWP znajdujących się na obszarze gminy:

A) RW20001925349 „Promnik”:

- status: naturalna część wód
- stan ogólny: zły stan wód
- przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny: dobry stan ekologiczny,
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny,
- działania podstawowe:
 - brak specyficznych działań wskazanych w karcie JCWP; jednostka wskazana jako „zagrożona” w zakresie osiągnięcia celu – realizacja działań odbywa się na poziomie krajowym i regionalnym zgodnie z IIaPGW,
- działania uzupełniające:
 - rozpoznanie i ograniczanie presji hydromorfologicznych (utworzenie krajowej bazy danych zmian hydromorfologicznych, pogłębiona analiza presji, opracowanie dobrych praktyk dla robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych, przygotowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych).

B) RW200017253692 „Dopływ spod Izdebna-Kolonii”:

- status: naturalna część wód
- stan ogólny: zły stan wód
- przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny: dobry stan ekologiczny,
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny,
- działania podstawowe:

- brak specyficznych działań wskazanych w karcie JCWP; jednostka „zagrożona” – działania zgodne z IIaPGW,
 - działania uzupełniające:
- przeprowadzenie monitoringu badawczego w celu potwierdzenia stanu; w przypadku utrzymania złego stanu – etapowe rozpoznanie przyczyn i zaplanowanie adekwatnych działań naprawczych.

Stan JCWP w granicach gminy oceniono jako zły.

Wody podziemne

Gmina Łaskarzew leży w granicach jednolitej części wód podziemnych (JCWPd):

A) 66 (kod UE: PLGW200066):

- stan ogólny: dobry;
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny;
- działania podstawowe: realizowane zgodnie z IIaPGW 2022–2027 – działania wynikające z art. 11 RDW (m.in. utrzymanie monitoringu wód podziemnych, egzekwowanie przepisów „programu azotanowego”, nadzór nad poborami i pozwoleniami wodnoprawnymi);
- działania uzupełniające: określane na poziomie regionu wodnego Środkowej Wisły w IIaPGW (zestawy działań dla wszystkich JCWPd w regionie).

Na terenie gminy występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) trzeciorzędowego piętra wodonośnego: 215 „Subniecka Warszawska” oraz 215A „Subniecka Warszawska – część centralna”. Ujęcia komunalne i lokalne korzystają z poziomów oligoceńsko-miocenów typowych dla tych zbiorników. (W układzie regionalnym arkusz Łaskarzew sąsiaduje także ze zbiornikiem czwartorzędowym 222 „Dolina Środkowej Wisły”).

Warto jednak zwrócić uwagę, że JCWPd 66 jednoznacznie obejmuje powiat garwoliński (w tym gminę wiejską Łaskarzew), a dla tej jednostki w ostatnio udostępnionych kartach i materiałach PIG-PIB/ISOK wykazano „stan chemiczny: dobry”, „stan ilościowy: dobry”, „stan ogólny: dobry”. Zestawy działań dla JCWPd w regionie Środkowej Wisły są elementem obowiązującego IIaPGW (cykl 2022–2027).

Formy ochrony

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

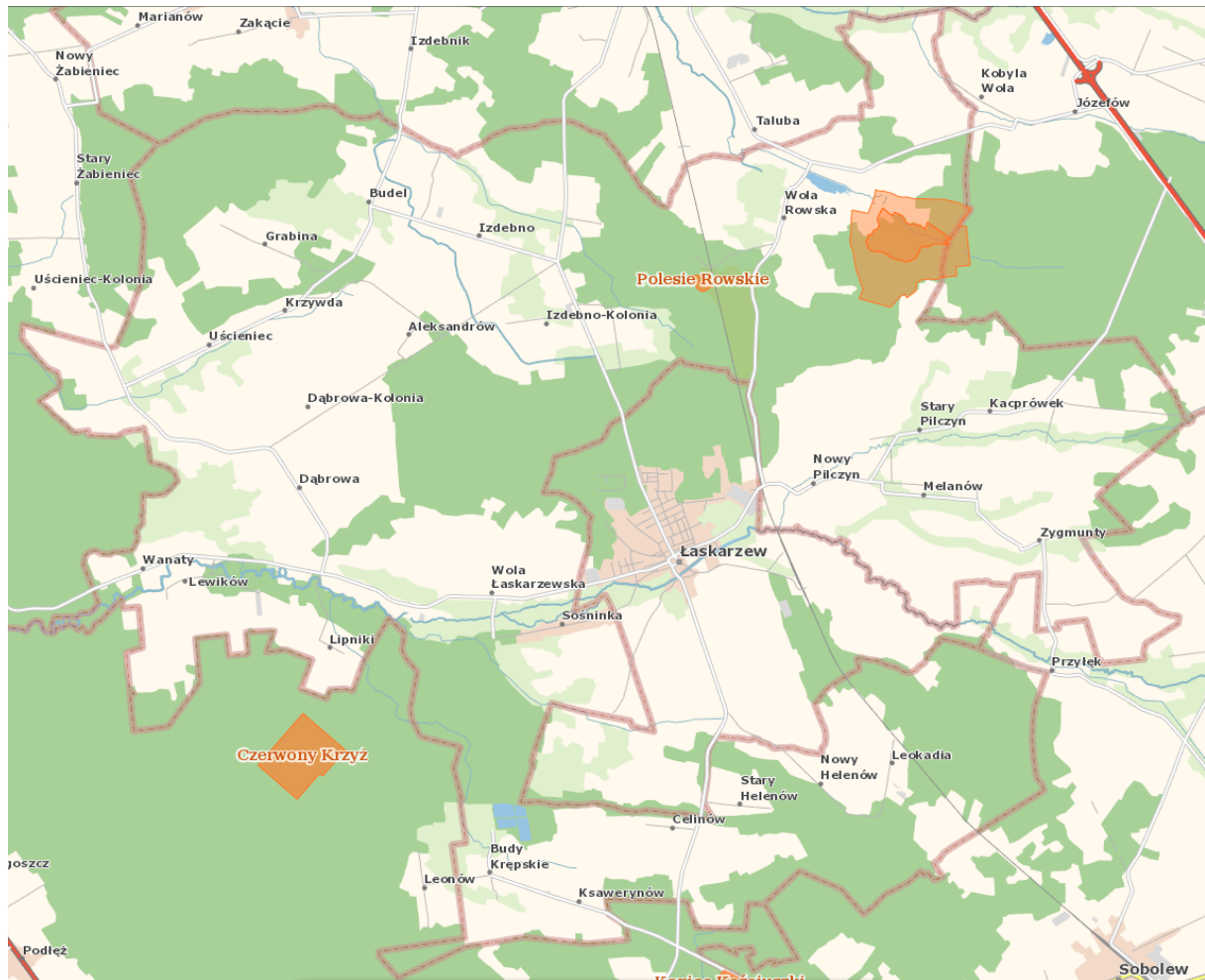
Gmina nie leży w obrębie parków narodowych, parków przyrodniczo-krajobrazowych a na terenie gminy nie są zlokalizowane użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne. Natomiast znajdują się Rezerваты przyrody, pomniki przyrody czy też obszary chronionego krajobrazu.

Poniżej przedstawiono lokalizację gminy względem różnych form ochrony przyrody.

Obszary Rezerwatów Przyrody

Na terenie gminy Łaskarzew znajduje się obszar Rezerwatów przyrody

Rysunek 5 Położenie gminy Łaskarzew względem obszarów Rezerwatów Przyrody

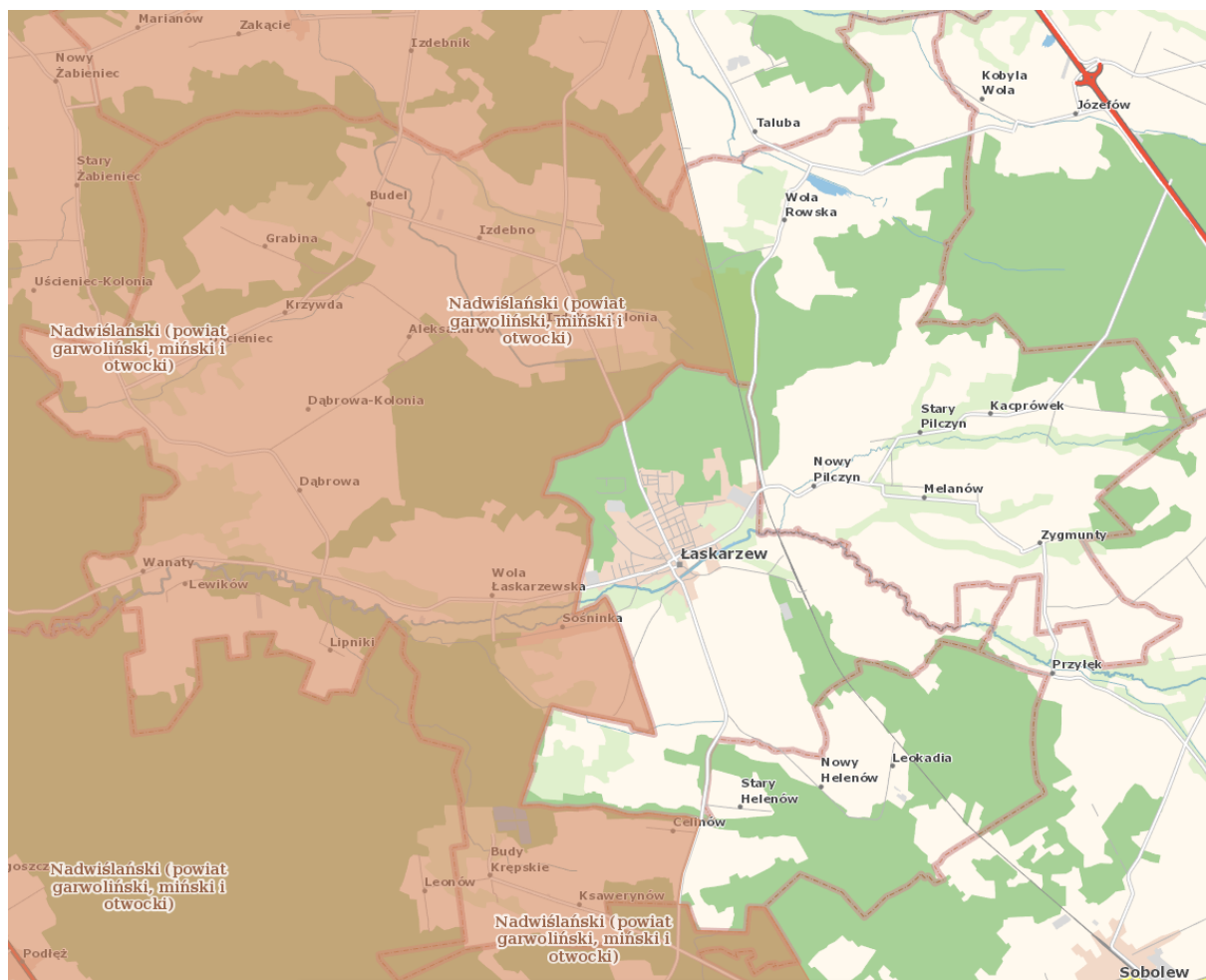
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Na terenie gminy występują rezerваты przyrody. Obejmują one: rezerwat „Polesie Rowskie” – torfowiskowy, położony w Nadleśnictwie Garwolin (Leśnictwo Izdebnó), o powierzchni 3,87 ha, utworzony w celu ochrony torfowisk przejściowych oraz związanych z nimi siedlisk i zbiorowisk roślinnych; oraz rezerwat „Dębczyna Dewajtis” – leśny (fitocenotyczny), ustanowiony 31 marca 2025 r., o powierzchni 37,25 ha, z otuliną 121,88 ha, obejmujący cenne, naturalne zbiorowiska leśne w kompleksie Nadleśnictwa Garwolin (Leśnictwo Izdebnó). Obecność tych obszarów potwierdza wysoką wartość przyrodniczą gminy i uzasadnia konieczność prowadzenia ładu przestrzennego z poszanowaniem celów ochrony przyrody na terenach objętych rezerwatami oraz w ich otulinie.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy zlokalizowany jest specjalny obszar Chronionego Krajobrazu

Rysunek 6 Położenie gminy Łaskarzew względem specjalnych obszarów Chronionego Krajobrazu

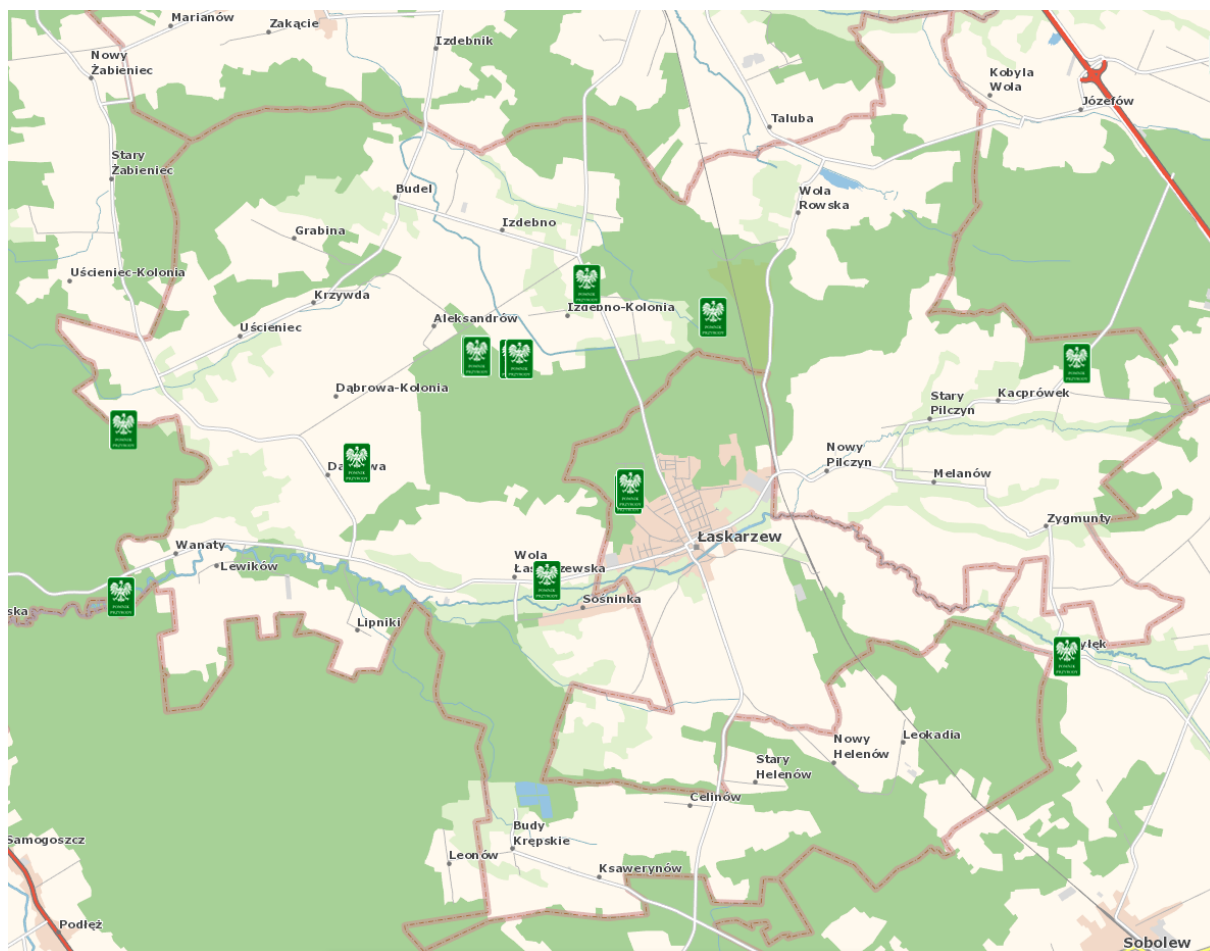
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Łaskarzew znajduje się pomniki przyrody ich lokalizację przedstawiono na Rysunku 7 a szczegółowe informacje zostały zestawione w Tabeli 18.

Rysunek 7 Położenie gminy Łaskarzew względem pomników przyrody

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Tabela 18 Pomniki przyrody w gminie Łaskarzew

KOD	RODZAJ	LOKALIZACJA
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.196	drzewo – dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) pierśnica 165 cm, obwód 518 cm, wys. 22 m	Pole NE od wsi, gm. Łaskarzew (wiejska)
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.229	drzewo – dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Obok budynku Państwowego Pogotowia Opiekuńczego, gm. Łaskarzew
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.261	drzewo – dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) pierśnica 150 cm, obwód 471 cm, wys. 28 m	Grunt leśny Nadl. Garwolin, Leśnictwo Izdebnik, oddz. 202, Uroczysko Śliż
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.272	drzewo – dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) pierśnica 224 cm, obwód 704 cm, wys. 19 m	Działka budowlana obok domu nr 16, gm. Łaskarzew
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.4997	grupa drzew – grusza (<i>Pyrus sp.</i>), 2 okazy (obwody: 320 cm, 201 cm; wys. 12 m)	Nieruchomość nr 254/2, obręb 0009 Izdebnik-Kolonia
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.4998	grupa drzew – sosna wejmutka (<i>Pinus strobus</i>), 3 okazy (obwody: 245, 216, 192 cm; wys. 29 m)	Działka nr 556, obręb 0005 Dąbrowa, gm. Łaskarzew
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.4999	drzewo – sosna zwyczajna (<i>Pinus sylvestris</i>), obwód 465 cm, wys. 30 m	Działka nr 556, obręb 0005 Dąbrowa, gm. Łaskarzew
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.5000	drzewo – dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>), obwód 550 cm, wys. 29 m	Działka nr 248, obręb 0009 Izdebnik-Kolonia
PL.ZIPOP.1393.PP.1403062.5001	drzewo – sosna zwyczajna (<i>Pinus</i>)	Działka nr 603/45, obręb 0014 Lewików,

	<i>sylvestris</i>), obwód 287 cm, wys. 24 m	nad rzeką Promnik
--	--	-------------------

Źródło: www.crfop.gdos.gov.pl

Powietrze

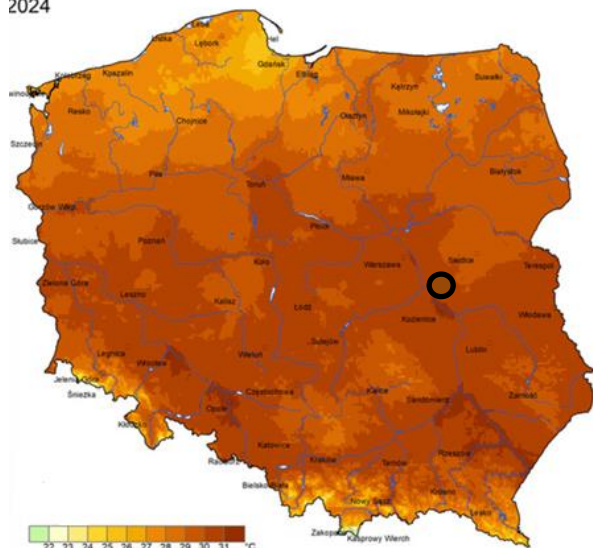
Na obszarze gminy główne źródła zanieczyszczeń powietrza to emisje z indywidualnego ogrzewania budynków (tzw. niska emisja), które nasilają się w sezonie grzewczym, oraz transport drogowy (wpływ widoczny zwłaszcza w stężeniach NO₂ przy głównych trasach). Gmina należy do strefy mazowieckiej. W 2023 r. w województwie mazowieckim dotrzymano poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu (B(a)P); jedyne przekroczenie w województwie dotyczyło średniorocznego NO₂ w aglomeracji warszawskiej. We wszystkich strefach przekroczony był natomiast cel długoterminowy dla ozonu. Sezonowy wzrost stężeń B(a)P w 2023 r. WIOŚ wiązał z niską emisją z ogrzewania indywidualnego.

Warunki pogodowe

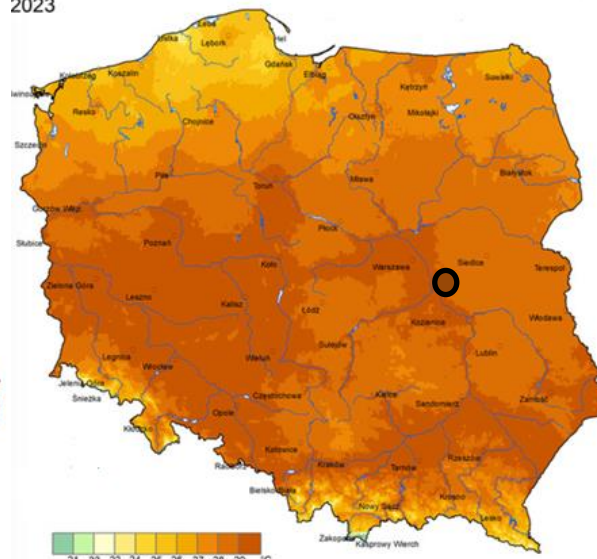
Poniżej zaprezentowano graficznie dane lat 2023-2024 r. i zaznaczono lokalizację gminy Łaskarzew

Rysunek 8 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 2023-2024

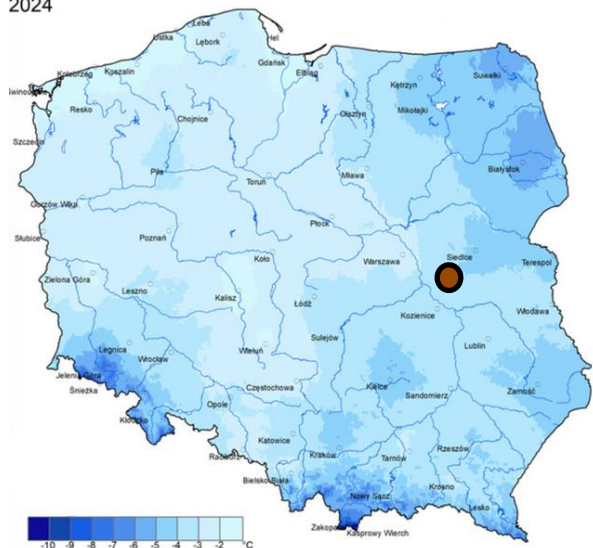
2024

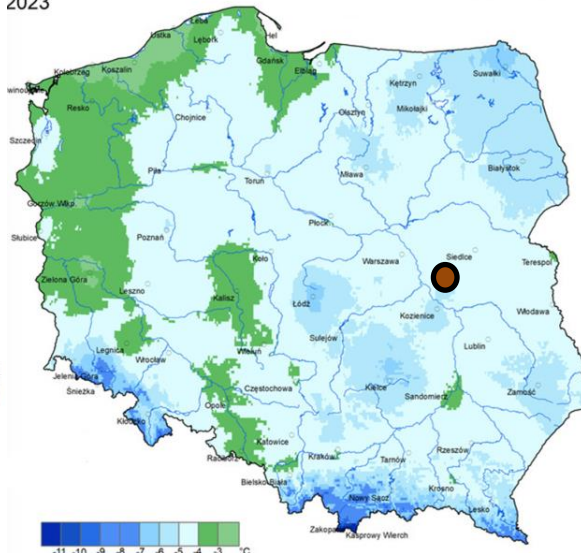
2023

2024

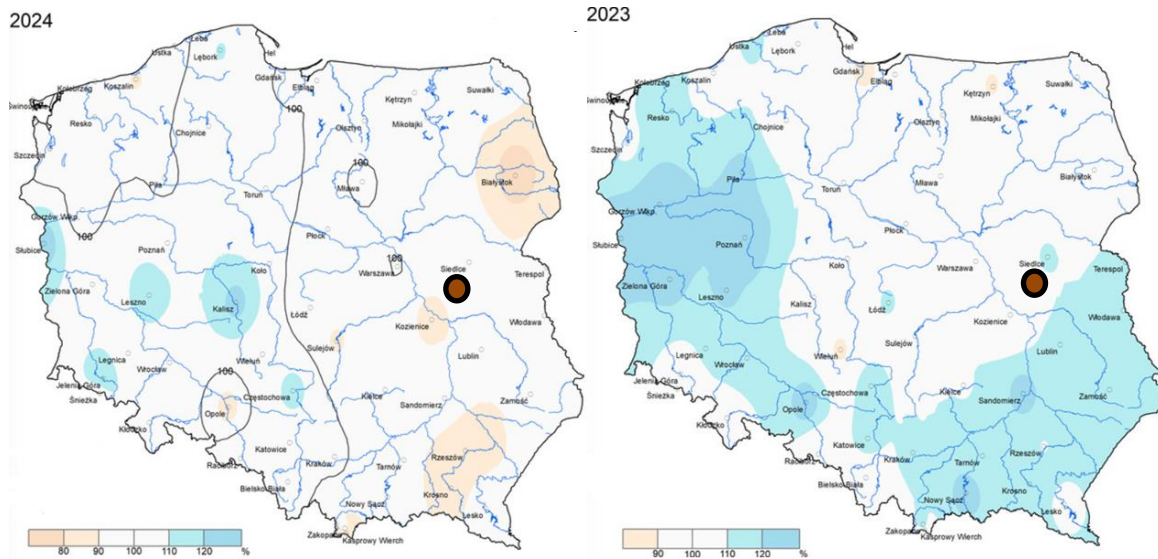
2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W gminie Łaskarzew w latach 2023-2024 nie odnotowano ekstremalnych temperatur w skali kraju.

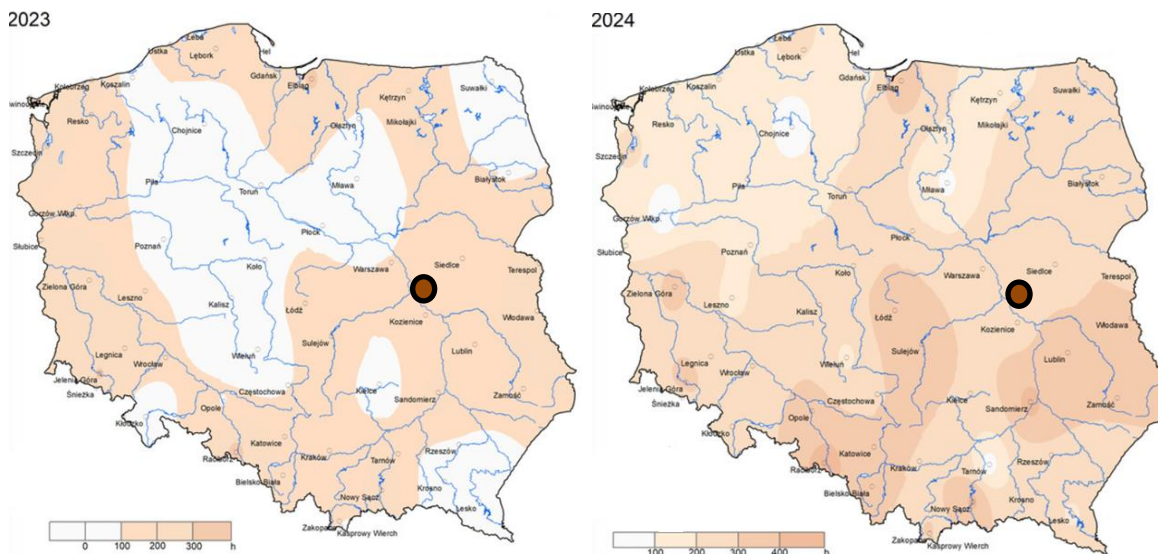
Rysunek 9 Anomalie sumy opadów w Polsce w latach 2023-2025 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W gminie Łaskarzew w 2023 r. odnotowano niewielkie anomalie sumy opadów w odniesieniu do wskaźników ogólnopolskich.

Rysunek 10 Anomalie usłonecznienia w Polsce w latach 2023-2024 r.

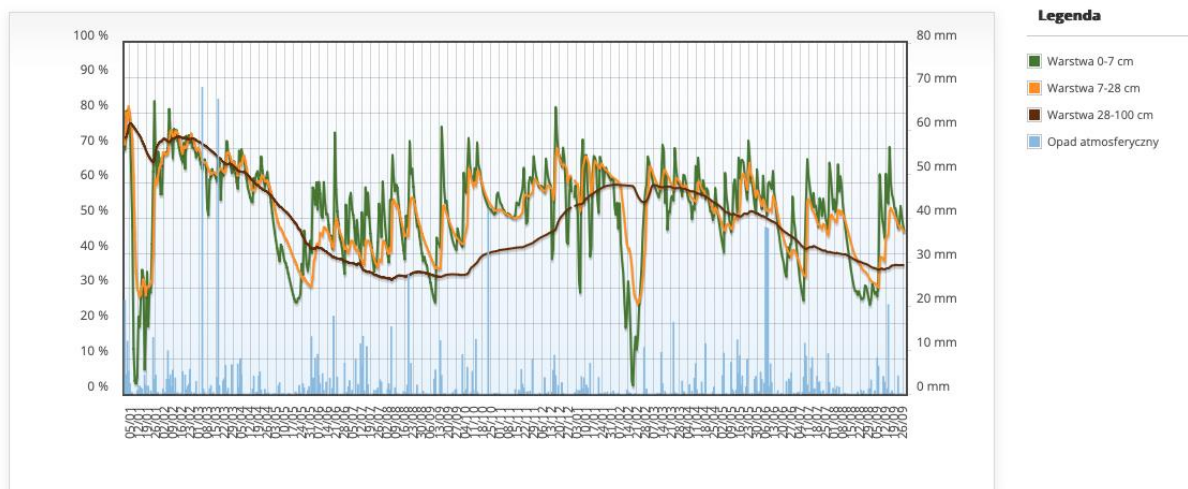

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W gminie Łaskarzew w latach 2023-2024 nie odnotowano anomalnego usłonecznienia w odniesieniu do wskaźników ogólnopolskich.

Monitorowanie niedoborów wody prowadzi IUNG-PIB w Systemie Monitoringu Suszy Rolniczej. W 2024 r. IMGW i IUNG sygnalizowały ujemny KBW w wielu regionach kraju w okresie wegetacyjnym, co oznaczało podwyższone ryzyko deficytu wody w profilu glebowym także w części Mazowsza. Bieżące i archiwalne wykazy dla poszczególnych gmin (w tym gminy Łaskarzew) są publikowane w tabelach SMSR. Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik wilgotności gleby dla powiatu garwolińskiego w 2024 r.

Wykres 26 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu garwolińskiego (2024 r.)

Źródło: www.imgw.pl

Na powyższym wykresie widać, że wskaźnik wilgotności gleby w analizowanym okresie był niższy niż 40% w styczniu, maju, sierpniu i wrześniu, co mogło wskazywać na deficyt wody w strefie korzeniowej. Wartości wskaźnika rokrocznie prezentują podobne wartości.

Odnawialne źródła energii

Na terenie gminy obserwuje się zainteresowanie fotowoltaiką – w obrocie prawnym pojawiały się obwieszczenia dotyczące przedsięwzięcia „elektrownia fotowoltaiczna Wola Rowska” o mocy do 2 MW. Równolegle, w skali kraju i regionu szybko rośnie liczba mikroinstalacji prosumenckich; na koniec 2024 r. w Polsce działało ponad 1,5 mln mikroinstalacji OZE, z dominacją fotowoltaiki. W rejestrze KOWR (stan na 30.09.2025 r.) brak wpisów dotyczących wytwórców biogazu rolniczego z terenu gminy.

DIAGNOZA

Gmina Łaskarzew charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu i korzystnymi warunkami glebowymi sprzyjającymi rolnictwu oraz obecnością doliny rzeki Promnik, stanowiącej ważny element układu hydrograficznego. Atutem jest także dobry stan wód podziemnych oraz występowanie cennych obszarów przyrodniczych, w tym rezerwatów i pomników przyrody. Zauważalny jest wzrost zainteresowania odnawialnymi źródłami energii, zwłaszcza fotowoltaiką. Jako słabe strony należy wskazać zły stan wód powierzchniowych, problem niskiej emisji pogarszającej jakość powietrza oraz stosunkowo niewielki udział terenów objętych formami ochrony przyrody. Dodatkowym wyzwaniem pozostają sezonowe niedobory wody w glebie oraz presje związane z eksploatacją kruszyw.

1.5 Analiza potencjału jakości życia w gminie i wyniki badania ankietowego

Badanie ankietowe przeprowadzono w czerwcu 2025 r. wśród 55 mieszkańców gminy Łaskarzew. Celem badania była ocena jakości życia oraz identyfikacja kluczowych potrzeb i oczekiwań

społeczności lokalnej w zakresie usług publicznych, infrastruktury, gospodarki, środowiska i oferty kulturalnej.

Z uzyskanych wyników wynika, że większość respondentów (39 z 55 osób) ocenia gminę Łaskarzew jako raczej dobre lub zdecydowanie dobre miejsce do życia (tabela poniżej). Wśród najczęściej wskazywanych potrzeb rozwojowych znalazły się: tworzenie nowych miejsc pracy, rozbudowa infrastruktury technicznej i komunikacyjnej (chodniki, przystanki, ścieżki rowerowe), wsparcie lokalnej przedsiębiorczości oraz poprawa dostępności transportowej.

Respondenci podkreślali również znaczenie rozwoju oferty kulturalnej i sportowej, integrującej mieszkańców oraz sprzyjającej aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. W odpowiedziach pozytywnie oceniano walory środowiska naturalnego i poczucie lokalnej tożsamości, natomiast wskazywano na niedostateczną dostępność mieszkań, ograniczoną atrakcyjność lokalnego rynku pracy, słabą bazę turystyczną oraz niewystarczające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Metodyka

Badanie miało charakter ilościowy i zostało zrealizowane w formie anonimowego kwestionariusza online w dniach 12–22 czerwca 2025 r. Ankietę wypełniło 55 mieszkańców gminy Łaskarzew. Link do ankiety był dystrybuowany za pośrednictwem strony internetowej i mediów społecznościowych gminy. Wyniki prezentowane są w formie zagregowanej; odpowiedzi „Nie mam zdania” zostały pominięte w obliczeniach rozkładów (respondenci mogli też pominąć pytania). Należy pamiętać, że próba nie jest w pełni reprezentatywna dla całej populacji gminy – udział w badaniu był dobrowolny – dlatego wnioski powinny być traktowane jako wskazówki, a nie twarda podstawa decyzyjna.

Opis próby badawczej

Badanie ankietowe przeprowadzono w czerwcu 2025 r. na próbie 55 mieszkańców gminy Łaskarzew. Wśród respondentów dominowały osoby w wieku 30–49 lat (łącznie ponad 60% badanych), co odzwierciedla aktywną zawodowo część społeczności lokalnej. Udział osób młodych (20–29 lat) wyniósł ok. 27%, natomiast osoby powyżej 50. roku życia stanowiły ok. 7% ogółu badanych.

Pod względem wykształcenia w badanej grupie przeważały osoby z wykształceniem wyższym (49%) oraz średnim (40%), co wskazuje na relatywnie wysoki poziom kapitału ludzkiego w społeczności gminy.

W strukturze płciowej kobiety stanowiły 65% respondentów, a mężczyźni 33%. Większość uczestników badania była aktywna zawodowo: 54% pracowało w sektorze prywatnym, 33% w sektorze publicznym, a 7% stanowili przedsiębiorcy. Niewielki odsetek stanowili uczniowie i studenci (3,6%) oraz osoby bezrobotne (1,8%). Respondenci pochodzili z różnych części gminy, w tym najczęściej z miejscowości Wola Łaskarzewska (20%), Melanów (11%), Stary Pilczyn (11%), Izdebno i Izdebno-Kolonia (łącznie 18%), a także z mniejszych miejscowości, takich jak Dąbrowa-Kolonia, Krzywda, Sośninka, Nowy Pilczyn, Wola Rowska, Rowy, Lewików, Grabina, Zygmuntów, Uścieniec i Budel.

W ocenie ogólnej 70,9% respondentów uznało gminę Łaskarzew za raczej dobre lub zdecydowanie dobre miejsce do życia, co świadczy o wysokim poziomie satysfakcji mieszkańców. Niewielki odsetek badanych (ok. 15%) nie miał jednoznacznej opinii, natomiast negatywne oceny („raczej nie” lub „zdecydowanie nie”) wskazało łącznie 14,6% uczestników badania.

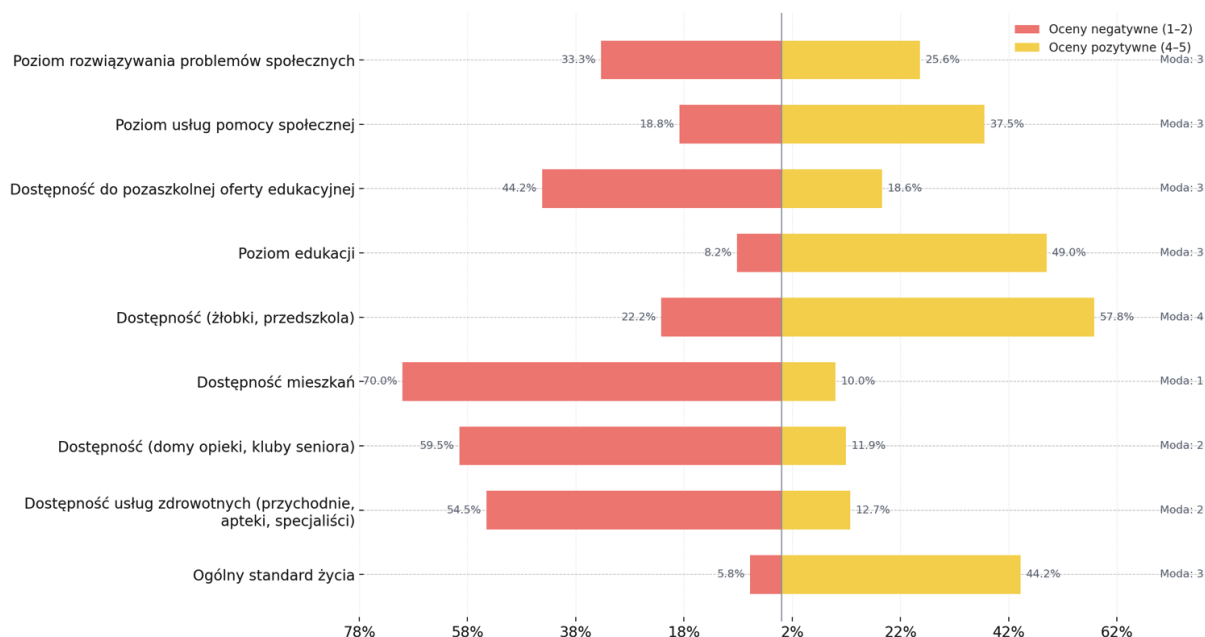
Mapa wniosków tematycznych

Dane z 36 pytań oceniających pogrupowano w sześć bloków tematycznych. W tabelach podano modę skali (1–5), odsetek ocen pozytywnych (4–5) i negatywnych (1–2) wśród osób, które wyraziły opinię.

Uwagi Społeczne

Najlepiej oceniono dostępność żłobków i przedszkoli – ponad połowa respondentów wystawiła oceny dobre lub bardzo dobre. Najgorzej wypadła dostępność mieszkań (70 % negatywnych ocen) oraz usługi pomocy społecznej. Wyniki wskazują, że brakuje tanich mieszkań i programów wsparcia społecznego, podczas gdy podstawowa edukacja przedszkolna działa stosunkowo dobrze.

Wykres 23 Ocena społeczna według mieszkańców

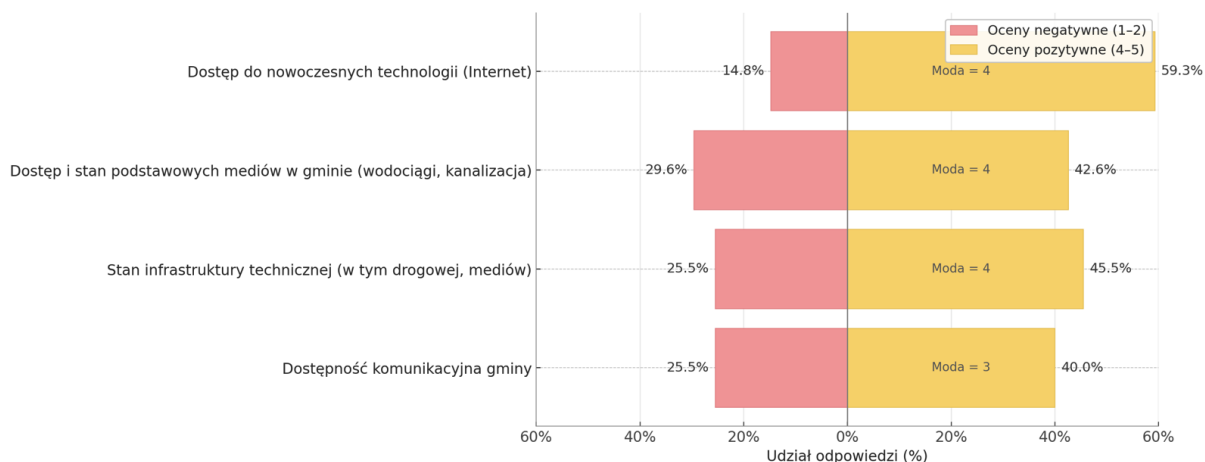
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Infrastruktura i transport

Ogólnie infrastruktura techniczna i cyfrowa jest oceniana dobrze – blisko 60 % pozytywnie ocenia dostęp do internetu. Najgłębiej wypada stan wodociągów i kanalizacji oraz drogi – ok. 30 % negatywnych ocen, co wskazuje na potrzebę inwestycji w media i komunikację zbiorową.

Wykres 27 Ocena infrastruktury i transportu według mieszkańców

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

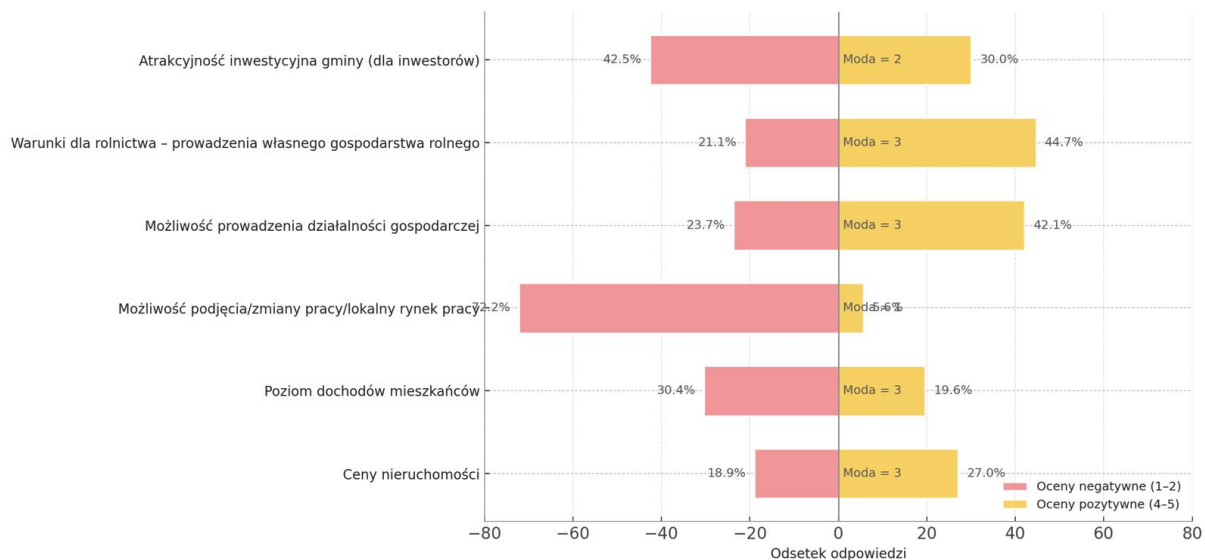

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Gospodarka i rynek pracy

Respondenci najbardziej doceniają warunki dla rolnictwa (45 % ocen pozytywnych). Natomiast lokalny rynek pracy jest oceniany krytycznie – tylko 6 % wystawiło oceny dobre lub bardzo dobre, a ponad 70 % oceniło go źle lub bardzo źle. Słabo wypada też atrakcyjność inwestycyjna gminy i poziom dochodów mieszkańców. Zarysowuje się potrzeba tworzenia miejsc pracy i wsparcia dla przedsiębiorczości.

Wykres 28 Ocena stanu gospodarki i rynku pracy przez mieszkańców

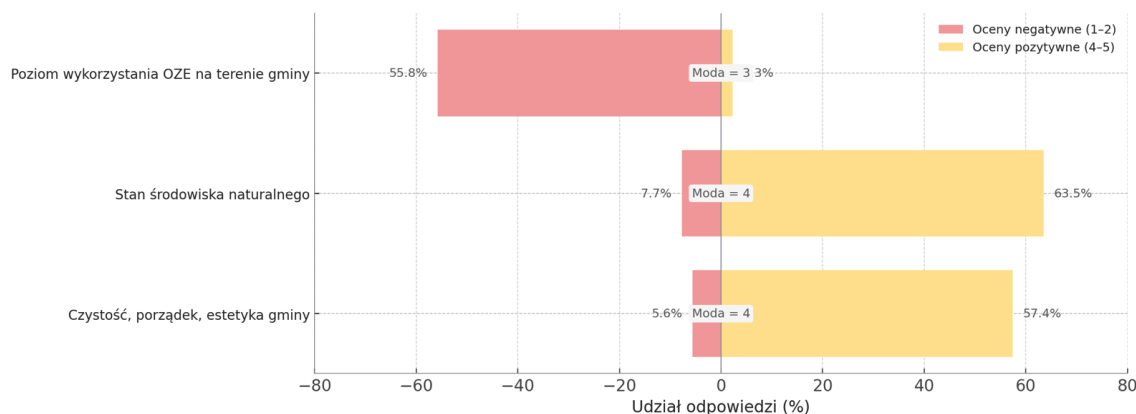

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Środowisko

Stan środowiska naturalnego, czystość i estetyka gminy są oceniane stosunkowo dobrze – ponad 60 % pozytywnych ocen dla przyrody i 46 % dla czystości i estetyki. Jednocześnie mieszkańcy dostrzegają niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (56 % negatywnych ocen). Polityka środowiskowa powinna zatem iść w kierunku inwestycji w OZE i edukacji proekologicznej.

Wykres 29

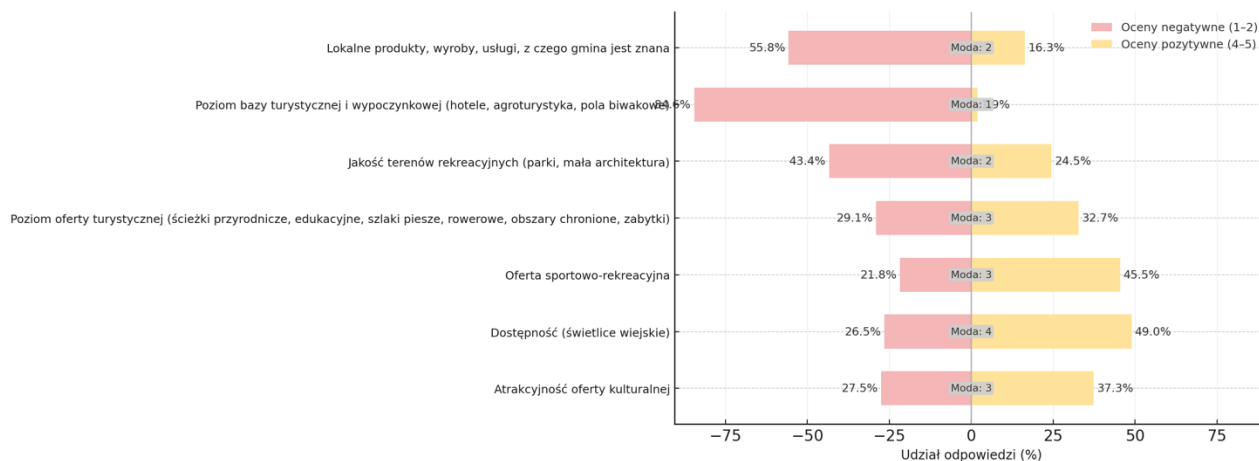

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Kultura i rekreacja

Najwyżej oceniono dostęp do świetlic wiejskich (49 % ocen pozytywnych), jednak ogólna oferta kulturalno-rekreacyjna wypada słabo. W szczególności baza turystyczna (hotele, pola biwakowe) otrzymała zaledwie 2 % ocen pozytywnych i aż 85 % negatywnych. Słabo oceniane są również ścieżki przyrodnicze i miejsca wypoczynku. Dane te wskazują na konieczność rozwoju infrastruktury turystycznej i wydarzeń kulturalnych.

Wykres 30 Ocena kultury i rekreacji przez mieszkańców

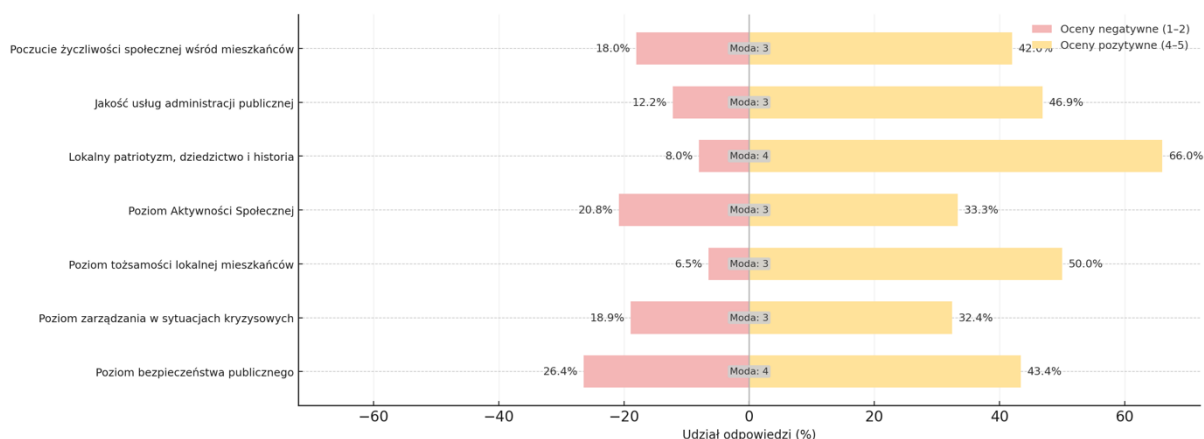
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Administracja i parcytpacja

Mieszkańcy wysoko oceniają lokalny patriotyzm, dziedzictwo i historię (66 % ocen pozytywnych), a także poczucie życzliwości i jakość administracji. Najsłabiej wypada ocena zarządzania w sytuacjach kryzysowych (32 % pozytywnych) oraz poziom bezpieczeństwa publicznego (26 % negatywnych). Ogólnie jednak blok administracyjny wypada najlepiej na tle pozostałych.

Wykres 31

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Tabela 19 Podsumowanie ocen z badania ankietowego

Przedmiot oceny	Najczęstsza ocena (moda)
Dostęp do żłobków i przedszkoli	dobrze
Wsparcie dla osób starszych (DPS, kluby seniora)	dobrze
Działalność domu kultury i bibliotek	bardzo dobrze
Jakość edukacji i infrastruktury szkolnej	dobrze
Dostęp do opieki medycznej	bardzo źle
Skuteczność pomocy społecznej	średnio
Dostępność mieszkań	źle
Stan dróg lokalnych	średnio
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki)	średnio
Transport zbiorowy	źle
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami	bardzo źle
Dostęp do internetu	dobrze
Jakość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	średnio–dobrze
Możliwość uzyskania zatrudnienia	bardzo źle
Warunki prowadzenia działalności gospodarczej	średnio
Perspektywy rozwoju rolnictwa	średnio
Estetyka i czystość gminy	średnio
Czystość terenów zielonych i wód	średnio
Efektywność zagospodarowania przestrzeni	bardzo źle
Świadomość ekologiczna mieszkańców	średnio
Infrastruktura melioracyjna	średnio
Baza sportowo-rekreacyjna i place zabaw	średnio
Oferta czasu wolnego dla dzieci	dobrze
Oferta dla dorosłych i seniorów	średnio–źle
Atrakcyjność turystyczna gminy	średnio
Baza gastronomiczna i turystyczna	średnio
Bezpieczeństwo publiczne	średnio
Bezpieczeństwo przy głównych drogach	bardzo źle
Jakość obsługi administracyjnej w urzędzie	dobrze
Aktywność i zaangażowanie mieszkańców	średnio

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wyniki badania wskazują, że mieszkańcy gminy ogólnie dobrze oceniają usługi społeczne, edukację oraz działalność kulturalną, natomiast najniższe noty uzyskały kwestie związane z rynkiem pracy, komunikacją publiczną i dostępem do opieki zdrowotnej. Pozytywnie wyróżniają się obszary edukacji, kultury i administracji – większość respondentów oceniła je jako „dobre” lub „bardzo dobre”. W zakresie infrastruktury technicznej i drogowej przeważają oceny „średnie”, co sugeruje akceptowalny, lecz wymagający poprawy poziom. Krytyczne oceny dotyczą przede wszystkim transportu zbiorowego, połączeń międzygminnych, bezpieczeństwa przy głównych drogach oraz możliwości zatrudnienia. Dane te wskazują, że gmina powinna w najbliższych latach koncentrować się na rozwoju infrastruktury komunikacyjnej, zwiększaniu dostępności usług zdrowotnych i wspieraniu lokalnego rynku pracy, przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiego poziomu edukacji i działań kulturalnych.

Tabela 20 Przedsięwzięcia wskazane przez mieszkańców gminy w badaniu ankietowym, które są najpilniejsze w celu poprawy warunków życia i zachęcenia mieszkańców do pozostania w gminie lub powrotu do niej

Postulat	Liczba osób	Odsetek respondentów (%)
Tworzenie nowych miejsc pracy	41	74.5
Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury: chodniki, przystanki, ścieżki, rowerowe, obiekty sportowe	34	61.8
Lepsze warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładania własnych firm, samozatrudnienia	25	45.5
Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi, itp.	25	45.5
Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego	23	41.8
Stworzenie przez samorząd oferty dla młodych: stypendia, granty, staże, ulgi, inkubatory, doradztwo zawodowe	22	40.0
Aktywniejsza polityka prorodzinna: realne wsparcie dla rodzin, dzieci, matek (przedszkola, żłobki, itp.)	16	29.1
Poprawa bezpieczeństwa (drogowego, epidemiologicznego, ograniczenie przestępczości, itp.)	16	29.1
Lepsza promocja miejscowości i regionu, budowanie marki, prestiżu, dobrych skojarzeń	16	29.1
Podniesienie jakości i poszerzenie oferty usług komunalnych (czystość, woda, odpady komunalne, itp.)	15	27.3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Najczęściej wskazywane postulaty mieszkańców koncentrują się wokół rozwoju gospodarczego i infrastrukturalnego gminy. Kluczowym oczekiwaniem jest tworzenie nowych miejsc pracy (74,5 % respondentów) oraz rozbudowa lokalnej infrastruktury – chodników, przystanków, ścieżek rowerowych i obiektów sportowych (61,8 %). Istotne znaczenie mają również lepsze warunki dla przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz poprawa połączeń komunikacyjnych z regionem (po 45,5 %). W dalszej kolejności mieszkańcy oczekują atrakcyjniejszej oferty kulturalno-rekreacyjnej, działań wspierających młodzież (stypendia, staże, inkubatory) i polityki prorodzinnej. Część postulatów dotyczy także bezpieczeństwa, promocji gminy i jakości usług komunalnych. Zbiorczo wyniki wskazują, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim inwestycji podnoszących jakość życia i zwiększających lokalne możliwości zatrudnienia, przy równoczesnym wzmocnieniu działań społecznych i wizerunkowych.

1.6 Wnioski z diagnozy

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Łaskarzew w przedmiotowym punkcie zaprezentowano wnioski z ww. analiz. Wnioski zostały zdefiniowane w układzie przedstawionym poniżej.

Rysunek 11 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Łaskarzew

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano wnioski z diagnozy sytuacji w gminie Łaskarzew zgodnie z powyższym układem w podziale na sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną i klimatyczno-środowiskową.

Tabela 21 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Łaskarzew

SFERA SPOŁECZNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Malejąca liczba mieszkańców i migracja młodych ludzi	Zintensyfikowanie działań zachęcających do osiedlania się rodzin na terenie gminy, rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe
Rozwinięta współpraca Gminy z innymi jednostkami	Dalszy rozwój działalności Gminy w partnerstwach, związkach, stowarzyszeniach itp.
Starzejące się społeczeństwo	Prowadzenie działań zachęcających mieszkańców do zakładania rodzin i osiedlania się rodzin na terenie gminy
Sieć szkół publicznych odpowiednia do potrzeb gminy	Modernizacja i wyposażenie placówek oświatowych, realizacja programów edukacyjnych
Zapewniona podstawowa opieka zdrowotna	Dalsza działalność przychodni i aptek, z jednoczesnym podniesieniem poziomu usług i standardów świadczonej podstawowej opieki zdrowotnej.
Brak specjalistycznej opieki zdrowotnej	Rozszerzenie oferty zdrowotnej
Rosnąca aktywność organizacji pozarządowych	Aktywizacja mieszkańców w kwestii społeczeństwa obywatelskiego, współpraca Gminy i sołectw z organizacjami pozarządowymi
Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – stosunkowo mała liczba stwierdzonych przestępstw	Działania edukacyjne na rzecz piętnowania zachowań łamiących normy społeczne
Rozwinięta baza kulturalna	Utrzymanie stanu obiektów kulturowych, realizacja programów grantowych w obszarze kultury
Rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna	Dalsza rozbudowa i modernizacja bazy sportowej m.in. o strefy aktywności (np. siłownie zewnętrzne, place zabaw, boiska) na terenie gminy
Występujące problemy społeczne	Realizacja programów zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych, aktywizacja osób starszych i ich integracja społeczna
Odpowiednie zarządzanie kryzysowe	Dalsza realizacja planów i działań związanych z zarządzaniem kryzysowym

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Łaskarzew

SFERA GOSPODARCZA

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Wzrost przedsiębiorczości w gminie	Dalsze działania mające na celu wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej w gminie
Utrzymujący się poziom bezrobocia	Pozyskiwanie nowych inwestorów
Stabilna sytuacja finansowa gminy	Racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi
Poziom zamożności najwyższy spośród gmin powiatu garwolińskiego	Podejmowanie dalszych działań w celu pozyskania inwestorów, dalsza aktywizacja przedsiębiorcza mieszkańców
Zatrudnienie oparte o sektor publiczny	Pozyskiwanie nowych inwestorów
Brak zakładów oddziałujących negatywnie na środowisko	Monitoring działalności gospodarczej pod kątem oddziaływania na środowisko
Warunki do rozwoju agroturystyki	Wspieranie inicjatyw przedsiębiorczych, tworzenie warunków infrastrukturalnych i administracyjnych do rozwoju branż
Brak inkubatorów przedsiębiorczości i ofert inwestycyjnych	Podjęcie działań wspierających rozwój przedsiębiorczości w gminie

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Łaskarzew

SFERA PRZESTRZENNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Dogodne połączenie komunikacyjne względem ośrodków miejskich wyższego rzędu	Modernizacja dróg, zapewnienie transportu zbiorowego z dużymi ośrodkami miejskimi
Mała liczba dróg rowerowych	Budowa dróg rowerowych
Jakość dróg wymagająca niewielkich modernizacji	Dalsza modernizacja istniejących dróg i infrastruktury towarzyszącej
Zasoby kulturowe o stosunkowo wysokiej atrakcyjności turystycznej	Pielęgnowanie zasobów kulturowych jako lokalnych zabytków
Brak systemu ciepłowniczego	Modernizacja systemów grzewczych na mniej emisyjne
Marginalny zasięg sieci gazowej	Inwestycje w źródła ciepła oparte o OZE
Rozbudowana sieć kanalizacyjna	Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji
Rozbudowana sieć wodociągowa	Dalsza modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej
Uregulowana gospodarka odpadami	Modernizacja PSZOK
Funkcjonujące oczyszczalnie ścieków	Bieżąca modernizacja oczyszczalni ścieków
Funkcjonująca linia kolejowa	Wykorzystanie połączeń kolejowych, działania na rzecz uruchomienia przewozów pasażerskich, integracja transportu kolejowego i autobusowego
Wciąż niski wskaźnik dostępności mieszkań	Przeznaczanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, pozyskiwanie inwestorów
Nierozwinięta infrastruktura turystyczna	Budowa miejsc o przeznaczeniu turystycznym i oświatowo-turystycznym
Dobry stan i parametry sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej	Bieżąca konserwacja sieci elektroenergetycznej, modernizacja sieci do wysokich parametrów
Estetyka przestrzeni publicznej na zadowalającym poziomie	Dalsze prace pielęgnacyjne, edukacja mieszkańców
Bogate zasoby kulturowe	Bieżąca renowacja obiektów zabytkowych, budowanie oferty turystycznej opartej o zabytki
Niewystarczające środki na renowację obiektów zabytkowych	Pozyskiwanie finansowania

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24 Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej gminy Łaskarzew

SFERA KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Występujący problem tzw. „niskiej emisji”	Ograniczenie tzw. „niskiej emisji” poprzez wymianę indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne (wdrażanie programów wymiany źródeł ciepła, edukacja ekologiczna mieszkańców)
Gleby o potencjale właściwym dla upraw rolniczych	Rozwój gospodarstw rolnych
Rozwinięta sieć rzeczna	Wykorzystanie zasobów wodnych do celów turystycznych

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

Wzrost wykorzystania OZE w gminie	Zachęcanie mieszkańców i przedsiębiorców do korzystania z OZE
Mała powierzchnia terenów objętych formami ochrony przyrody	Działania pielęgnacyjne terenów, starania na rzecz objęcia nowych terenów formami ochrony przyrody

Tak sformułowane wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz atrakcyjności inwestycyjnej gminy Łaskarzew stanowiły podstawę do analizy SWOT/TOWS i identyfikacji determinantów rozwoju gminy a następnie celów rozwojowych.

2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej

2.1 Analiza SWOT /TOTS

Pogłębiona analiza stanu i uwarunkowań rozwoju gminy Łaskarzew pozwala na dokonanie bilansu strategicznego gminy. Sporządzono go w oparciu o analizę SWOT, która polega na szczegółowym zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju gminy. Analiza została dokonana w podziale na 4 poniższe obszary:

- sfera społeczna,
- sfera gospodarcza,
- sfera przestrzenna,
- sfera klimatyczno-środowiskowa.

Analiza SWOT – sfera społeczna

Poniżej analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze społecznej.

Tabela 25 Analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– zapewnione podstawowe usługi zdrowotne – rozwinięta baza kulturalna – rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna – sieć szkół odpowiednia do potrzeb gminy – stosunkowo wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – rosnąca aktywność organizacji pozarządowych – odpowiednie zarządzanie kryzysowe – rozwinięta współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	– starzejące się społeczeństwo – utrzymujący się poziom bezrobocia – spadek liczby mieszkańców – odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – występujące problemy społeczne – brak specjalistycznej opieki zdrowotnej
SZANSE	ZAGROŻENIA
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych (w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027) na działania zwiększające przedsiębiorczość mieszkańców, rozwiązujące problemy społeczne, inwestycje gminne zwiększające atrakcyjność gminy zwłaszcza dla młodych ludzi	– niekorzystne prognozy demograficzne (dalszy odpływ mieszkańców)

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy związane są przede wszystkim z rozbudowaną bazą kulturalną i sportową, bezpieczeństwem publicznym, odpowiednim zarządzaniem kryzysowym, rosnącą działalnością organizacji pozarządowych oraz rozwiniętą współpracą z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Słabe strony dotyczą czynników demograficznych, występowania problemów

społecznych, dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych. Jako szanse należy wskazać fundusze zewnętrzne a jako zagrożenie definiowane są jako niekorzystne prognozy demograficzne.

Analiza SWOT – sfera gospodarcza

Poniżej analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze gospodarczej.

Tabela 26 Analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze gospodarczej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– widoczny wzrost przedsiębiorczości w gminie – stabilna sytuacja finansowa gminy – poziom zamożności mieszkańców najwyższy spośród gmin powiatu garwolińskiego – brak zakładów oddziałujących negatywnie na środowisko – potencjał do rozwoju agroturystyki	– utrzymujący się poziom bezrobocia – odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – brak inkubatorów przedsiębiorczości i ofert inwestycyjnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 – pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych	– niekorzystne prognozy demograficzne (dalszy odpływ siły roboczej) – niska rozpoznawalność turystyczna i gospodarcza gminy – niestabilność przepisów prawa dotyczących inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy wiążą się przede wszystkim z wzrostem przedsiębiorczości w gminie, poziomem zamożności mieszkańców, potencjałem do rozwoju agroturystyki czy stabilną sytuacją finansową gminy. Szansą dla gminy w omawianej sferze są fundusze zewnętrzne. Jako słabe strony zdefiniowano utrzymujący się poziom bezrobocia, odpływ wykwalifikowanej kadry. Zagrożenia to głównie niekorzystne prognozy demograficzne, niska rozpoznawalność turystyczna gminy oraz niestabilność prawa dotyczącego prowadzenia działalności gospodarczej.

Analiza SWOT – sfera przestrzenna

Poniżej analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze przestrzennej.

Tabela 27 Analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze przestrzennej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– dogodne połączenie komunikacyjne względem ośrodków miejskich wyższego rzędu – gleby o potencjale właściwym dla upraw rolniczych – dobry stan i parametry sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej – rozwinięta sieć rzeczna – zasoby kulturowe o stosunkowo wysokiej atrakcyjności turystycznej – rozbudowana sieć kanalizacyjna i wodociągowa – funkcjonujące oczyszczalnie ścieków	– mała liczba dróg rowerowych – jakość dróg wymagająca remontów i modernizacji – występujący problem tzw. „niskiej emisji” – brak systemu ciepłowniczego – marginalny zasięg sieci gazowej – wciąż niski wskaźnik dostępności mieszkań – niewystarczające środki na renowację

- estetyka przestrzeni publicznej na zadowalającym poziomie
- uregulowana gospodarka odpadami

- obiektów zabytkowych
- niewielka powierzchnia terenów objętych formami ochrony przyrody

SZANSE

- możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 na inwestycje komunalne i proinwestycyjne
- pozyskiwanie inwestorów

ZAGROŻENIA

- mnogość kosztochłonnych potrzeb inwestycyjnych, których realizacja musi być rozłożona w czasie

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy dotyczą dostępności komunikacyjnej gminy, dobrego stanu sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej, atrakcyjnych zasobów kulturowych, rozbudowanej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, estetyki publicznej, uregulowanej gospodarki odpadami, funkcjonujących oczyszczalni ścieków. Jako szanse dla rozwoju gminy wskazano fundusze zewnętrzne i pozyskiwanie inwestorów. Jako słabe strony wskazano małą liczbę dróg rowerowych, jakość dróg wymagającą poprawy, marginalny zasięg sieci gazowej, niską dostępność mieszkań, brak systemu ciepłowniczego, małą skalę renowacji obiektów zabytkowych. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być mnogość kosztochłonnych potrzeb inwestycyjnych, których realizacja musi być rozłożona w czasie.

Analiza SWOT – sfera klimatyczno-przestrzenna

Poniżej analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze klimatyczno-przestrzennej.

Tabela 28 Analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze klimatyczno-przestrzennej

MOCNE STRONY

- gleby o potencjale właściwym dla upraw rolniczych
- rozwinięta sieć rzeczna
- wzrost wykorzystania OZE w gminie

SŁABE STRONY

- występujący problem tzw. „niskiej emisji”
- niewielka powierzchnia terenów objętych formami ochrony przyrody

SZANSE

- możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 na inwestycje komunalne i proinwestycyjne
- pozyskiwanie inwestorów

ZAGROŻENIA

- niska świadomość ekologiczna mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy dotyczą wzrostu wykorzystania OZE w regionie, dobrych parametrów gleb i rozwiniętej sieci rzecznej. Jako szanse dla rozwoju gminy wskazano fundusze zewnętrzne i pozyskiwanie inwestorów. Jako słabe strony wskazano występujące zjawisko tzw. „niskiej emisji”, niewielką powierzchnię terenów objętych formami ochrony przyrody. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

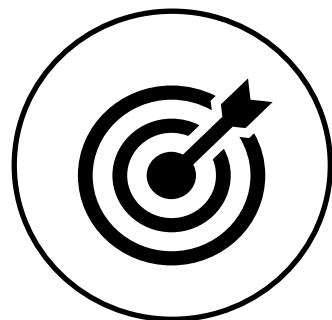
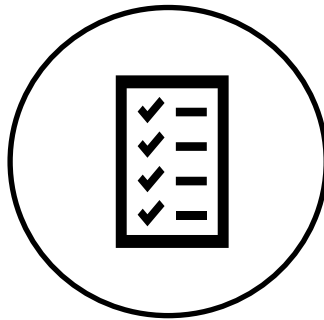
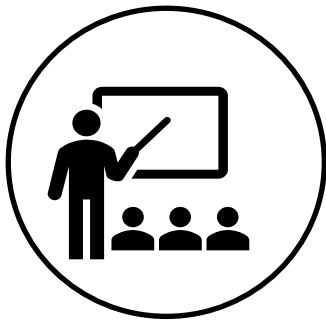
2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy

Na podstawie powyższych analiz zidentyfikowano czynniki w największym stopniu mogące determinować rozwój gminy Łaskarzew. Wskazując na rozwój skupiono się przede wszystkim na rozwoju gospodarczym.

Uwarunkowania rozwoju rolnictwa w regionie, w tym w gminie Łaskarzew, wymuszają rozwój gospodarstw rolnych w kierunku unowocześniania i łączenia działalności rolniczej z usługami powiązanymi, w szczególności agroturystycznymi. Gmina posiada walory przyrodnicze właściwe do rozwoju usług agroturystycznych. Jednym z głównych trendów charakteryzujących współczesną turystykę jest rozwój turystyki alternatywnej, przyjaznej środowisku, wykorzystującej naturalne walory dziedzictwa kulturowego i różnorodności przyrodniczej. Funkcję taką pełni z pewnością agroturystyka, będąca jedną z form turystyki wiejskiej. W gminie Łaskarzew widoczne jest rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co sprzyja rozwojowi tego typu usług. Usługi agroturystyczne mogą stanowić jeden ze sposobów przejścia mieszkańców do działalności pozarolniczej. Ponadto zauważalny jest potencjał związany z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii – instalacje fotowoltaiczne i elektrownie wiatrowe. Inne czynniki mogące stanowić podstawę do rozwoju turystyki to przede wszystkim stan środowiska naturalnego (obszary objęte formami ochrony przyrody, występowanie rzek właściwych do uprawiania turystyki kajakowej) i atrakcyjne zasoby kulturowe (obiekty zabytkowe). Kluczowe dla rozwoju gospodarczego gminy Łaskarzew jest pozyskiwanie nowych inwestorów, co wiąże się z uzbrojeniem i promocją terenów inwestycyjnych. Niezbędne jest stworzenie marki gminy/wyróżnika gospodarczego gminy.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

3 Wizja, misja i cele Strategii

W przedmiotowym punkcie opisano wizję Strategii i misję Gminy Łaskarzew oraz przedstawiono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań wraz z wskaźnikami osiągnięcia celów. Ponadto opisano zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.1 Wizja i misja

W przedmiotowym punkcie przedstawiono proces formułowania głównych założeń Strategii wraz ze wskazaniem podmiotów uczestniczących w tym procesie.

Główne założenia Strategii zostały opracowane w oparciu o analizy wskazane w niniejszej Strategii oraz w wyniku procesu konsultacji z jednostkami organizacyjnymi Gminy Łaskarzew i innymi jednostkami. Poniżej wymieniono jednostki zaangażowane w proces definiowania najważniejszych założeń Strategii:

- miasto Łaskarzew,
- Gmina Garwolin,
- Gmina Górzno,
- Gmina Maciejowice,
- Gmina Sobolew,
- Gmina Wilga,
- Powiat Garwoliński,
- Województwo Mazowieckie,
- szkoły z terenu gminy Łaskarzew,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaskarzewie,
- organizacje pozarządowe z terenu gminy,
- mieszkańcy gminy,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Garwolinie,
- Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Warszawie.

Szeroki katalog podmiotów zaangażowanych w proces definiowania głównych założeń Strategii zagwarantował możliwość zebrania opinii z różnych środowisk. Poniżej zaprezentowano ścieżkę formułowania głównych założeń Strategii.

Rysunek 12 Proces formułowania głównych założeń Strategii

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wizję i misję gminy.

Wizja

Wizja przyszłości gminy jest podstawą określenia głównych celów i programów działania w ramach strategii rozwoju. Wizja pełni funkcję swoistego stabilizatora działań, przez określenie ogólnych ram, zapewniających spójność celów i programów. Wizja wyraża generalne dążenia władz i społeczeństwa gminy w postaci obrazu jego przyszłości.

Rozbudowana treść pojęcia “wizja gminy” uwzględniać powinna:

- determinanty geograficzne,
- wyzwania cywilizacyjne,
- pryncypia ustrojowe,
- wewnętrzne zróżnicowania strukturalne,
- dynamikę przeobrażeń,
- oczekiwane efekty.

Determinanty geograficzne są najbardziej trwałym elementem wizji, wynikającym z konsekwencji położenia określonego cechami środowiska przyrodniczego i bezpośredniego sąsiedztwa z innymi gminami. Wizja przyszłości budowana w tym kontekście, ma na celu podniesienie znaczenia gminy i wykorzystania możliwości wynikających z relacji z otoczeniem.

Wyzwania cywilizacyjne mierzone są dystansem w poziomie rozwoju cywilizacyjnego, dotyczącym głównie potencjału intelektualnego, poziomu wykształcenia, stopnia postępu naukowo-technicznego i jego zastosowania w produkcji, rozwoju systemów komunikacji i telekomunikacji. Wizja wynikająca z tych uwarunkowań wyznaczać powinna realny kierunek dążeń do podniesienia poziomu życia.

Pryncypia ustrojowe, w tym ogólne postanowienia konstytucyjne i deklaracje polityczne, jak demokracja parlamentarna, pluralizm polityczny, tworzenie społeczeństwa obywatelskiego – konkretyzują się w postaci decentralizacji władzy i samorządności terytorialnej. Pryncypia te w odniesieniu do konkretnej gminy określają mechanizm postępu i perspektywę otwarcia na przyszłość, wykorzystania aktywności i przedsiębiorczości społecznej.

Wewnętrzne zróżnicowania społeczne pozwalają na określenie stopnia jednorodności bądź zróżnicowania przestrzennego gminy, stwarzając w ten sposób możliwość interpretacji celów ogólnych i odmiennej ich hierarchizacji w odniesieniu do wyróżnionych obszarów. Kryteria zróżnicowania są z reguły odmienne dla poszczególnych sfer. W sferze społecznej wyróżnić można obszary koncentracji potencjału społecznego i gospodarczego oraz stanu posiadania z jednej strony, a obszary ubóstwa i regresu gospodarczego z drugiej strony. W sferze ekologicznej obszary o wybitnych walorach mogą kontrastować z obszarami degradacji środowiska. W sferze produkcyjnej wyróżnić można np. obszary nowoczesnej produkcji przemysłowej i rolniczej oraz obszary zacofane, wymagające restrukturyzacji i modernizacji. W infrastrukturze technicznej mogą to być obszary o dobrej dostępności i zasilaniu w różne media oraz tereny pozbawione odpowiedniego wyposażenia. Zróżnicowania przestrzenne wzbogacają wizję i nadają jej cech realności.

Dynamika przeobrażeń odgrywa istotną rolę w kształcie wizji gminy. Znajduje swój wyraz w tempie przeobrażeń, wyznaczanym napięciami między tendencjami do przyspieszenia zmian, a oporami statycznych struktur i przyzwyczajzeń. Świadomość wchodzenia w nową fazę rozwoju uwarunkowana jest poczuciem tożsamości oraz stopniem aktywności i przedsiębiorczości społeczeństwa. Dynamice przeobrażeń określonej przez główne siły motoryczne gminy, towarzyszyć będzie zawsze tendencja do stabilizacji i gwarancji niezbędnych zabezpieczeń w sferze społecznej, kulturowej i ekologicznej.

Reasumując, wizja gminy to docelowy odległy w czasie obraz gmin – cel, dla osiągnięcia którego podejmowane są starania władz, podmiotów gospodarczych, organizacji, instytucji i osób prywatnych – wszystkich sił i środowisk działających w gminie. Wizja przyszłości gminy jest równocześnie wyrazem wiary we własne siły i możliwości rozwoju, mających swe źródło w uświadomionych atutach i szansach, jakie są możliwe do wykorzystania w długiej perspektywie oraz słabościach i zagrożeniach, które należy przezwyciężyć lub przynajmniej złagodzić intensywność ich oddziaływania.

Gmina Łaskarzew rozwija się w sposób zintensyfikowany i zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Mieszkańcy gminy mają dobry dostęp do miejsc pracy, edukacji, opieki zdrowotnej, kultury i wypoczynku, estetycznej i przyjaznej przestrzeni publicznej oraz zapewnione czyste środowisko i poczucie bezpieczeństwa publicznego. Lokalny kapitał społeczny i wysoki poziom usług publicznych, gwarantują stały rozwój demograficzno-gospodarczy gminy.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą wizję gminy Łaskarzew:

Misja

Trafność budowy strategii rozwoju gminy w istotnym stopniu zależy od określenia jej misji i wizji, a następnie od możliwości sprecyzowania celów i kierunków rozwoju gminy. Misja bywa różnie tłumaczona i ujmowana przez różnych autorów: od ujęć bardzo ogólnych, zawierających syntetyczną formułę celów działania, do szczegółowych akcentujących specyficzną rolę gminy i jej funkcje w otoczeniu.

Misję gminy należy formułować w kategoriach służenia społeczeństwu i pomnażania korzyści, jakie ono będzie odnosić w wyniku sprawnego i efektywnego działania gminy, opartego na wdrażanej strategii rozwoju.

Syntetycznie ujmując misja gminy to:

- przedmiot trwałych jej aspiracji,
- cel usystematyzowanych, długookresowych dążeń, wyznaczających i akcentujących jej społeczne funkcje i jej postannictwo,
- najbardziej ogólnie sformułowany cel istnienia i działalności gminy.

Misja, to równocześnie forma samookreślenia gminy w zakresie takich elementów, jak:

- po co istnieje i do czego dąży?
- co ma zamiar osiągnąć?
- na jakim obszarze chce działać?
- czyje potrzeby zaspokajać i jak to robić?

Gmina realizuje swoją misję poprzez zaspokojenie dążeń i potrzeb miejscowego społeczeństwa. Zaspakajanie tych potrzeb na społecznie akceptowanym poziomie stanowi konieczny warunek istnienia gminy, uzasadnia jego byt.

Misja określa zatem rolę jaką spełnia gmina na rzecz „swojego” społeczeństwa. Rolę nadzwyczajną tj. taką, którą nie jest w stanie pełnić żadna inna organizacja, instytucja, urząd itp. Misja określa zakres działań Gminy, kształtuje jej odbiór w społeczeństwie i otoczeniu zewnętrznym, co jest szczególnie istotne dla powodzenia realizacji danej strategii rozwoju. Sformułowanie misji pomaga koncentrować wysiłki na realizacji wspólnych kierunków działań, służy ogólnej racjonalności alokacji posiadanych zasobów i środków, czyni bardziej prawdopodobnym przyszły sukces gminy.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą misję Gminy Łaskarzew:

Gmina Łaskarzew jako istotna część rozwoju powiatu garwolińskiego. Gmina jest miejscem zapewniającym zaspokojenie wszystkich potrzeb życia codziennego oraz promującym rozwój człowieka, z zachowaniem lokalnej i regionalnej tożsamości i kultury, a także miejscem otwartym na osoby przyjezdne. Gmina kieruje swoje działania na zwiększenie atrakcyjności życia, wspieranie innowacyjności i podejmowanie wyzwań, rozwój edukacji i przedsiębiorczości, turystyki i aktywności społecznej, troska o środowisko naturalne, dbałość o zdrowie, bezpieczeństwo i potrzeby wszystkich mieszkańców, wzmacnianie współpracy między samorządowej i międzysektorowej.

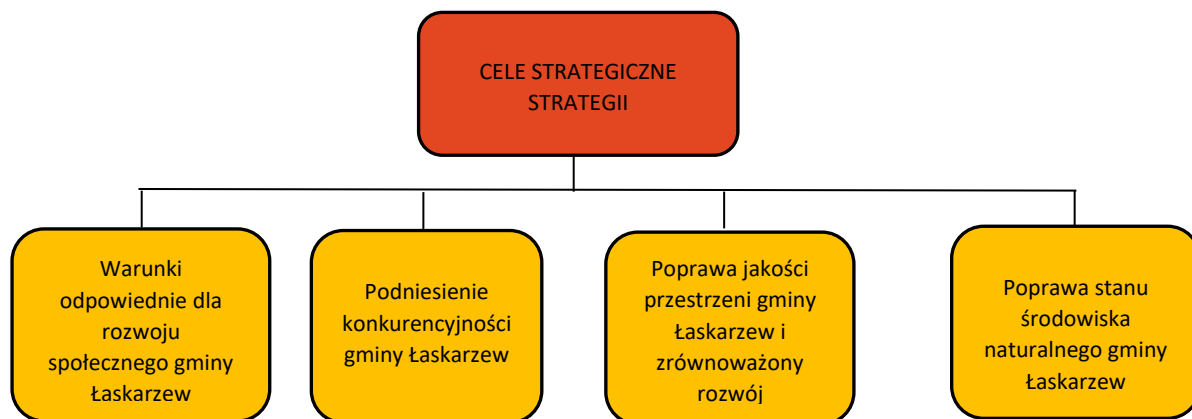
3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Osiągnięcie celów przyczyni się do zrealizowania wizji Strategii. Wszystkie działania podejmowane w perspektywie czasowej niniejszego dokumentu powinny być zgodne z określoną misją Strategii.

Poniżej w ujęciu graficznym zaprezentowano cele strategiczne Strategii. Następnie w układzie tabelarycznym przedstawiono również cele operacyjne i działania w ramach poszczególnych celów strategicznych. Cele zdefiniowano na podstawie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy sprecyzowanych w punkcie 1.4 niniejszej Strategii.

Rysunek 13 Cele strategiczne Strategii

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i wskaźniki realizacji celów

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1. Warunki odpowiednie dla rozwoju społecznego gminy Łaskarzew	1.1 Tworzenie sieci powszechnego dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz upowszechnianie e-usług	1.1.1 Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci telekomunikacyjnych zwiększających dostęp do szerokopasmowego Internetu 1.1.2 Rozwój i promocja e-usług
	1.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych oraz profilaktyka zdrowia	1.2.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną dostosowaną do zidentyfikowanych potrzeb i trendów demograficznych 1.2.2 Rozwój infrastruktury całodobowej opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym 1.2.3 Wspieranie działań zmierzających do zwiększenia oferty i poprawy jakości podstawowych usług zdrowotnych 1.2.4 Działania na rzecz utworzenia oferty specjalistycznej opieki zdrowotnej 1.2.5 Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia oraz promocja profilaktyki zdrowia
	1.3 Podniesienie jakości kształcenia	1.3.1 Budowanie programów edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy 1.3.2 Rozszerzenie oferty edukacji pozaszkolnej 1.3.3 Rozwój poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego na każdym etapie kształcenia 1.3.4 Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych 1.3.5 Modernizacja infrastruktury i doposażenie placówek edukacyjnych wraz z obiektami sportowymi
	1.4 Wspieranie działań na rzecz włączenia społecznego	1.4.1 Usprawnianie współpracy między pracodawcami, organizacjami pozarządowymi a instytucjami pomocy społecznej w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 1.4.2 Rozwój usług pomocy środowiskowej 1.4.3 Upowszechnianie aktywnych i twórczych metod spędzania wolnego czasu 1.4.4 Zachęcanie społeczeństwa do współuczestniczenia w życiu publicznym, wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej 1.4.5 Aktywizacja osób starszych
	1.5 Wspieranie sektora organizacji pozarządowych	1.5.1 Wsparcie organizacji pozarządowych 1.5.2 Promocja i upowszechnianie wolontariatu
	1.6 Rozwój oferty kulturalnej	1.6.1 Wspieranie działalności jednostek działających w obszarze kultury 1.6.2 Organizacja wydarzeń kulturalnych na terenie gminy
2. Podniesienie konkurencyjności gminy Łaskarzew	2.1 Rozwój przedsiębiorczości	2.1.1 Projekty i inwestycje przedsiębiorstw 2.1.2 Integracja przedsiębiorców oraz wspieranie wymiany doświadczeń i wiedzy 2.1.3 Wprowadzenie udogodnień dla nowopowstałych przedsiębiorstw, w szczególności dla przedsiębiorstw z potencjałem rozwojowym 2.1.4 Wspieranie instytucji otoczenia biznesu i profesjonalizacja usług 2.1.5 Wsparcie szkoleniowo-doradcze na rzecz tworzenia nowych przedsiębiorstw i samozatrudnienia 2.1.7 Aktywizacja mieszkańców w celu zwiększenia aktywności i mobilności zawodowej 2.1.8 Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w lokalnej gospodarce
	2.2 Racjonalne wykorzystanie walorów gospodarczych gminy	2.2.1 Uzbrajanie terenów inwestycyjnych 2.2.2 Optymalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, w tym budowa hal produkcyjnych 2.2.3 Opracowanie spójnego systemu promocji gospodarczej i inwestycyjnej 2.2.4 Wzmocnienie oferty inwestycyjnej i zapewnienie wysokiej jakości obsługi inwestora 2.2.5 Wspieranie rozwoju agroturystyki
	2.3 Budowa i modernizacja systemów infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom	2.4.1 Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie odporności na skutki zmian klimatu 2.4.2 Zwiększenie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii elektrycznej i innych mediów energetycznych 2.4.3 Wspieranie działań policji, straży pożarnej i innych służb w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy
	2.4 Rozwój różnych form rolnictwa	2.4.1 Promocja lokalnych producentów rolniczych, produktów regionalnych 2.4.2 Promocja i wspieranie rozwoju rolnictwa wysokiej jakości, w tym ekologicznego 2.4.3 Edukacja rolników w zakresie korzyści wynikających z łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi 2.4.4 Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz wdrożenie i przestrzeganie Dobrej Praktyki Rolniczej w postaci nawożenia i składania nawozów i kiszonek w pobliżu cieków
	2.5 Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój infrastruktury sportowej	2.5.1 Tworzenie oferty turystycznej gminy Łaskarzew oraz dostosowanie jej do wymagań odbiorców 2.5.2 Modernizacja i ewidencjonowanie szlaków turystycznych 2.5.3 Promowanie oferty turystycznej gminy Łaskarzew z wykorzystaniem nowoczesnej informacji turystycznej 2.5.4 Wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw zwiększających aktywność fizyczną, zapobiegającą patologiom społecznym, wykluczeniu osób niepełnosprawnych i zjawisku otyłości poprzez

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

		budowę i modernizację obiektów sportowo-rekreacyjnych
3. Poprawa jakości przestrzeni gminy Łaskarzew i zrównoważony rozwój	3.1 Zintegrowane działania naprawcze w wymiarze przestrzenno-funkcyjnym, społecznym, gospodarczym i technicznym	3.1.1. Prowadzenie działań w zakresie optymalnego wykorzystania specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów gminy Łaskarzew 3.1.2 Opracowanie Planu ogólnego gminy i realizacja jego założeń 3.1.3 Działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu w gminie
	3.2 Rozwój funkcji społecznie użytecznych, włączenie społeczne, walka z ubóstwem	3.2.1 Rozwój infrastruktury opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym 3.2.2 Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej 3.2.3 Rozwój inicjatyw lokalnych, w tym poprzez włączenie się w porządkowanie przestrzeni publicznych
	3.3 Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego	3.3.1 Ochrona i zachowanie obiektów zabytkowych i zasobów kultury 3.3.2 Przeprowadzenie prac konserwatorskich obiektów zabytkowych i użyteczności publicznej 3.3.3 Dostosowanie i adaptacja na cele kulturalne i turystyczne obiektów dziedzictwa historycznego lub kulturowego 3.3.4 Poprawa walorów estetycznych gminy
	3.4 Rozbudowa infrastruktury technicznej	3.4.1 Budowa, modernizacja i poprawa bezpieczeństwa infrastruktury drogowej w pasach dróg gminnych 3.4.2 Wspieranie rozbudowy, modernizacji, poprawy bezpieczeństwa i rozwoju infrastruktury towarzyszącej w pasach dróg powiatowych i dróg wojewódzkich na terenie gminy 3.4.3 Budowa dróg rowerowych na terenie gminy 3.4.4 Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej 3.4.5 Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej 3.4.6 Rozwój infrastruktury GPSZOK 3.4.7 Działania na rzecz rozbudowy sieci gazowej 3.4.8 Uzbrojenie wyznaczonych terenów pod budownictwo mieszkalne i wspieranie działań na rzecz tworzenia i rozwoju zasobów mieszkaniowych, w tym budowa mieszkań socjalnych 3.4.9 Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej oraz promocja nowych technologii grzewczych i odnawialnych źródeł energii 3.4.10 Monitoring przestrzeni publicznej
4. Poprawa stanu środowiska naturalnego gminy Łaskarzew	4.1 Wspieranie i promocja efektywności energetycznej i strategii niskoemisyjnych	4.1.1 Prowadzenie działań na rzecz inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej i w sektorze mieszkaniowym 4.1.2 Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych
	4.2 Wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska	4.2.1 Usuwanie azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz usuwanie Barszczu Sosnowskiego 4.2.2 Zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. budowę zbiornika retencyjnego, prawidłowe retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych 4.2.3 Działania na rzecz utrzymania obecnych form ochrony przyrody i ustanowienia nowych obszarów/form

Źródło:

opracowanie

własne

3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym

Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Dokumentami wykonawczymi dla Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2025-2035 są obowiązkowe i fakultatywne plany lub programy funkcjonujące na jej terenie. Stanowią one zbiór szczegółowych rozwiązań i kierunków interwencji, które w dokumencie nie mogły zostać zamieszczone. Część ze wskazanych dokumentów jest aktualna w momencie przygotowania Strategii. Konieczność ich aktualizacji jest analizowana pod kątem całego okresu obowiązywania tego dokumentu. W poniższym zestawieniu znajdują się zarówno opracowania obowiązkowe, jak i dokumenty o charakterze fakultatywnym, których implementacja ma wpływ na realizację celów strategii rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

Tabela 30 Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

OBSZAR TEMATYCZNY	DOKUMENTY NA POZIOMIE LOKALNYM	WYTYCZNE
Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaskarzew	Studium zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, który określony został w Strategii. Aktualizacja Studium dokonywana jest w przypadku pojawienia się nowych terenów, które mogą być wykorzystane w zakresie gospodarczym, osiedleńczym czy rekreacyjnym. Zapisy studium nie powinny pozostawać w sprzeczności z zapisami Strategii.
	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	Aktualizacja obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego dokonywana jest w wyniku aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w przypadku pojawienia się nowych terenów, które mogą być wykorzystane w zakresie gospodarczym, osiedleńczym czy rekreacyjnym. Zapisy Planu nie powinny pozostawać w sprzeczności z zapisami Strategii.
	Plan ogólny gminy	Dokument planistyczny o zasięgu całej gminy. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako dokument, z którym badana będzie zgodność planów miejscowych, ale także decyzji o warunkach zabudowy. Decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Plan ogólny będzie zawierał ustalenia dotyczące funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokumenty te będą musiały zachowywać zgodność. Plan opracowywany jest na podstawie kierunków rozwoju polityki przestrzennej w gminie określonych w Strategii.
Energetyka	Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Jest to dokument strategiczny, sporządzany dla obszaru gminy na okres co najmniej 15 lat i aktualizowany co najmniej raz na 3 lata, co wynika z zapisów art. 19 ustawy – Prawo energetyczne. W przypadku opracowania Planu dla gminy Łaskarzew, jego zapisy powinny być zgodne z kierunkami działań dotyczącymi energetyki określonymi w Strategii.
Gospodarka Komunalna	Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Łaskarzew	Zapisy Regulaminu powinny być zgodne z kierunkami działań dotyczącymi czystości, porządku i estetyki w gminie określonymi w Strategii.
	Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Łaskarzew	Treść rocznej Analizy dotycząca przewidywanych prac powinna być zgodna z kierunkami działań dotyczącymi gospodarki odpadami w gminie określonymi w Strategii.
Ochrona Środowiska i adaptacji do zmian klimatu	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łaskarzew	Aktualizacja Planu – w tym wpisanie nowych planowanych zadań do Planu – oraz ewentualne opracowanie nowego Planu powinny uwzględniać kierunki rozwoju dotyczące budynków mieszkalnych i publicznych, jakości powietrza określonych w Strategii.
Polityka Społeczna	Programy, Plany lub Strategie dotyczące rozwiązywania problemów społecznych	Aktualizacja lub opracowanie dokumentów powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące rozwiązywania problemów społecznych określonych w Strategii.
Rozwój Lokalny	Program współpracy Gminy Łaskarzew z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego	Rokroczne programy powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące wsparcia organizacji pozarządowych określonych w Strategii.
Finanse Publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Łaskarzew, Uchwały budżetowe	Prognoza powinna uwzględniać inwestycje wpisane literalnie do Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

Źródło:

opracowanie

własne

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono dokumenty strategiczne, z którymi zgodność powinny wykazywać działania w ramach przedmiotowej Strategii. Dokumenty podzielono na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny. W zestawieniu ujęto obowiązujące dokumenty.

Tabela 31 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny

POZIOM EUROPEJSKI	POZIOM KRAJOWY	POZIOM REGIONALNY	POZIOM LOKALNY
Instrument na rzecz odbudowy na rzecz odbudowy i zwiększania odporności	Krajowy Plan Odbudowy	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaskarzew
Wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, EFMR	Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	Program współpracy na 2025 rok Gminy Kłeco z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność pożytku publicznego
Europejski Zielony Ład		Program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Strategia rozwoju powiatu garwolińskiego na lata 2015–2030
		Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Strategia rozwoju ponad-lokalnego – Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Forum Powiatu Garwolińskiego” 2023–2027
		Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	
		Plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy	

Źródło: opracowanie własne

Działania realizowane w ramach Strategii powinny wykazywać zgodność z ww. dokumentami strategicznymi i dokumentami dotyczącymi programów finansowych. Efektem zachowania zgodności Strategii może być m.in. zwiększenie szans na pozyskanie zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć m.in. ze środków unijnych w perspektywie 2021-2027.

W ujęciu zgodności Strategii z innymi dokumentami na poziomie europejskim, Strategia powinna być zgodna w szczególności z dokumentami i instrumentami finansowymi dotyczącymi możliwości dofinansowania działań na terenie gminy, co w ujęciu krajowym sprowadza się zwłaszcza do Krajowego Programu Odbudowy i programów funduszy strukturalnych. Ponadto w ujęciu krajowym Strategia w szczególności powinna być zgodna z najważniejszymi strategiami rozwoju kraju.

Poziom lokalny

W ujęciu lokalnym kluczowe dla przedmiotowej Strategii są inne dokumenty strategiczne i sektorowe dotyczące bezpośrednio terenu gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaskarzew

Strategia przewiduje działania (w tym te określone jako priorytetowe) zgodne z ww. celami i działaniami wskazanymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łaskarzew oraz jego zmianami; równolegle prowadzone są prace nad planem ogólnym, uruchomione uchwałą z 2024 r.

Program współpracy na 2025 rok Gminy Łaskarzew z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność pożytku publicznego
Strategia przewiduje rozwój współpracy Gminy Łaskarzew z organizacjami społecznymi, co zostało uwzględnione w kierunkach działań.

Strategia rozwoju powiatu garwolińskiego na lata 2015–2030

Strategia rozwoju powiatu garwolińskiego określa następujące cele strategiczne:

- cel strategiczny C1 „Rozwój lokalnego rynku pracy poprzez wzrost zatrudnienia i wspieranie rozwoju gospodarczego”,
 - cel strategiczny C2 „Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich oraz działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego”,
 - cel strategiczny C3 „Wzrost jakości świadczonych usług publicznych”.
- Przedmiotowa Strategia poprzez swoje cele i kierunki działań wpisuje się w ww. cele i priorytety.

Strategia rozwoju ponadlokalnego – Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Forum Powiatu Garwolińskiego” 2023–2027

W skład partnerstwa wchodzi jednostki samorządu terytorialnego z powiatu garwolińskiego, m.in.: Garwolin, Łaskarzew, Borowie, Górzno, Maciejowice, Miastków Kościelny, Parysów, Pilawa, Sobolew, Trojanów, Wilga, Żelechów. Dokument wyznacza ramy wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie PS WPR 2023–2027. Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew wykorzystuje możliwości współpracy i finansowania wynikające z LSR.

Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

W ujęciu regionalnym dokumentem strategicznym o podstawowym i nadrzędnym znaczeniu jest „Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ – Innowacyjne Mazowsze”. Strategia przesądza o kierunkach polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa oraz przenosi na po-

ziom regionalny ustalenia dokumentów krajowych i Unii Europejskiej, ustanawiając ramy dla tworzenia dokumentów bardziej szczegółowych. Dokument jest zintegrowany – łączy wymiar społeczno-gospodarczy z terytorialnym i zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej powiązany z planem zagospodarowania przestrzennego województwa; układ celów ujęto w pięciu obszarach tematycznych: gospodarka, dostępność, środowisko i energetyka, społeczeństwo, kultura i dziedzictwo kulturowe. Strategia wpisuje się w ramy perspektywy UE 2021–2027 i stanowi punkt odniesienia dla dokumentów regionalnych i lokalnych, w tym dla Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2025–2035.

W Strategii przyjęto cel główny oraz cele strategiczne i kierunki działań w pięciu obszarach tematycznych, m.in.:

- w obszarze „gospodarka”: zwiększanie innowacyjności i konkurencyjności, wsparcie MŚP, nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo, wykorzystanie potencjałów endogenicznych;
- w obszarze „dostępność”: poprawa spójności transportowej i cyfrowej, bezpieczeństwo ruchu, mobilność niskoemisyjna;
- w obszarze „środowisko i energetyka”: adaptacja do zmian klimatu, ochrona zasobów wodnych, poprawa jakości powietrza, rozwój OZE i efektywności energetycznej;
- w obszarze „społeczeństwo”: dostęp do usług publicznych (edukacja, zdrowie, pomoc społeczna), integracja społeczna i kapitał ludzki;
- w obszarze „kultura i dziedzictwo”: ochrona dziedzictwa, rozwój oferty kulturalnej i tożsamości regionalnej.

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew jest zgodna z ww. celami i kierunkami – przewiduje m.in. wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i konkurencyjności sektora rolnego, realizację inwestycji drogowych i poprawę dostępności transportowej, działania na rzecz środowiska (retencja, OZE, ograniczanie niskiej emisji), podnoszenie dostępności usług publicznych (w tym e-usług), rozwój edukacji i kompetencji mieszkańców oraz ochronę i promocję lokalnych zasobów kulturowych i przyrodniczych.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (PZPWM) jest aktem planowania przestrzennego szczebla regionalnego, przyjętym Uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 13180). Dokument wyznacza zasady organizacji przestrzeni regionu, określa model struktury funkcjonalno-przestrzennej, ramy rozwoju systemów transportowych i technicznych, kierunki ochrony środowiska oraz wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. PZPWM stanowi podstawowy punkt odniesienia dla strategii i dokumentów lokalnych, w tym strategii rozwoju gminy Łaskarzew, zapewniając zgodność działań lokalnych z polityką przestrzenną województwa.

W Planie przyjęto cel generalny polegający na efektywnym kształtowaniu ładu przestrzennego Mazowsza oraz wzmacnianiu spójności terytorialnej regionu poprzez zintegrowane działania w sferze transportu, środowiska, gospodarki i usług publicznych. W ujęciu kierunkowym PZPWM akcentuje m.in.:

- poprawę dostępności i spójności terytorialnej (układ drogowy i kolejowy, węzły przesiadkowe, mobilność zbiorowa i rowerowa),
- ochronę i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska (w tym kształtowanie zielonej i niebieskiej infrastruktury, ograniczanie presji na obszary cenne przyrodniczo),
- lepsze zarządzanie energią i wspieranie transformacji energetycznej (efektywność energetyczna, źródła nisko- i zeroemisyjne),
- wzmacnianie potencjału gospodarczego i sieci osadniczej (rozwój funkcji metropolitalnych Warszawy oraz ośrodków subregionalnych i lokalnych),
- zwiększanie spójności społecznej i terytorialnej (dostęp do usług publicznych, równoważenie szans rozwojowych obszarów peryferyjnych),
- podnoszenie bezpieczeństwa i sprawności zarządzania rozwojem przestrzennym (koordynacja między dokumentami strategicznymi, monitoring realizacji). Powyższe kierunki są spójne z układem celów i wskaźników Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+, która stanowi komplementarną podstawę dla polityki przestrzennej regionu.

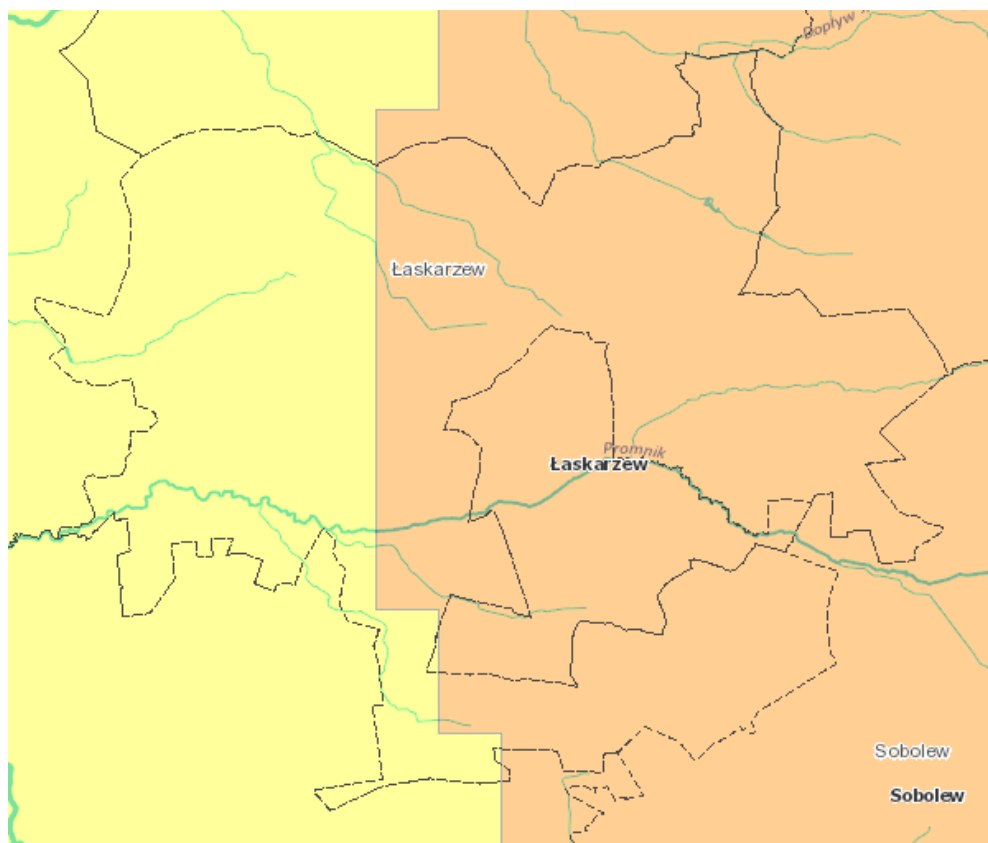
Strategia rozwoju gminy Łaskarzew uwzględnia nadrzędne ustalenia PZPWM – planowane działania (w tym inwestycje priorytetowe) wpisują się w priorytety Planu dotyczące dostępności transportowej, ochrony środowiska i gospodarki wodnej, efektywności energetycznej, wzmacniania lokalnych ośrodków usługowych oraz poprawy dostępu do usług publicznych, co zapewnia zgodność dokumentów gminnych z polityką przestrzenną województwa.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy

Plan Przeciwdziałania skutkom suszy przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. 2021 r. poz. 1615) jest najważniejszym dokumentem strategicznym w zakresie przeciwdziałania suszom. Poniżej przedstawiono w jakim stopniu tereny gminy Łaskarzew są zagrożone poszczególnymi rodzajami suszy (rolniczą, atmosferyczną, hydrologiczną i hydrogeologiczną). Stopnie zostały przypisane do poniższych kolorów:

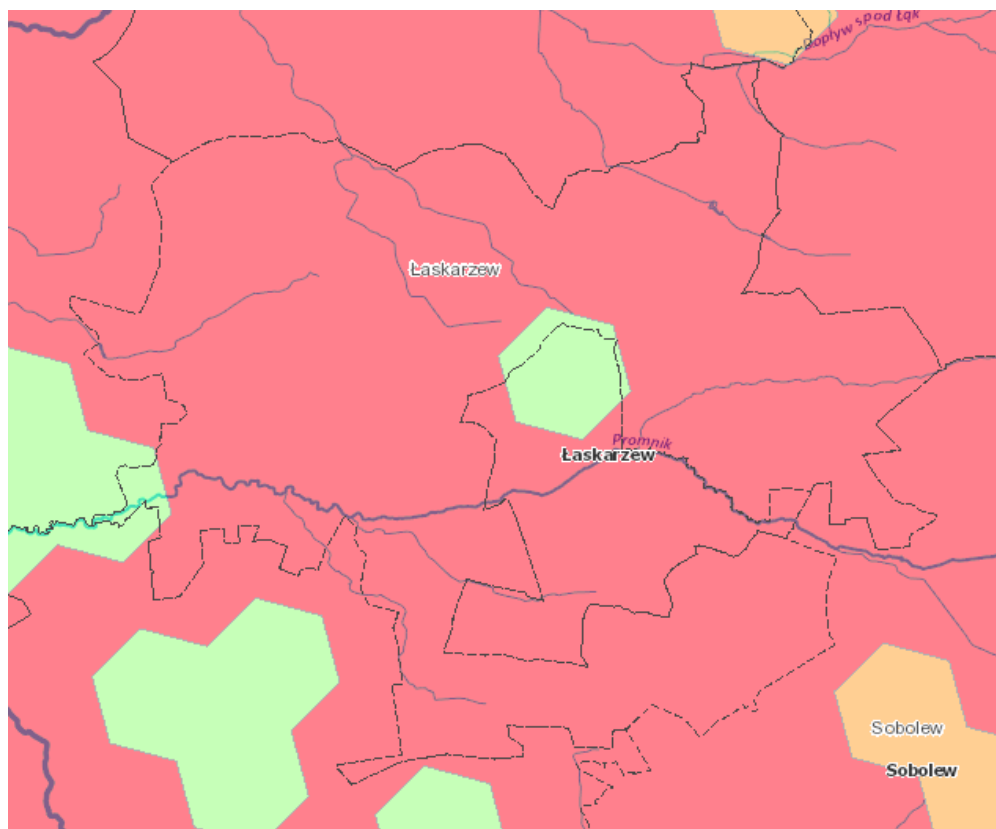
– klasa I – słabo zagrożone	xxxxxxx
– klasa II – umiarkowanie zagrożone	xxxxxxx
– klasa III – silnie zagrożone	xxxxxxx
– klasa IV – ekstremalnie zagrożone	xxxxxxx

Rysunek 14 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną

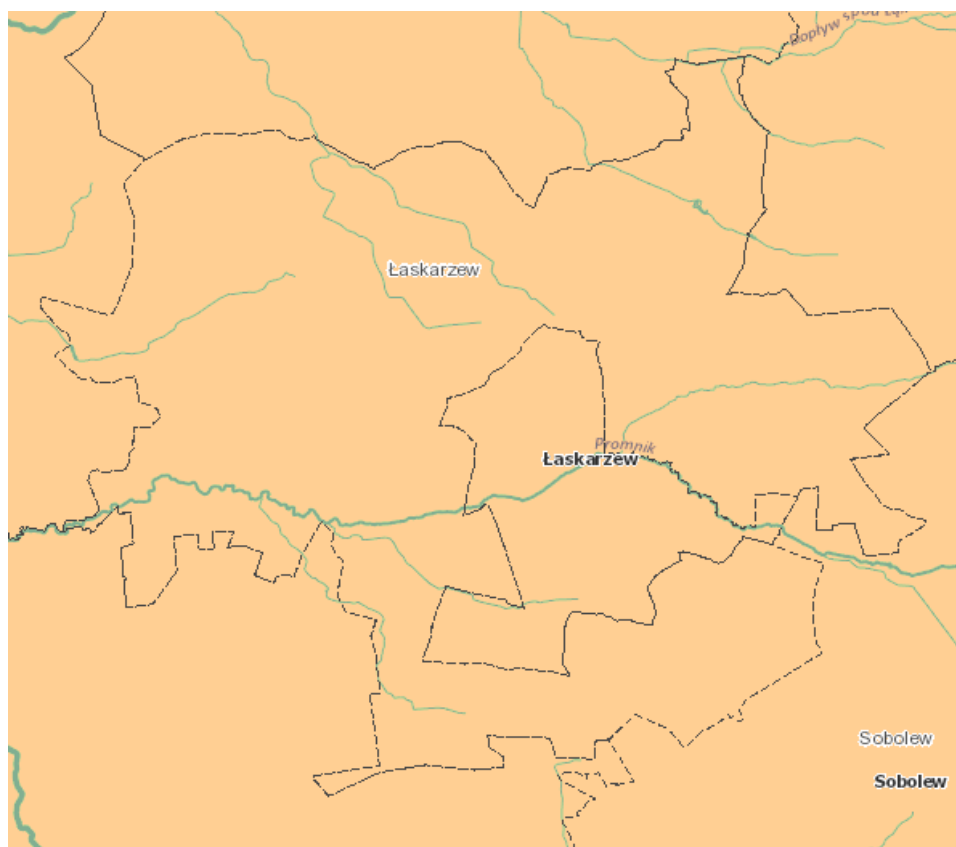
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 15 Mapa zagrożenia suszą rolniczą

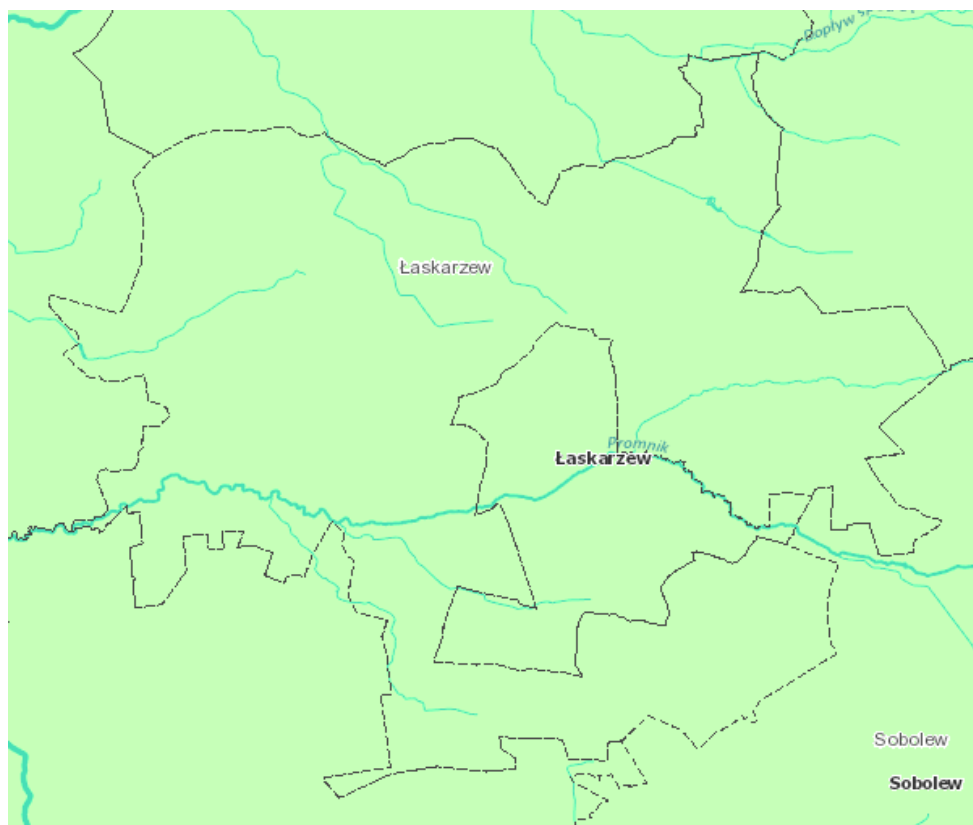
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 16 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną

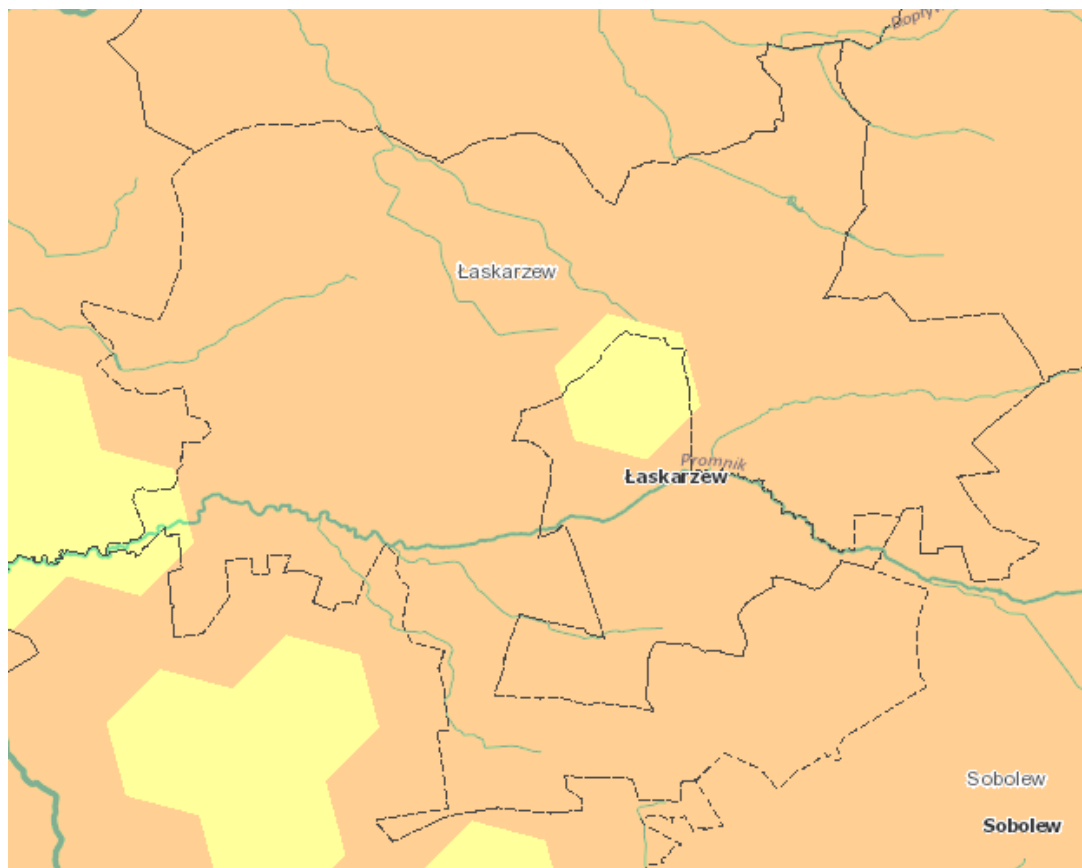
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 17 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 18 Mapa łącznego zagrożenia suszą

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Powyższe mapy wskazują, że tereny gminy Łaskarzew są silnie zagrożone suszą atmosferyczną (klasa III). W przypadku suszy rolniczej większość obszaru należy do strefy ekstremalnego zagrożenia (klasa IV), z lokalnymi enklawami słabiej zagrożonymi. Susza hydrologiczna została oszacowana jako umiarkowane zagrożenie (klasa II), natomiast susza hydrogeologiczna obejmuje obszary słabo zagrożone (klasa I). Łączna ocena zagrożenia plasuje gminę w kategorii silnie zagrożonych, z fragmentami umiarkowanego ryzyka.

W Planie w katalogu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy wskazano:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji,
- podpiętrzanie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy,
- analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji,
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej,
- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych,
- budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych,
- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych,

- przegląd pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych na obszarach o zasobach dyspozycyjnych o intensywnym i o bardzo intensywnym stopniu wykorzystania.

Przedmiotowa Strategia przewiduje w ramach celu operacyjnego 3.5 „Rozbudowa infrastruktury technicznej oraz wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska” m.in. zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. prawidłowe retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

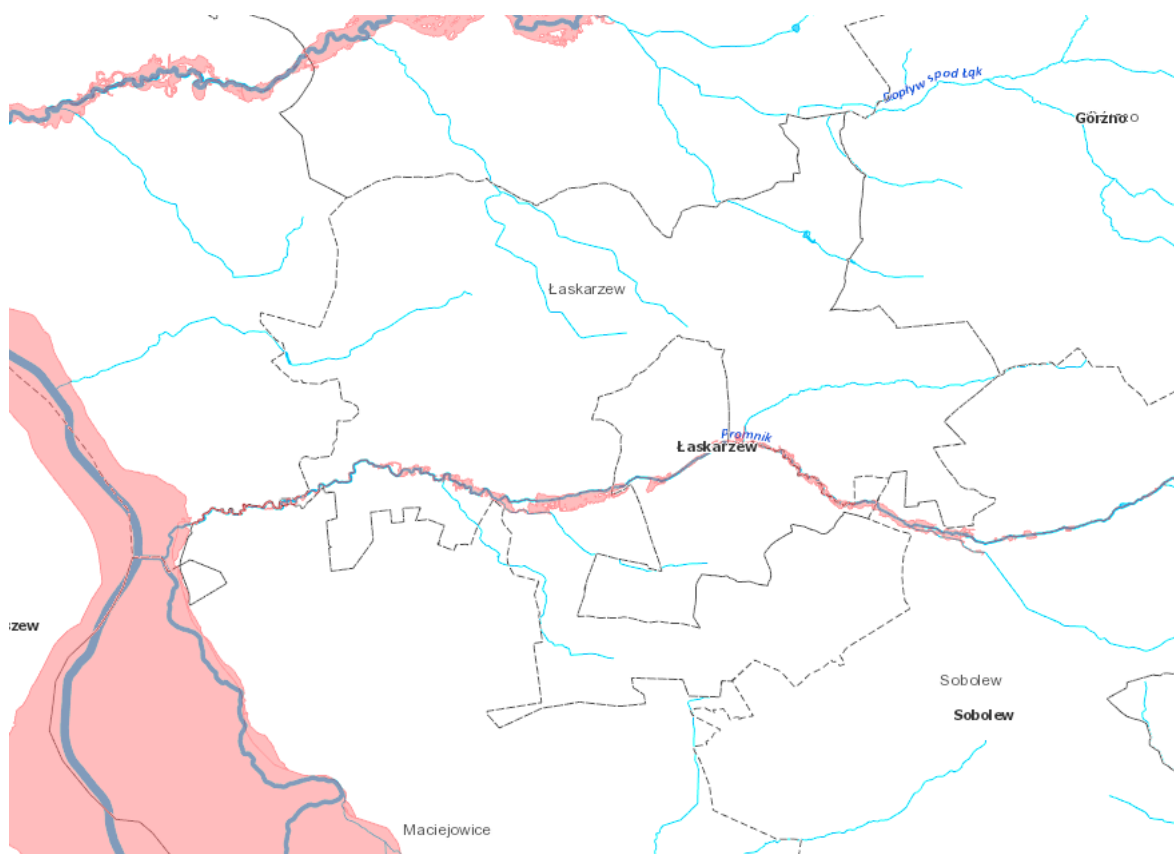
Istotne znaczenie – biorąc pod uwagę obecne i przyszłe zmiany klimatu – przy wdrażaniu Strategii ma jej zgodność z dokumentami dotyczącymi gospodarowania wodami, przeciwdziałania suszy i zarządzania ryzykiem powodziowym. Z uwagi na charakter gospodarczy gminy oraz jej położenie w dorzeczu Wisły (JCWP „Wilga od Dopywu z Miętnego do ujścia” obejmująca m.in. gminę Łaskarzew), silny nacisk powinien być położony na wsparcie działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, co powinno następować poprzez prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwerozyjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych. W Planie (przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły – Dz.U. 2023 poz. 300) oraz dokumentach komplementarnych, w tym PPSS, za jedno z działań mających na celu adaptację do zmian klimatu wskazano retencję i zagospodarowanie wód opadowych, a także działania ograniczające skutki suszy. W Planie podkreślono, że retencjonowanie wody powinno następować m.in. przez zwiększenie naturalnej i sztucznej retencji przy zachowaniu dobrego stanu ekologicznego wód i dolin rzecznych. Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje budowę rozwiązań retencyjnych.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym stanowi strategiczny dokument służący właściwemu zarządzaniu ryzykiem powodziowym. W Planie (przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły – Dz.U. 2022 poz. 2739) jako jedno z głównych działań przeciwdziałających zagrożeniu powodziowemu wskazano budowę i modernizację zbiorników retencyjnych oraz rozwój innych form retencji, a także działania porządkujące gospodarkę przestrzenną. W dokumencie akcentuje się, że niewłaściwe lokalizowanie zabudowy na terenach zagrożonych, a także zbyt niska pojemność retencyjna naturalnych i sztucznych zbiorników, ogranicza skuteczność reagowania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód; w warunkach nasilających się zjawisk nawałnych rośnie prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych. Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje budowę rozwiązań retencyjnych i działania porządkujące zagospodarowanie przestrzenne w obszarach narażonych na ryzyko powodziowe.

Poniżej przedstawiono mapę, na której zaznaczono (na czerwono) obszary szczególnie narażone na wystąpienie powodzi rzecznej położone w gminie Łaskarzew.

Rysunek 19 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzeczna położone w gminie Łaskarzew

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.hydroportal.isok.gov.pl

Na terenie gminy Łaskarzew występują tereny szczególnie narażone wystąpieniem powodzi rzecznej – są to tereny wzdłuż rzek w centralnej części gminy.

Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego do roku 2030

Strategia wykazuje zgodność poprzez realizację przedsięwzięć związanych z poprawą stanu środowiska naturalnego gminy m.in. w zakresie form ochrony przyrody, termomodernizacji.

Poziom krajowy

Zgodność z Krajowym Programem Odbudowy czy programami operacyjnymi będzie wynikała z realizacji poszczególnych projektów w ramach programów. Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – obejmuje swoim zakresem rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny zgodny z kierunkami wskazanymi w ww. dokumentach. Ponadto Strategia jest zgodna z założeniami Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. Cele Polityki jest bezpieczeństwo energetyczne – przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko – biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny doprecyzowuje cele szczegółowe polityki podzielone na działania. Strategia wykazuje zgodność z poniższymi celami szczegółowymi:

- cel 1: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych,
- cel 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,
- cel 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii,
- cel 7: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji,
- cel 8: Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.

Poziom europejski

Europejski Zielony Ład

Europejski zielony ład to pakiet inicjatyw politycznych, którego celem jest skierowanie UE na drogę transformacji ekologicznej, a ostatecznie – osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Pakiet inicjatyw wyznacza kierunki, w których zmierzać powinna Europa:

- świeże powietrze, czysta woda, zdrowe gleby i różnorodność biologiczna,
- energooszczędne budynki (nowe i wyremontowane),
- zdrowa i przystępna cenowo żywność,
- wzrost znaczenia transportu publicznego,
- czystsza energia i najnowsze ekologiczne innowacje technologiczne,
- przyszłościowe miejsca pracy i umiejętności niezbędne do transformacji,
- odporny przemysł.

Europejski Zielony Ład ma pomóc przekształcić UE w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę:

- która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto,
- w której nastąpi oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów,
- w której żadna osoba ani żaden region nie pozostaną w tyle.

Strategia przewiduje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy – pod tym kątem należy rozpatrywać zgodność Strategii z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu.

3.4 Model funkcjonalno-przestrzenny

Obszary Strategicznej Interwencji w województwie mazowieckim

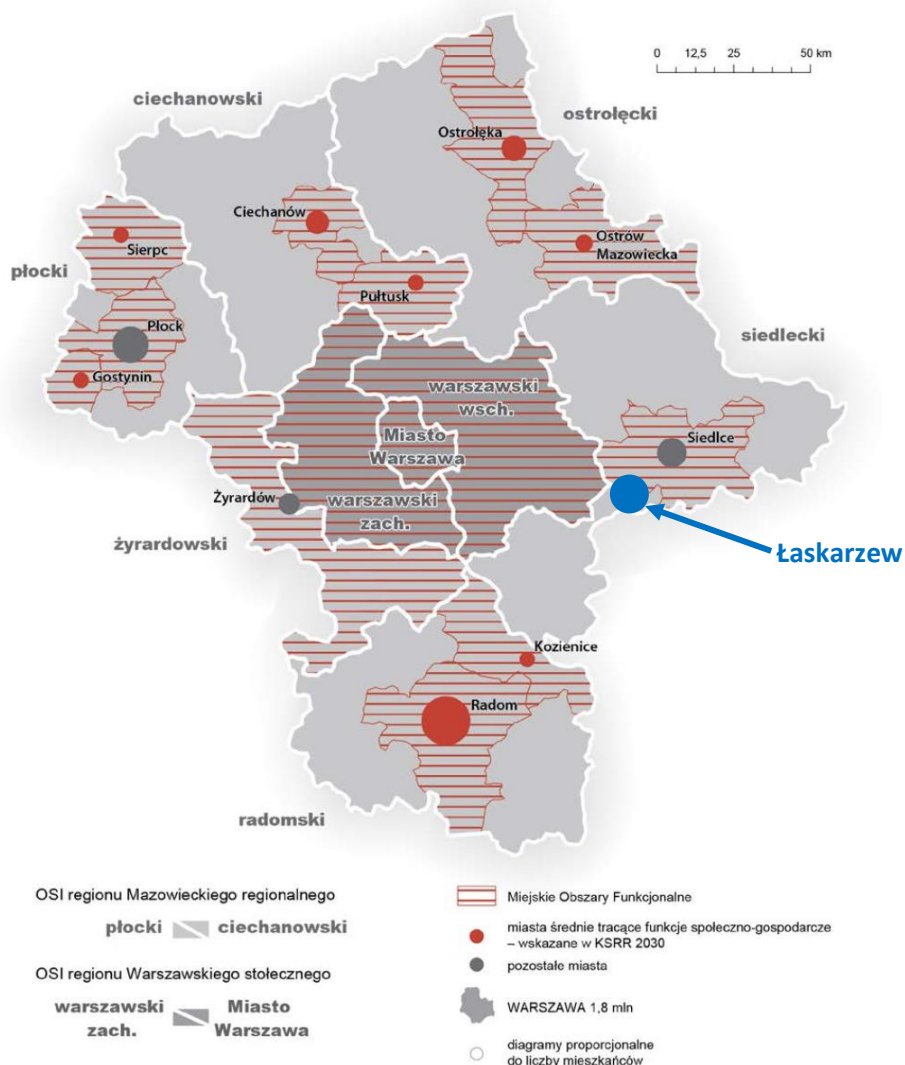
Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2024 poz. 324) obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych albo o szczególnych uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o barierach rozwoju lub możliwych do aktywowania trwałych potencjałach, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne.

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ wskazano OSI dwóch rodzajów: krajowe („miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze” oraz „obszary zagrożone trwałą marginalizacją”) oraz regionalne (m.in. obszary subregionalne: ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski, warszawski, warszawsko-wschodni i warszawsko-zachodni).

Jednostka nie jest ujęta w krajowych OSI: nie jest miastem średnim tracącym funkcje społeczno-gospodarcze, a w wykazie 140 gmin zagrożonych trwałą marginalizacją (programowanie 2021–2027) Gmina Łaskarzew nie figuruje. Gmina położona jest w granicach Siedleckiego obszaru strategicznej interwencji (regionalnego OSI), tożsamego z podregionem NUTS 3 siedleckim, do którego należy powiat garwoliński.

Poniżej przedstawiono położenie gminy Łaskarzew (na czerwono) na tle OSI województwa mazowieckiego.

Rysunek 20 Lokalizacja gminy Łaskarzew na mapie województwa mazowieckiego uwzględniającej Obszary Strategicznej Interwencji

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Grafika pokazuje, że gmina Łaskarzew znajduje się na obszarze oddziaływania OSI Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Warszawy Wschodniej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łaskarzew

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U.) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oznacza docelowy układ elementów składowych przestrzeni, obejmujący strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, system powiązań przyrodniczych, główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowowych, a także główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej. Model stanowi prezentację długookresowej, strategicznej wizji rozwoju wynikającej z uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, zdiagnozowanych potrzeb oraz potencjałów, z uwzględnieniem specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Wskazuje obszary kluczowe dla realizacji celów rozwojowych, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych między nimi. Model opracowano w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Powinien on służyć koordynacji przestrzennej planowanych działań z poszanowaniem ładu przestrzennego i uwarunkowań środowiskowych. Na obszarze gminy proces ten realizowany jest poprzez instrumenty polityki

przestrzennej: dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, przy czym trwają prace nad planem ogólnym gminy (uchwała o przystąpieniu – 27 czerwca 2024 r.). Zgodnie z obowiązującymi przepisami studium zachowuje moc do dnia wejścia w życie planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2026 r. Po tej dacie podstawowymi narzędziami kreowania i realizacji polityki przestrzennej będą plan ogólny i miejscowe plany, a model ujęty w Strategii będzie stanowił istotny punkt odniesienia przy ich sporządzaniu.

Model z założenia stanowi ilustrację terytorialnie ukierunkowanej polityki rozwoju lokalnego. Przedstawia długookresową wizję zmian w przestrzeni, wynikającą z położenia gminy, trendów rozwojowych (globalnych – demograficznych, klimatycznych, technologicznych – oraz specyficznych lokalnie) oraz oczekiwanych rezultatów realizacji Strategii. Odnosi cele jakościowe i ilościowe do kontekstu przestrzennego. Wskazuje – na podstawie wniosków z diagnozy i analizy uwarunkowań – obszary kluczowe dla osiągnięcia celów (m.in. obszary problemowe, obszary o potencjale rozwojowym, obszary o wyspecjalizowanych funkcjach) oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych między nimi. Model nakreśla stan docelowy tych obszarów z uwzględnieniem wzajemnych relacji i stanowi podstawę wyznaczania obszarów strategicznej interwencji. W praktyce, na poziomie lokalnym, model określa i sytuje przestrzenie:

- wizję i cele rozwojowe gminy,
- obszary kluczowe dla rozwoju gminy,
- ogólne zasady gospodarowania wskazanymi strefami i obszarami,
- schematyczne rozmieszczenie inwestycji publicznych i prywatnych.

W niniejszej Strategii przyjęto, że model struktury funkcjonalno-przestrzennej obejmuje:

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, system powiązań przyrodniczych, główne korytarze i elementy sieci transportowych (w tym pieszych i rowerowych) oraz główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
- ustalenia i rekomendacje dotyczące kształtowania struktur przestrzennych, uwzględniane przy sporządzaniu planu ogólnego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Rola gminy Łaskarzew w rozwoju regionu

Gmina położona jest w powiecie garwolińskim, w środkowej części województwa mazowieckiego; graniczy z gminami: Garwolin, Górzno, Sobolew, Maciejowice i Wilga. Najbliższym ośrodkiem miejskim i siedzibą powiatu jest Garwolin (ok. 14 km drogą), a w zasięgu codziennych dojazdów znajdują się m.in. Żelechów i Dęblin; połączenia z Warszawą realizowane są m.in. trasą przez DW801 (ok. 75–80 km w zależności od wariantu). Dostępność ponadlokalną zapewniają drogi powiatowe prowadzące do drogi wojewódzkiej nr 807 (Maciejowice – Sobolew – Żelechów – Łuków) oraz do węzłów drogi ekspresowej S17 „Gończyce” i od strony Garwolina, zlokalizowanych w gminach sąsiednich. Ważnym elementem powiązań funkcjonalnych jest linia kolejowa nr 7 (Warszawa – Dęblin) z przystankami Wola Rowska, Łaskarzew Przystanek i Leokadia, zapewniająca bezpośrednie połączenia z Garwolinem, Pilawą, Warszawą i Dęblinem. Gmina ma wyraźnie rolniczy charakter i pełni funkcję zaplecza osadniczo-produkcyjnego dla Garwolina jako ośrodka usług i administracji ponadlokalnej.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych

Strukturę osadniczą gminy tworzy 25 sołectw; funkcje i potencjał różnicują się w zależności od rozmieszczenia ludności oraz obecności instytucji publicznych i usług. Najsilniejszym punktem osadniczym w otoczeniu gminy pozostaje miasto Łaskarzew (odrębna gmina miejska), pełniące rolę lokalnego centrum usług wyższego rzędu dla obszarów wiejskich; w samej gminie wiejskiej wyodrębnia się trzy kategorie ośrodków wzrostu.

– Główny ośrodek wzrostu (otoczenie): miasto Łaskarzew – funkcje ponadpodstawowe (administracja, usługi, rynek pracy) dla obszaru wiejskiego.

– Lokalne ośrodki wzrostu:

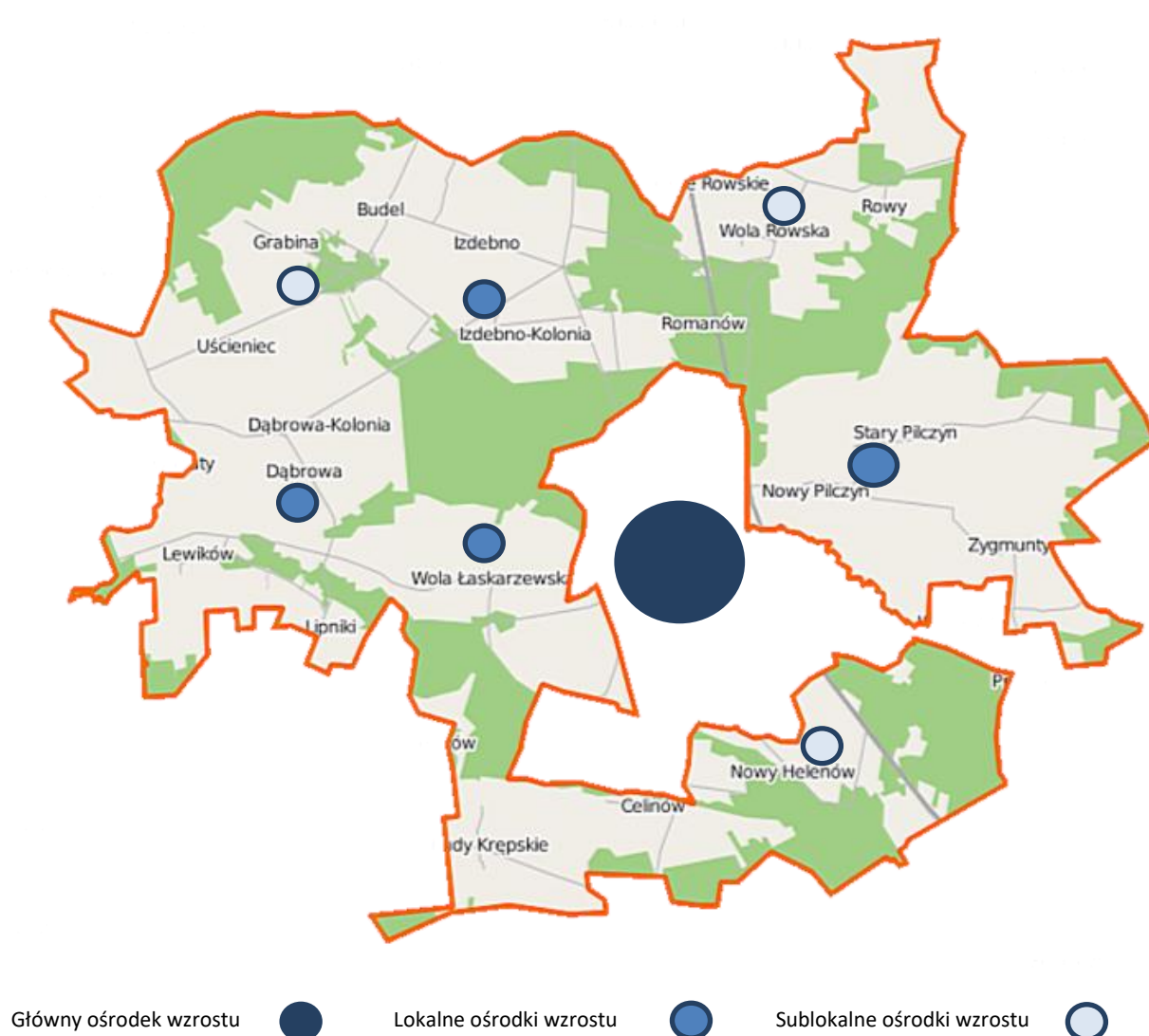
- Stary Pilczyn–Nowy Pilczyn – Zespół Szkół w Starym Pilczynie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Nowym Pilczynie koncentrują usługi edukacyjne i kulturalne.
- Izdebno – Zespół Szkół (wraz z przedszkolem) i przygotowywane przedszkole w Izdebnie-Kolonii wzmacniają dostęp do edukacji i opieki.
- Wola Łaskarzewska/Dąbrowa – Publiczna Szkoła Podstawowa w Dąbrowie z siedzibą w Woli Łaskarzewskiej pełni funkcję zaplecza oświatowego dla południowej części gminy.

– Sublokalne ośrodki wzrostu:

- Wola Rowska – jednostka OSP i funkcje integracyjne (świetlica/wybory), co wzmacnia obsługę północno-wschodniej części gminy.
- Grabina – aktywna jednostka OSP i zaplecze społecznościowe, istotne dla północno-zachodniej strefy gminy.
- Stary Helenów – Gminny Klub Dziecięcy „Promyczek” zapewnia opiekę dzieci do 3–4 r.ż., uzupełniając sieć usług społecznych w części południowo-wschodniej.

Potencjał rozwojowy układu osadniczego wzmacniają powiązania funkcjonalne z miastem Łaskarzew (usługi ponadpodstawowe) oraz spójna sieć instytucji gminnych i organizacji lokalnych w sołectwach.

Rysunek 21 Ośrodki wzrostu w gminie Łaskarzew

Źródło: opracowanie własne na podstawie wikipedia.org

Miasto Łaskarzew – jako siedziba urzędu i główny ośrodek usług ponadpodstawowych – jest naturalnym biegunem wzrostu oddziałującym na obszar całej gminy (szczególnie na miejscowości przygraniczne). Oś północ-południe tworzą drogi powiatowe 1325W (Garwolin – Ruda Talubska – Łaskarzew – Polik – Maciejowice) i 1326W (Wola Rowska – Nowy Pilczyn), zapewniające dojazd do miasta powiatowego i korytarza w kierunku Maciejowic/Sobolewa. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy przebiega także DW807 (Maciejowice – Sobolew – Żelechów – Łuków), wzmacniając dostępność zewnętrzną.

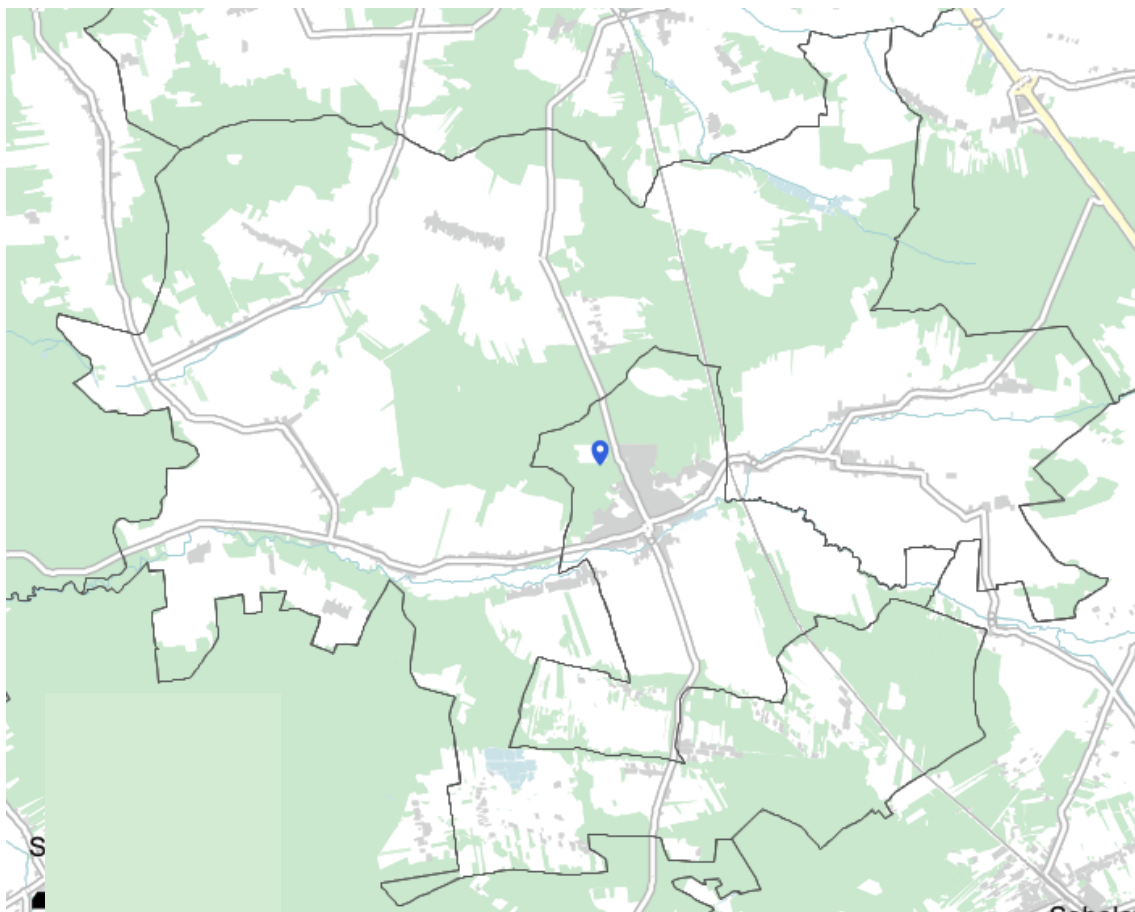
Charakterystyka funkcjonalno-przestrzenna gminy

Poniżej opisano szczegółowo kwestie wpływające na rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy Łaskarzew.

a) Dobra kulturowe

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie dóbr kulturowych (zabytki wpisane do Rejestru Zabytków) w gminie Łaskarzew.

Rysunek 22 Rozmieszczenie dóbr kulturowych o dużej wartości kulturowej i historycznej w gminie Łaskarzew

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy.zabytek.gov.pl

Według aktualnego wykazu zabytków nieruchomych dla powiatu garwolińskiego, opublikowanego na stronie Starostwa (opracowanie na podstawie danych Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), w rejestrze nie figurują obiekty z terenu gminy wiejskiej Łaskarzew. W tabeli wykazu ujęto m.in. gminy Borowie, Garwolin (miasto), Górzno, Maciejowice, Miastków Kościelny, Parysów, Pilawa, Sobolew, Trojanów, Wilga i Żelechów – brak pozycji dla gminy Łaskarzew, co oznacza, że na jej obszarze nie ma obecnie zabytków wpisanych do rejestru A (zabytki nieruchome).

Dobra kulturowe poza rejestrem:

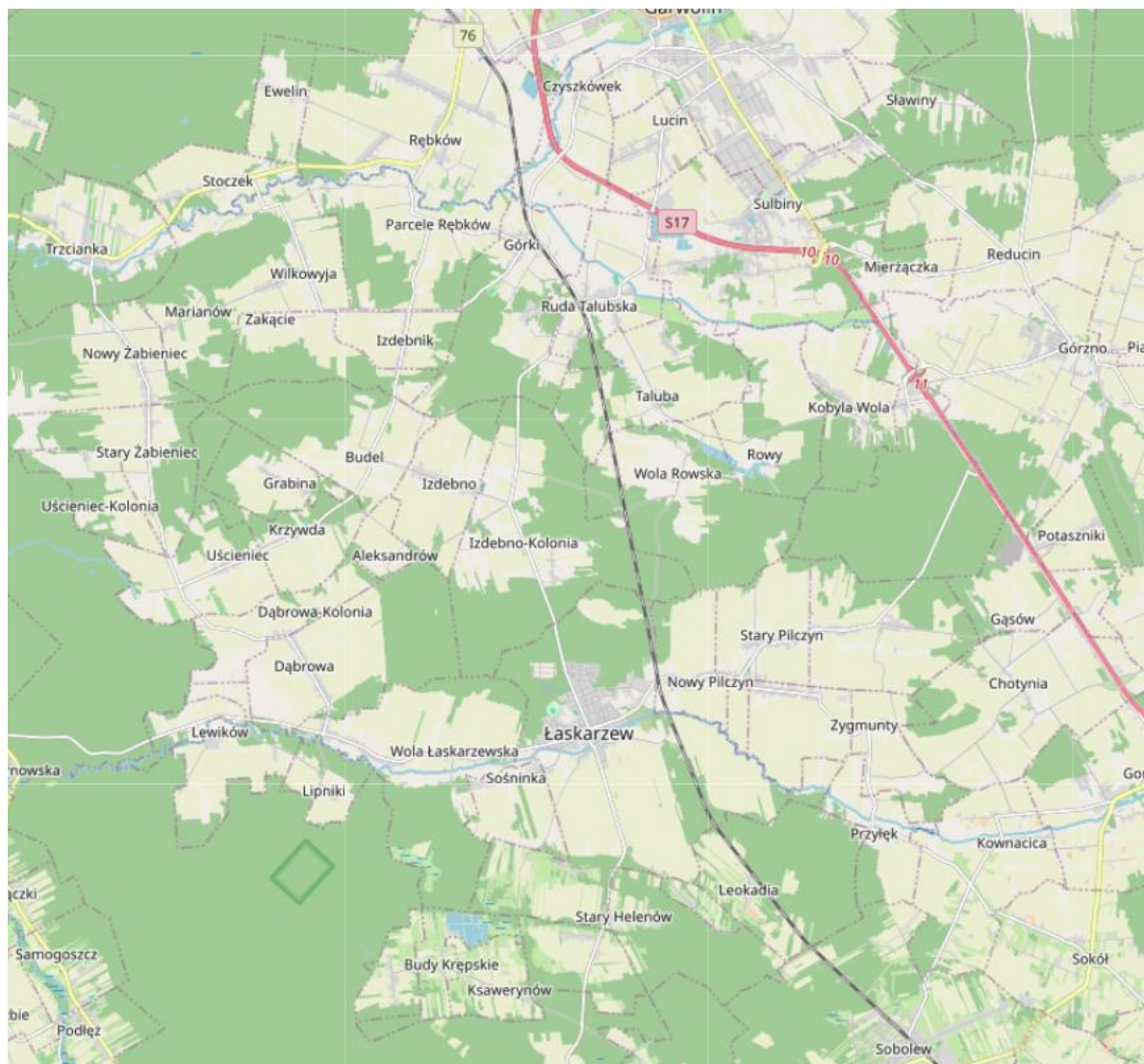
- Na obszarze gminy prowadzona jest gminna ewidencja zabytków (GEZ) – wynika to z dokumentów planistycznych gminy. W ewidencji wykazano m.in. obiekty o charakterze dworsko-folwarcznym (w tym park dworski) oraz obiekty użyteczności lokalnej (m.in. dawne domy ludowe, budynek pełniący funkcję biblioteki). Ujęcie w GEZ oznacza objęcie obiektu ochroną na poziomie gminnym (obowiązki i procedury wynikają z ustawy o ochronie zabytków), choć nie jest to równoznaczne z wpisem do rejestru.
- Na terenie gminy znajdują się miejsca pamięci narodowej upamiętniające pacyfikację wsi Wanaty z 28 lutego 1944 r. (pomnik w Wanatach) oraz zbiorowe mogiły na cmentarzu parafialnym w Łaskarzewie; odbywają się przy nich coroczne uroczystości państwowe i samorządowe. To ważne elementy dziedzictwa kulturowego, choć formalnie nie muszą być wpisane do rejestru zabytków.

Pomimo braku wpisów do rejestru zabytków nie oznacza braku zasobów kulturowych. Gmina dysponuje rozpoznanymi obiektami w GEZ oraz miejscami pamięci o wysokiej wartości historycznej, które stanowią podstawę lokalnej polityki ochrony dziedzictwa i mogą być obejmowane działaniami konserwatorskimi, edukacyjnymi i promocyjnymi.

b) Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny przebieg dróg w gminie Łaskarzew.

Rysunek 23 Drogi w gminie Łaskarzew

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

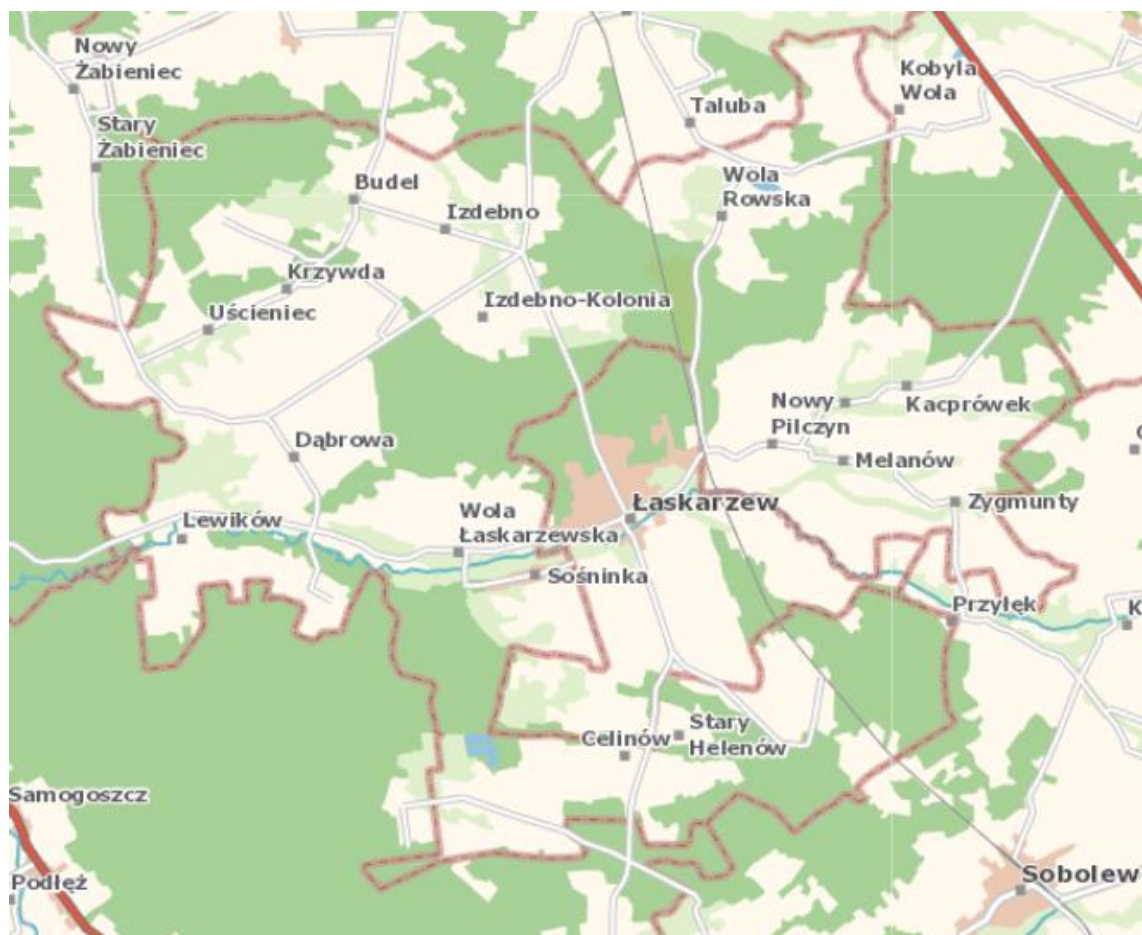
Sieć dróg stanowią drogi wojewódzkie w bezpośrednim otoczeniu gminy (DW 801 – tzw. Trasa Nadwiślańska; DW 807 na kierunku Maciejowice–Sobolew–Żelechów), drogi powiatowe oraz gminne. W granicach gminy podstawowy układ tworzą drogi powiatowe: nr 1345W (od drogi krajowej nr 17/S17 przez Pilczyn – Łaskarzew – Krupę do DW 801), nr 1325W (Garwolin – Ruda Talubska – Łaskarzew – Polik – Maciejowice), nr 1324W (Budel – Izdebnio), nr 1326W (Wola Rowska – Nowy Pilczyn), nr 1346W (Korytnica – Sokół – Nowy Pilczyn, łącząca z DW 807) oraz nr 1348W (Wola Łaskarzewska – Budy Krępskie – Sobolew); drogi kategorii gminnej pełnią funkcje lokalne i dojazdowe do rozproszo-

nej zabudowy oraz pól. Natężenie ruchu na terenie gminy jest zróżnicowane i najwyższe na odcinkach prowadzących do ośrodków zewnętrznych oraz dróg wyższych klas (Garwolin/S17, Sobolew/DK17, Maciejowice/DW 801). W ostatnich latach prowadzone są modernizacje wybranych odcinków (m.in. przebudowy dróg gminnych w miejscowościach Grabina, Krzywda, Izdebno, Aleksandrów, Celinów i Lipniki; roboty na DP 1325W; przebudowy odcinków DW 807 na obszarze powiatu), a także inwestycje w chodniki i ciągi pieszo-rowerowe przy drogach wojewódzkich i gminnych. Przez teren gminy wiejskiej nie przebiega linia kolejowa; najbliższa obsługa kolejowa odbywa się na linii nr 7 (Warszawa–Dęblin–Lublin) w mieście Łaskarzew – przystanek „Łaskarzew Przystanek”, z ruchem pasażerskim i towarowym, stanowiący zaplecze transportowe dla mieszkańców gminy.

c) System powiązań przyrodniczych

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny podział terenu gminy na tereny rolnicze, mieszkaniowe, zielone i wody.

Rysunek 24 Podział funkcjonalny terenu gminy Łaskarzew

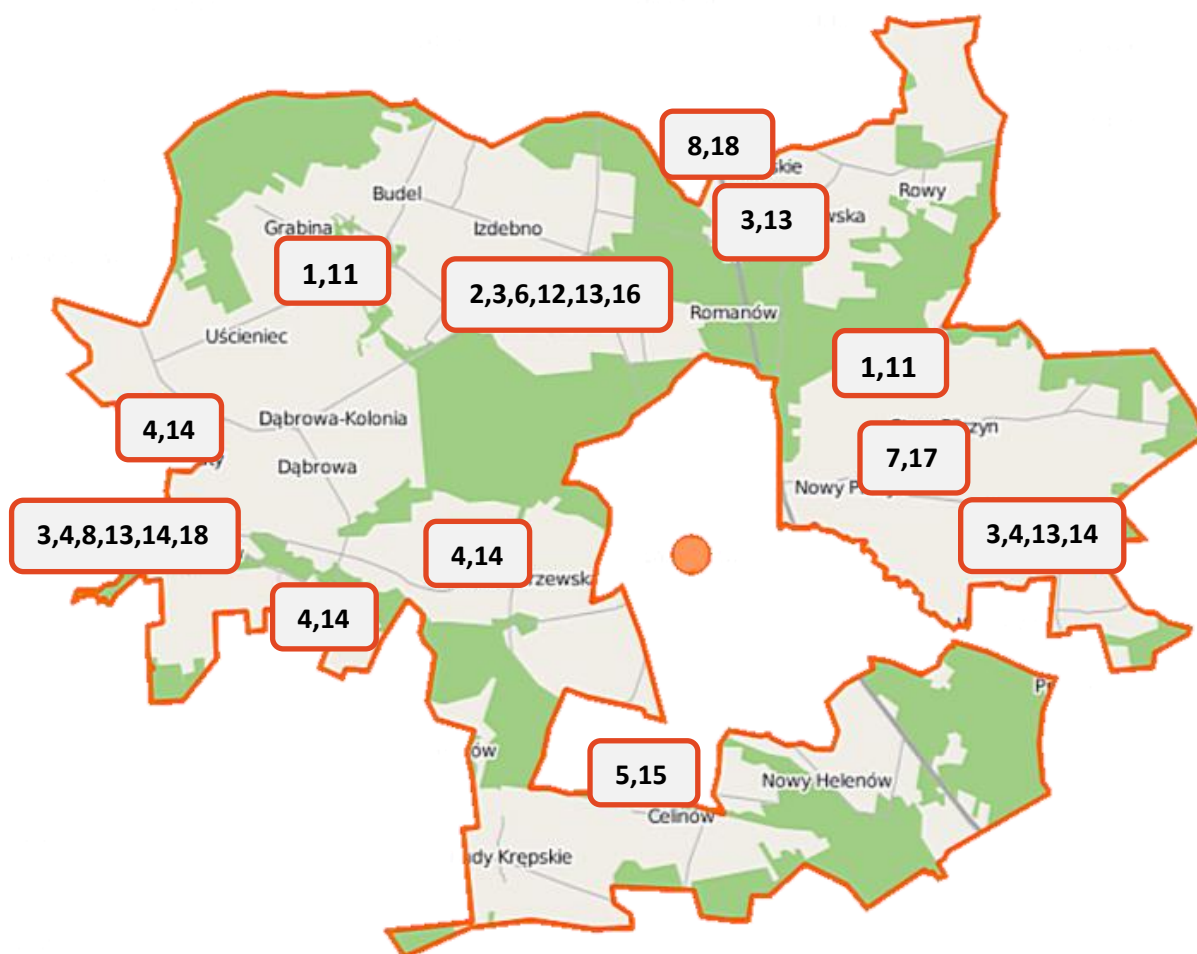
Źródło: opracowanie własne

Z powyższej mapy wynika, że obszar niemal całej gminy Łaskarzew zajmowany jest przez tereny zielone i rolnicze. Tereny zielone nie zajmują znacznego obszaru. Część gminy zajmują wody (rzeki i stawy) oraz zabudowa mieszkaniowa, która zlokalizowana jest we wsiach i miejscowościach gminnych.

d) Planowane inwestycje

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie planowanych inwestycji w gminie Łaskarzew

Rysunek 25 Inwestycje w ramach Strategii

Źródło: opracowanie własne

NUMERACJA PROJEKTÓW

1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej na terenie Gminy Łaskarzew (głównie: modernizacja i przebudowa obiektów sportowych w Starym Pilczynie i Krzywdzie)
2. Adaptacja budynków w Izdebnie-Kolonii na potrzeby Gminnego Centrum Kultury
3. Modernizacja i przebudowa dróg gminnych (Zygmunt, Lewików, Wola Rowska, Izdebno-Kolonia)
4. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy (Wola Łaskarzewska, Wanaty, Lipniki, Lewików, Zygmunt)
5. Budowa świetlicy wiejskiej w Celinowie
6. Rewitalizacja parku w Izdebnie-Kolonii. Etap II
7. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Melanowie
8. Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy (Lewików, Polesie Rowskie – Izdebno-Kolonia)
9. Modernizacja i doposażenie placówek oświatowych
10. Rozwój bazy wypoczynkowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Łaskarzew (mała architektura turystyczna, pumptrack, place zabaw, ścieżki i szlaki)
11. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej na terenie Gminy Łaskarzew (głównie: modernizacja i przebudowa obiektów sportowych w Starym Pilczynie i Krzywdzie)
12. Adaptacja budynków w Izdebnie-Kolonii na potrzeby Gminnego Centrum Kultury
13. Modernizacja i przebudowa dróg gminnych (Zygmunt, Lewików, Wola Rowska, Izdebno-Kolonia)
14. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy (Wola Łaskarzewska, Wanaty, Lipniki, Lewików, Zygmunt)
15. Budowa świetlicy wiejskiej w Celinowie
16. Rewitalizacja parku w Izdebnie-Kolonii. Etap II
17. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Melanowie
18. Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy (Lewików, Polesie Rowskie – Izdebno-Kolonia)
19. Modernizacja i doposażenie placówek oświatowych
20. Rozwój bazy wypoczynkowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Łaskarzew (mała architektura turystyczna, pumptrack, place zabaw, ścieżki i szlaki)

Przedsięwzięcia numer 9,19,10,20 są inwestycjami przewidzianymi do realizacji na terenie całej gminy.

Zauważalna jest znaczna koncentracja planowanych przedsięwzięć w Łaskarzewie.

Znaczna część planowanych inwestycji, w tym również wpisanych do przedmiotowej Strategii, dotyczy obszaru całej gminy a ich dokładna lokalizacja nie jest możliwa do określenia na etapie tworzenia Strategii i rzeczowego modelu funkcjonalno-przestrzennego (np. termomodernizacja obiektów komunalnych). Są to inwestycje pożądane w gminie, ale ich dokładne umiejscowienie i określenie skali czy sposobu realizacji nie zostało dokonane przez Gminę na etapie opracowywania niniejszego dokumentu

e) Obszar Strategicznej Interwencji gminy

Gmina Łaskarzew boryka się na całym swoim terenie z problemami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi. Charakter gminy, jej powierzchnia i struktura mieszkaniowa determinuje traktowanie gminy jako jednego obszaru o wspólnych problemach do rozwiązania bez wyszczególniania konkretnych lokalizacji jako obszarów szczególnej interwencji. Tym samym gmina Łaskarzew w całości traktowana jest jako Obszar Strategicznej Interwencji.

f) Problemy funkcjonalno-przestrzenne

Jak już zaznaczono w części analitycznej Strategii do głównych problemów gminy Łaskarzew w sferze przestrzennej należy zaliczyć występujący problem tzw. „niskiej emisji”, marginalny zasięg sieci gazowej, stan dróg wymagający ich modernizacji, niedobory w sieci dróg rowerowych, zasoby mieszkaniowe wymagające rozwoju.

W odniesieniu do regionu gmina Łaskarzew – jako ośrodek subregionalny – boryka się z problemem marginalnego oddziaływania na region.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie określa obecnie obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium pozostaje w mocy do momentu uchwalenia planu ogólnego. Rada Gminy podjęła w 2024 r. uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego, którego obowiązek wynika z ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023.1688). Ustalenia planu ogólnego będą formułowane z uwzględnieniem polityki przestrzennej określonej w strategii rozwoju gminy lub strategii ponadlokalnej. Podstawowymi dokumentami kształtującymi politykę przestrzenną będą: strategia rozwoju, plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W związku z nowelizacją przepisów, część uwarunkowań dotychczas zawartych w studium powinna zostać określona w strategii rozwoju i następnie uwzględniona w planie ogólnym.

a) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Jednym z celów polityki przestrzennej gminy jest zachowanie zasobów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią dostosowaną do potencjału przyrodniczego, w szczególności poprzez:

- ochronę i zachowanie obszarów przyrodniczo najcenniejszych o znaczeniu dla równowagi ekologicznej, z uwzględnieniem georóżnorodności i różnorodności biologicznej;
- przeciwdziałanie degradacji wód powierzchniowych i nadmiernej eksploatacji wód podziemnych;
- przeciwdziałanie skutkom suszy i zwiększanie retencji;
- zapewnienie wysokiej jakości powietrza oraz redukcję emisji pyłów i gazów cieplarnianych;
- minimalizowanie negatywnego oddziaływania hałasu w środowisku i ochronę mieszkańców przed polami elektromagnetycznymi.

W granicach gminy występują formy ochrony przyrody, w tym rezerwat przyrody „Polesie Rowskie” oraz obszary wchodzące w Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu; ewidencjonowane są także pomniki przyrody. Te uwarunkowania należy konsekwentnie uwzględniać w polityce przestrzennej i decyzjach planistycznych.

Ochrona różnorodności biologicznej

Zróżnicowanie walorów przyrodniczych oraz wysoka lesistość gminy wymagają wdrażania i przestrzegania zasad ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej na całym obszarze, nie tylko w granicach obszarów prawnie chronionych. Do najważniejszych działań należą:

- zachowanie terenów rolnych i ograniczanie przeznaczenia ich na cele nierolnicze;
- umiarkowane użytkowanie zasobów leśnych oraz ich ochrona;
- zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień (ekologicznych, krajobrazowych, wodo- i glebochronnych) zwłaszcza przy ciekach, zbiornikach wodnych i przy drogach;
- promowanie praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, w tym działań rolno-środowiskowo-klimatycznych;
- ochrona ekosystemów łąkowych i mokradłowych oraz innych obszarów o wysokiej zdolności retencyjnej;
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej między zabudową a ciągami komunikacyjnymi i obiektami przemysłowymi.

W polityce przestrzennej należy chronić wartości rezerwatu „Polesie Rowskie” oraz walory przyrodnicze Nadwiślańskiego OChK, a także pomniki przyrody.

Ochrona wód

W odniesieniu do ochrony zasobów wodnych zaleca się:

- respektowanie zakazów, nakazów i ograniczeń obowiązujących w strefach ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód;
- racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych;
- stosowanie rozwiązań ograniczających przenikanie substancji niebezpiecznych do wód;
- zwiększanie zdolności retencyjnych środowiska, w tym przez działania małej retencji i zagospodarowanie wód opadowych.

Ochrona powietrza

Działania inwestycyjne powinny uwzględniać wymogi ochrony powietrza, w tym:

- zgodność z Programem ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej;
- kształtowanie układów urbanistycznych sprzyjających przewietrzaniu i rozpraszaniu zanieczyszczeń;
- stosowanie technologii niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii.

Ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi

W celu poprawy klimatu akustycznego oraz ochrony przed PEM należy:

- stosować rozwiązania przestrzenne ograniczające emisję hałasu i dążyć do utrzymania jego poziomu poniżej wartości dopuszczalnych;

- wprowadzać zieleń izolacyjną wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz wokół terenów generujących hałas.

Kształtowanie systemu przyrodniczego

Ze względu na duży udział lasów i obszarów rolniczych konieczne jest kształtowanie spójnego przestrzennie i funkcjonalnie systemu przyrodniczego obejmującego obszary kluczowe oraz obszary wspomagające i uzupełniające. Należy utrzymywać ciągłość powiązań ekologicznych, chronić korytarze przyrodnicze, a także wzmacniać retencję krajobrazową, ze szczególnym uwzględnieniem terenów mokradłowych i leśnych.

Ochrona i kształtowanie krajobrazu

W zakresie ochrony krajobrazu oraz kształtowania i wzbogacania jego wartości:

- chronić istniejącą zieleń urządzoną (parki, skwery, zieleń przyuliczną);
- chronić obszary o istotnych osiach i ciągach widokowych przed niewłaściwą zabudową;
- kształtować nową zabudowę z poszanowaniem lokalnych uwarunkowań i skali;
- uwzględniać ustalenia Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego.

b) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków koncentrują się na obiektach i obszarach ujętych w rejestrach i ewidencjach konserwatorskich oraz stanowiskach archeologicznych. Należy:

- maksymalnie chronić zasoby kulturowe, zwłaszcza obiekty i zespoły zabytkowe, przed zmianami obniżającymi ich wartości historyczne, estetyczne i architektoniczne;
- prowadzić działalność inwestycyjną przy obiektach i obszarach objętych ochroną zgodnie z przepisami i zaleceniami konserwatorskimi, w uzgodnieniu z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

c) Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej powinny odpowiadać potencjałowi demograficznemu i społeczno-gospodarczemu gminy. Należy w pierwszej kolejności uzupełniać i porządkować istniejące struktury osadnicze w sołectwach, a następnie stopniowo zagospodarowywać tereny dotąd niezainwestowane – w bezpośrednim sąsiedztwie zwartej zabudowy i przy istniejącej infrastrukturze. Skala i proporcje zabudowy powinny być dostosowane do lokalnych uwarunkowań, a infrastruktura usługowa, komunikacyjna i techniczna sukcesywnie rozwijana. Celem jest zintegrowanie rozwoju przestrzennego z ochroną wartości przyrodniczych i kulturowych oraz zachowanie ładu przestrzennego.

- W miejscowościach o funkcjach centralnych należy utrzymywać i wzmacniać funkcje mieszkaniowe i usługowe.
- Rozwój nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej powinien następować jako uzupełnienie istniejących układów przestrzennych.
- Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów należy utrzymywać z możliwością racjonalnego rozszerzenia – przy zapewnieniu odpowiednich powiązań drogowych i infrastrukturalnych.
- Na terenach wiejskich preferowane jest uzupełnianie istniejącej zabudowy wzdłuż dróg i w obszarach wskazanych do obsługi kanalizacyjnej, co ogranicza koszty rozbudowy sieci.
- Mając na uwadze lokalne uwarunkowania komunikacyjne i powiązania z miastem Łaskarzew oraz Garwolinem, uzasadnione jest rozszerzanie oferty terenów inwestycyjnych w do-

godnych lokalizacjach (dobre połączenia drogowe, grunty o niższej klasie bonitacyjnej, dostęp do infrastruktury).

- Ze względu na charakter rolniczy gminy należy utrzymywać zwarte kompleksy przestrzeni produkcji rolniczej; znaczne obszary powinny pozostać niezabudowane, dopuszczając jedynie siedliska, infrastrukturę techniczną i inwestycje celu publicznego.

d) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1130)

- W studium nie wyznacza się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m².
- Ewentualna lokalizacja obiektów o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² może nastąpić wyłącznie poprzez wskazanie w planie ogólnym i ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

e) Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Szczegółowe zasady realizacji inwestycji celu publicznego ustalane będą w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w decyzjach o lokalizacji inwestycji celu publicznego, wydawanych na podstawie przepisów odrębnych.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym należą do zadań własnych gminy i finansowane są z jej budżetu (z możliwością współfinansowania z innych źródeł). Do głównych inwestycji o znaczeniu lokalnym zalicza się m.in.:

- inwestycje transportowe dotyczące dróg gminnych, tras rowerowych i infrastruktury towarzyszącej;
- rozwój terenów rekreacyjnych i miejsc integracji mieszkańców;
- rozwój usług publicznych (ochrona zdrowia, edukacja i opieka przedszkolna);
- rozwój infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym modernizację stacji uzdatniania wody oraz budowę i rozbudowę oczyszczalni ścieków;
- rozwój systemu gospodarowania odpadami, w tym funkcjonowanie PSZOK.

Wśród inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym rekomenduje się:

- inwestycje w modernizację i rozbudowę dróg wojewódzkich i powiatowych oraz tworzenie tras rowerowych i chodników;
- działania na linii kolejowej nr 7 (Warszawa–Lublin) w zakresie poprawy dostępności przystankowej i infrastruktury towarzyszącej na obszarze gminy;
- rozbudowę sieci szerokopasmowej.

Powyższe kierunki odpowiadają aktualnym działaniom w obszarze wody i ścieków (modernizacja SUW, budowa oczyszczalni) oraz organizacji systemu odpadów (PSZOK w Nowym Pilczynie).

f) Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Wysokiej jakości sieć drogowa i transport publiczny warunkują atrakcyjność inwestycyjną i jakość życia.

Komunikacja kołowa

- Zachowuje się istniejącą siatkę układu drogowego z możliwością rozbudowy i modernizacji, w tym uzupełniania o ciągi piesze i ścieżki rowerowe oraz wyposażenie w urządzenia drogowe.
- W zależności od potrzeb dopuszcza się rezygnację z niektórych ciągów lub realizację nowych układów.

- Parametry dróg powinny odpowiadać obowiązującym przepisom; w miejscowościach o zwartej zabudowie należy przewidywać modernizację i budowę chodników, ścieżek rowerowych, miejsc parkingowych oraz systemowego odwodnienia.

Linia kolejowa

- Zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie linii kolejowej nr 7 (Warszawa–Lublin) musi uwzględniać wymagania przepisów odrębnych.
- Wskazuje się działania poprawiające dostęp do przystanków kolejowych zlokalizowanych na obszarze gminy (Wola Rowska, Łaskarzew), wraz z infrastrukturą dojść pieszych i rowerowych.

Komunikacja rowerowa

- Wskazana jest dalsza sukcesywna realizacja dróg i ścieżek rowerowych służących codziennym dojazdom do pracy i szkół oraz tras rekreacyjnych prowadzących do miejsc wypoczynku i węzłów transportowych.
- Dążyć należy do systemu połączeń rowerowych łączących oddalone sołectwa z głównymi generatorami ruchu oraz z przystankami kolejowymi.
- Parametry projektowanych tras rowerowych powinny być zgodne z przepisami odrębnymi.

Komunikacja lotnicza oraz strefa oddziaływania terenów lotniczych

- Na terenie gminy nie występują lotniska ani lądowiska wpisane do ewidencji; ewentualne przedsięwzięcia w tym zakresie wymagają zgodności z ustawą Prawo lotnicze i przepisami wykonawczymi.

Infrastruktura techniczna i społeczna

- Zaopatrzenie w wodę należy zapewniać poprzez modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody; dla nowych obszarów inwestycyjnych przewidzieć możliwość rozbudowy sieci i obiektów uzdatniania.
- W gospodarce ściekowej dążyć do zwiększania stopnia skanalizowania gminy, rozbudowy i modernizacji oczyszczalni oraz – tam gdzie zabudowa jest rozproszona – do rozwiązań indywidualnych.
- Gospodarkę odpadami prowadzić zgodnie z przepisami, wzmacniając selektywną zbiórkę i utrzymując funkcjonowanie PSZOK; podnosić świadomość ekologiczną mieszkańców.
- Zaopatrzenie w energię elektryczną zapewnia istniejąca i rozbudowywana infrastruktura; należy uwzględniać rozwój sieci na obszarach nowej zabudowy oraz promować OZE; w razie potrzeb rozważać przedsięwzięcia zwiększające niezawodność zasilania w uzgodnieniu z operatorem sieci.
- W zakresie gazu przewiduje się rozbudowę i modernizację sieci zgodnie z potrzebami i uwarunkowaniami technicznymi oraz z ograniczeniami wynikającymi z przepisów.
- System ciepłowniczy oparty na indywidualnych źródłach powinien ewoluować w kierunku niskoemisyjnym, w tym w stronę OZE i wysokosprawnej kogeneracji tam, gdzie to uzasadnione.
- W zakresie dostępu do informacji cyfrowej: utrzymywać i rozwijać infrastrukturę telekomunikacyjną, w tym sieci światłowodowe i stacje bazowe; wyznaczać korytarze dla nowych łączy szerokopasmowych zgodnie z zapotrzebowaniem.

g) Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Wyznaczenie obszarów dopuszczających lokalizację takich urządzeń nastąpi w planie ogólnym oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Dopuszcza się lokalizację instalacji w ramach infrastruktury związanej z: pozyskiwaniem energii słonecznej (elektrownie fotowoltaiczne), energii wiatru (elektrownie wiatrowe), energii z biogazu (biogazownie) oraz energii geotermalnej – przy zachowaniu przepisów szczególnych i uwarunkowań środowiskowych.

h) Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- Na terenach zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, mieszkaniowo-usługowej oraz sportu i rekreacji nie dopuszcza się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.
- Na terenach obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych zakazuje się realizacji takich przedsięwzięć, z wyjątkiem infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz przedsięwzięć polegających na chowie lub hodowli zwierząt – zgodnie z przepisami.
- Zakazuje się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na obszarach form ochrony przyrody.
- Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko dopuszcza się na terenach gospodarki odpadami, zgodnie z przepisami.

i) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- Zachowanie i ochrona gleb o wysokich walorach produkcyjnych.
- Przeciwdziałanie skutkom suszy poprzez ograniczanie utraty retencji, odtwarzanie retencji w terenach zabudowanych i utrzymanie naturalnych możliwości retencyjnych ekosystemów wodnych i zależnych od wód.
- Wdrażanie rozwiązań ekohydrologicznych: zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, pasy i wyspy leśne, enklawy łąk śródpolnych, roślinność towarzysząca wodom powierzchniowym, a także bariery denitryfikacyjne ograniczające dopływ azotanów ze zlewni rolniczych.

Kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz zadrzewień i zakrzewień

- Zachowanie i ochrona zwartych kompleksów leśnych, wysp i pasów leśnych w celu utrzymania funkcji wodo- i glebochronnych oraz retencyjnych.
- Zwiększanie powierzchni leśnych w oparciu o grunty o najniższej przydatności rolniczej, zgodnie z dokumentami planistycznymi i ochronnymi.
- Realizacja zalesień i zadrzewień z uwzględnieniem wymogów ochrony przeciwpowodziowej i zasad doboru gatunkowego; unikanie gatunków obcych geograficznie i siedliskowo.
- Na obszarach chronionych działania muszą być zgodne z planami ochrony lub planami zadań ochronnych, a przy ich braku – uzgadniane z właściwymi służbami ochrony przyrody.

Wysoka lesistość gminy stanowi istotny zasób środowiskowy i rozwojowy, co potwierdzają dane regionalne.

j) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- Na dzień sporządzania niniejszych ustaleń gmina prowadzi prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji; obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji zostaną wyznaczone zgodnie z przepisami. Do czasu ich przyjęcia nie wskazuje się obszarów wymagających szczególnych działań rewitalizacyjnych.
- Gospodarka odpadami prowadzona jest m.in. poprzez PSZOK w Nowym Pilczynie; ewentualne działania rekultywacyjne dotyczące terenów zdegradowanych realizuje się zgodnie z ustawą o odpadach i przepisami szczególnymi.

Szczegółowe listy inwestycji i przedsięwzięć wynikają z wykazów ujętych w dokumentach wykonawczych (WPF, programy branżowe) i będą dostosowywane do kolejnych etapów prac nad strategią oraz planem ogólnym.

4 Założenia wdrożeniowe

W punkcie opisano założenia systemu realizacji Strategii, przewidywane koszty realizacji działań wpisanych do Strategii oraz potencjalne źródła ich finansowania.

4.1 Planowane przedsięwzięcia

Poniżej przedstawiono priorytetowe przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym w przyjętej perspektywie czasowej Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2026-2035

Tabela 32 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii

Lp.	Inwestycja/projekt	Lokalizacja	Lata realizacji
1.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej na terenie Gminy Łaskarzew	Placówki oświatowe (głównie: modernizacja i przebudowa obiektów sportowych w Starym Pilczynie i Krzywdzie)	2026-2030
2.	Adaptacja budynków w Izdebnie-Kolonii na potrzeby Gminnego Centrum Kultury	Izdebno Kolonia	2026-2029
3.	Modernizacja i przebudowa dróg gminnych	Gmina Łaskarzew (główne zadania: Zygmunt, Lewików, Wola Rowska, Izdebno-Kolonia)	2026-2035
4.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy	Wola Łaskarzewska, Wanaty, Lipniki, Lewików, Zygmunt	2026-2035
5.	Budowa świetlicy wiejskiej w Celinowie	Celinów	2026-2027
6.	Rewitalizacja parku w Izdebnie Kolonii. Etap II	Izdebno-Kolonia	2026-2028
7.	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Melanowie	Melanów	2029-2031
8.	Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy	Gmina Łaskarzew (główne zadania: Lewików, Polesie Rowskie – Izdebno Kolonia)	2027-2032
9.	Modernizacja i doposażenie placówek oświatowych		2026-2033
10.	Rozwój bazy wypoczynkowo-rekreacyjnej na terenie Gminy Łaskarzew	Obszar Gminy (mała architektura turystyczna, powstanie pumptruck, place zabaw, ścieżki i szlaki)	2026-2033

Źródło:

opracowanie

własne

4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania

Ramy finansowe

Uwzględniając zakres Strategii i przyjętą perspektywę czasową na ogólne ramy finansowe Strategii składa się wiele elementów, w tym m.in.:

- wartość planowanych inwestycji,
- zmiany wartości pieniądza w czasie,
- zmiany wartości poszczególnych produktów rzutujących na wartość inwestycji,
- koszty administracyjne związane z wdrażaniem Strategii.

Źródła finansowania

Jako główne źródła finansowania Strategii wskazuje się:

- budżet Gminy Łaskarzew,
- pośrednio budżet Województwa Mazowieckiego,
- pośrednio budżet Powiatu Garwolińskiego,
- środki pochodzące z budżetu krajowego (w tym krajowe fundusze celowe np. Rządowy Fundusz Inicjatyw Lokalnych, Program Inwestycji Strategicznych),
- środki prywatne,
- środki pochodzące z budżetu UE:
 - środki w ramach polityki spójności na lata 2021-2027, w tym program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 i krajowe programy operacyjne,
 - wspólna polityka rolna UE,
 - programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
 - Europejski Instrument na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach instrumentu NextGenerationEU,
 - programy Komisji Europejskiej,
 - Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO)
- inne środki, m.in. Fundusze norweskie i EOG, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze międzynarodowych instytucji finansowych (EBI, EBOR, Bank Światowy itp.).

4.3 System realizacji Strategii oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Poniżej opisano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, podstawy prawne regulujące funkcjonowanie Strategii, sposób wdrażania Strategii oraz jej wskaźniki.

Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

W realizację Strategii zaangażowane będą instytucje publiczne z terenu gminy, podmioty finansujące i współfinansujące inwestycje wpisane do Strategii i te zgodne ze Strategią, organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa z terenu gminy oraz mieszkańcy. Do instytucji publicznych z terenu gminy należy zaliczyć Gminę Szczutowo i jej jednostki organizacyjne: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczutowie, Gminną Bibliotekę Publiczną w Szczutowie (z filią w Gójsku), Szkołę Podstawową im. Władysława Stanisława Reymonta w Szczutowie oraz Szkołę Podstawową im. Tadeusza Kościuszki w Gójsku; a także jednostki powiatowe mające swoje filie lub oddziały na terenie gminy. Do organizacji poza-

rządowych należy zaliczyć m.in. jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych działające na obszarze gminy (w szczególności OSP Szczutowo i OSP KSRG Gójsk oraz OSP Blinno, OSP Mierzęcín, OSP Podlesie i OSP Urszulewo), a także stowarzyszenia i koła gospodyń wiejskich. Jako podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia w ramach Strategii należy zaliczyć m.in. Starostwo Powiatowe w Sierpcu, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie (w tym program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027), Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (w tym programy dla OSP i modernizacji energetycznej strażnic), Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Centrum Unijnych Projektów Transportowych, Centrum Projektów Europejskich, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono rolę poszczególnych rodzajów podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Tabela 33 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ STRATEGII	ROLA
Instytucje publiczne z terenu gminy	– stymulowanie podejmowania działań zgodnych ze Strategią, – monitoring realizacji Strategii, – współpraca z innymi podmiotami – aktualizacja Strategii – finansowanie i współfinansowanie działań – realizacja przedsięwzięć
Organizacje pozarządowe, fundacje w tym działające na terenie gminy Łaskarzew	– realizacja działań w szczególności w obszarze kultury, promocji gminy, aktywności fizycznej
Podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia	– finansowanie i współfinansowanie przedsięwzięć
Przedsiębiorcy	– finansowanie i realizacja przedsięwzięć
Mieszkańcy	– udział w konsultacjach

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszą rolę we wdrażaniu Strategii mają odgrywać instytucje publiczne z terenu gminy.

Regulacje prawne

Podstawowym aktem prawnym zobowiązującym samorządy gminne do prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2024 poz. 324 ze zm.). Zgodnie z tą ustawą politykę rozwoju prowadzą:

- w skali kraju - Rada Ministrów,
- w skali regionu - samorząd województwa,
- w skali lokalnej - samorząd powiatowy i gminny (art. 3).

Polityką rozwoju jest, w rozumieniu art. 2 tej ustawy, zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Zgodnie z ustawą zakres przedmiotowy tych działań obejmować powinien w szczególności zagadnienia:

- ochrony środowiska,
- ochrony zdrowia,
- promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych,

- rozwoju kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki,
- rozwoju miast i obszarów metropolitarnych,
- rozwoju obszarów wiejskich,
- rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii,
- rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego,
- rozwoju zasobów ludzkich, w tym podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków,
- stymulowania powstawania nowych miejsc pracy,
- tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej,
- wspierania i unowocześniania instytucji państwa,
- wspierania rozwoju przedsiębiorczości,
- wspierania wzrostu gospodarczego,
- zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju przy pomocy programów operacyjnych.

Ustawodawca jedynie bardzo ogólnie określił przedmiot, funkcje i procedury tworzenia strategii rozwoju na szczeblach lokalnych, pozostawiając decyzje w tym zakresie samorządom powiatów i gmin, koncentrując się głównie na zadaniach Rady Ministrów i samorządów województw.

Zasady realizacji Strategii

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii. Dopełnieniem systemu jest określenie podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w jego wdrażanie, a także wskazanie możliwych źródeł finansowania realizacji Strategii. Strategia będzie wdrażana i monitorowana przez uzgodnione i wyznaczone do tego podmioty. Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i oceny Strategii oraz pełniącymi określone w nim role będą:

- Wójt Gminy:
 - odpowiada za wdrażanie Strategii,
- Rada Miejska:
 - analizuje postępy wdrażania Strategii,
 - analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii,
 - uwzględnia zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych,
- partnerzy realizacji Strategii tj. poszczególne komórki Urzędu Gminy Łaskarzew oraz jednostki organizacyjne Gminy:
 - realizują poszczególne kierunki działań,
 - przekazują informację o stopniu realizacji zadań do Burmistrza oraz sporządzają statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania,
 - zgłaszają wnioski do zmian w Strategii.

Strategia jest dokumentem programującym rozwój gminy na kolejne lata. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać

zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do następujących elementów:

- zgodność na poziomie misji,
- zgodność na poziomie celów,
- zgodność na poziomie zaplanowanych efektów,
- zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem. W celu przeprowadzenia monitoringu (w zależności od potrzeby Gminy może to być monitoring coroczny lub w innym odstępie czasowym) jednostki organizacyjne gminy oraz komórki urzędu odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań przekazują Burmistrzowi informację na temat napotkanych/potencjalnych trudności i problemów w realizacji zaplanowanych zadań.

Przegląd i aktualizacja

Przegląd Strategii może odbyć się corocznie, w połowie okresu obowiązywania Strategii lub w przypadku stwierdzenia konieczności jej aktualizacji. W przypadku chęci przeprowadzenia przeglądu strategicznego lub stwierdzenia przez jednostkę odpowiedzialną za monitoring Strategii konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie, podjęte zostaną działania zmierzające do aktualizacji zapisów strategii:

- Burmistrz Gminy na sesji Rady Miejskiej przedstawia wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego (aktualizacji Strategii),
- w oparciu o decyzję Rady Miejskiej Burmistrz określa sposób przeprowadzenia aktualizacji (w oparciu o własne zasoby lub z udziałem konsultantów zewnętrznych) oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji Strategii,
- w ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:
 - zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz, misja rozwoju gminy i jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów gminy i jej otoczenia (powiatu, województwa, kraju),
 - cele strategiczne i operacyjne i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju),
 - kierunki działań,
- zaktualizowany dokument Strategii podlega konsultacjom a następnie zostaje przedstawiony Radzie Miejskiej.

Ewaluacja ex-ante

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona zostanie tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- trafności – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów,
- skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania,
- efektywności – ocena dotycząca tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych,

- spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu.

Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante rekomenduje się Strategię do wdrożenia.

Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie ewaluacji ex-post – sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań i analizę efektywności wydatkowania środków finansowych.

Podsumowanie

Strategia Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2025-2035 została opracowana przy udziale mieszkańców, radnych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z terenu gminy Łaskarzew. Zainteresowani mieszkańcy i podmioty mieli możliwość przedstawienia swoich uwag do treści Strategii w ramach konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych. Sprawia to, że Strategia w możliwie największym stopniu odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności.

Główne założenia Strategii są oparte na wnioskach z analizy sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Łaskarzew. Analizy te wykazały, że gmina Łaskarzew boryka się z problemami w każdej z analizowanych sfer i niezbędne są działania w celu ich rozwiązania. W Strategii zdefiniowano następujące cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Łaskarzew na lata 2025-2035 związane ze sferą społeczną, gospodarczą i przestrzenną:

- Cel strategiczny 1: Warunki odpowiednie dla rozwoju społecznego gminy Łaskarzew:
 - Cel operacyjny 1.1 Tworzenie sieci powszechnego dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz upowszechnianie e-usług,
 - Cel operacyjny 1.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych oraz profilaktyka zdrowia,
 - Cel operacyjny 1.3 Podniesienie jakości kształcenia,
 - Cel operacyjny 1.4 Wspieranie działań na rzecz włączenia społecznego,
 - Cel operacyjny 1.5 Wspieranie sektora organizacji pozarządowych,
 - Cel operacyjny 1.6 Rozwój oferty kulturalnej,
- Cel strategiczny 2: Podniesienie konkurencyjności gminy Łaskarzew:
 - Cel operacyjny 2.1 Rozwój przedsiębiorczości,
 - Cel operacyjny 2.2 Racjonalne wykorzystanie walorów gospodarczych gminy,
 - Cel operacyjny 2.3 Budowa i modernizacja systemów infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom,
 - Cel operacyjny 2.4 Rozwój różnych form rolnictwa,
 - Cel operacyjny 2.5 Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój infrastruktury sportowej,
- Cel strategiczny 3: Poprawa jakości przestrzeni gminy Łaskarzew i zrównoważony rozwój:
 - Cel operacyjny 3.1 Zintegrowane działania naprawcze w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym, społecznym, gospodarczym i technicznym,
 - Cel operacyjny 3.2 Rozwój funkcji społecznie użytecznych, włączenie społeczne, walka z ubóstwem,
 - Cel operacyjny 3.3 Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego
 - Cel operacyjny 3.4 Rozbudowa infrastruktury technicznej,
- Cel strategiczny 4: Poprawa stanu środowiska naturalnego gminy Łaskarzew:

- Cel operacyjny 4.1: Wspieranie i promocja efektywności energetycznej i strategii niskoemisyjnych,
- Cel operacyjny 4.2: Wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska.

Cele Strategii wykazują zgodność z szeregiem innych dokumentów strategicznych o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym. Przyjęto, że system wdrażania Strategii będzie oparty na Radzie Miejskiej i na strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego Gminy Łaskarzew. Strategia zawiera listę przedsięwzięć priorytetowych. Lista działań priorytetowych jest listą otwartą – każde nowo zidentyfikowane przedsięwzięcie, które zdaniem Gminy powinno być traktowane priorytetowo, może zostać wpisane na listę poprzez aktualizację treści Strategii. Należy zaznaczyć, że realizacja działań w ramach Strategii uwarunkowana jest w głównej mierze od pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych. Ponadto bieżący monitoring realizacji celów Strategii i jej bieżąca aktualizacja mają za zadanie sprawić, aby główne założenia Strategii mogły być kontynuowane w kolejnej perspektywie czasowej.

Spis tabel, rysunków, wykresów i zdjęć**Spis tabel**

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024	6
Tabela 2 Saldo migracji w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.....	6
Tabela 3 Przyrost naturalny w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.....	11
Tabela 4 Wydatki z budżetu gminy Łaskarzew na oświatę i wychowanie w latach 2019-2024 (zł).....	12
Tabela 5 Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024 ...	15
Tabela 6 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.....	15
Tabela 7 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Łaskarzew w latach 2019-2023.....	16
Tabela 8 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Łaskarzew w latach 2019-2023.....	16
Tabela 9 Czytelnicy w Bibliotece Publicznej Gminy Łaskarzew w latach 2019-2023	17
Tabela 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024	19
Tabela 11 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.....	23
Tabela 12 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024	25
Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024	25
Tabela 14 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.....	25
Tabela 15 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Łaskarzew w latach 2019-2023	27
Tabela 16 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Łaskarzew w 2024 w porównaniu do gmin powiatu garwolińskiego, powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego	27
Tabela 17 Dane dotyczące bezrobocia w gminach powiatu garwolińskiego i w powiecie garwolińskim – stan na 2024 r.	28
Tabela 18 Pomniki przyrody w gminie Łaskarzew	45
Tabela 19 Podsumowanie ocen z badania ankietowego	54
Tabela 20 Przedsięwzięcia wskazane przez mieszkańców gminy w badaniu ankietowym, które są najpilniejsze w celu poprawy warunków życia i zachęcenia mieszkańców do pozostania w gminie lub powrotu do niej	55
Tabela 21 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Łaskarzew	56
Tabela 22 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Łaskarzew.....	56
Tabela 23 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Łaskarzew	57
Tabela 24 Wnioski z diagnozy sytuacji klimatyczno-środowiskowej gminy Łaskarzew	57
Tabela 25 Analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze społecznej	59
Tabela 26 Analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze gospodarczej.....	60
Tabela 27 Analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze przestrzennej	60
Tabela 28 Analiza SWOT gminy Łaskarzew w sferze klimatyczno-przestrzennej.....	61
Tabela 29 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i wskaźniki realizacji celów	69
Tabela 30 Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	72

Tabela 31 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny	74
Tabela 32 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii	101
Tabela 33 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii	103

Spis rysunków

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Gminy Łaskarzew	5
Rysunek 2 Lokalizacja gminy Łaskarzew na planie województwa mazowieckiego	29
Rysunek 3 Lokalizacja gminy Łaskarzew na planie powiatu garwolińskiego	30
Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Łaskarzew	31
Rysunek 5 Położenie gminy Łaskarzew względem obszarów Rezerwatów Przyrody	42
Rysunek 6 Położenie gminy Łaskarzew względem specjalnych obszarów Chronionego Krajobrazu	43
Rysunek 7 Położenie gminy Łaskarzew względem pomników przyrody	44
Rysunek 8 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 2023-2024	47
Rysunek 9 Anomalie sumy opadów w Polsce w latach 2023-2025 r.	48
Rysunek 10 Anomalie usłonecznienia w Polsce w latach 2023-2024 r.	48
Rysunek 11 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Łaskarzew	56
Rysunek 12 Proces formułowania głównych założeń Strategii	65
Rysunek 13 Cele strategiczne Strategii	68
Rysunek 14 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną	77
Rysunek 15 Mapa zagrożenia suszą rolniczą	78
Rysunek 16 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną	79
Rysunek 17 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną	79
Rysunek 18 Mapa łącznego zagrożenia suszą	80
Rysunek 19 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią rzeczną położone w gminie Łaskarzew	81
Rysunek 20 Lokalizacja gminy Łaskarzew na mapie województwa mazowieckiego uwzględniającej Obszary Strategicznej Interwencji	84
Rysunek 21 Ośrodki wzrostu w gminie Łaskarzew	86
Rysunek 22 Rozmieszczenie dóbr kulturowych o dużej wartości kulturowej i historycznej w gminie Łaskarzew	87
Rysunek 23 Drogi w gminie Łaskarzew	89
Rysunek 24 Podział funkcjonalny terenu gminy Łaskarzew	90
Rysunek 25 Inwestycje w ramach Strategii	92

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)	6
Wykres 2 Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (stan na 2024r.) (osoby na km ²)	7
Wykres 3 Ludność gminy Łaskarzew w podziale na płeć (stan na 2024 r.)	8
Wykres 4 Liczba mieszkańców gminy Łaskarzew w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 2024 r.)	8
Wykres 5 Liczba mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych gminy Łaskarzew.	9
Wykres 6 Piramida wieku gminy Łaskarzew (2024 r.)	10

Wykres 7 Liczba dzieci w przedszkolu, uczniów w szkołach podstawowych oraz oddziałów w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych.....	12
Wykres 8 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w gminie Łaskarzew, powiecie garwolińskim i województwie mazowieckim w latach 2020-2024	13
Wykres 9 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w gminie Łaskarzew, powiecie garwolińskim i województwie mazowieckim w latach 2021-2025	13
Wykres 10 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w gminie Łaskarzew, powiecie garwolińskim i województwie mazowieckim w latach 2021-2025	14
Wykres 11 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024.....	19
Wykres 12 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa mazowieckiego, powiatu garwolińskiego i gmin wchodzących w jego skład (2024 r.)	20
Wykres 13 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Łaskarzew w 2024 r. (%)	24
Wykres 14 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Łaskarzew (2024 r.)	25
Wykres 15 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla powiatu garwolińskiego i gmin wchodzących w jego skład (2024 r.)	26
Wykres 16 Dochody i wydatki ogółem gminy Łaskarzew w latach 2019-2024 (zł)	26
Wykres 17 Liczba bezrobotnych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024	28
Wykres 18 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Łaskarzew w latach 2023 (w zł)	33
Wykres 19 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024 (Mg)	34
Wykres 20 Dane dotyczące poziomu recyklingu odpadów zebranych na terenie gminy Łaskarzew w latach 2019-2024.....	34
Wykres 21 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu garwolińskiego, województwa mazowieckiego i w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)	35
Wykres 22 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w powiecie garwolińskim, województwie mazowieckim i w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)	35
Wykres 23 Osoby korzystające z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu garwolińskiego, województwa mazowieckiego i w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)	37
Wykres 24 Liczba mieszkań w gminie Łaskarzew w latach 2019-2024	39
Wykres 25 Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie garwolińskim, województwie mazowieckim i w poszczególnych gminach powiatu garwolińskiego (2024 r.)	39
Wykres 26 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu garwolińskiego (2024 r.)	49
Wykres 27 Ocena infrastruktury i transportu według mieszkańców	51
Wykres 28 Ocena stanu gospodarki i rynku pracy przez mieszkańców	52
Wykres 29	53
Wykres 30 Ocena kultury i rekreacji przez mieszkańców	53
Wykres 31	53

Bibliografia

1. Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Łaskarzew – 2023
2. Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Łaskarzew – 2022
3. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Łaskarzew
4. Raport o stanie Gminy Łaskarzew za 2024 r.
5. Raport o stanie Gminy Łaskarzew za 2023 r.
6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łaskarzew
7. Uchwała Nr III/12/2024 Rady Gminy Łaskarzew – Plan ogólny gminy
8. Strategia Rozwoju Powiatu Garwolińskiego 2022–2030
9. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do 2030
10. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego
11. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
12. Umowa Partnerstwa 2021–2027
13. Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027 (FEM)
14. IIa aktualizacja planów gospodarowania wodami – dorzecze Wisły
15. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym – dorzecze Wisły
16. CRFOP – Rezerwat przyrody „Polesie Rowskie”
17. CRFOP – Rejestr pomników przyrody w gminie Łaskarzew
18. BDL GUS – Bank Danych Lokalnych
19. IMGW-PIB – klimat.imgw.pl
20. ISOK/KZGW – mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego
21. Geoserwis GDOŚ
22. Mapa.wyniki.edu.pl – wyniki egzaminu ósmoklasisty
23. Internet.gov.pl (UKE)
24. Gov.pl / ePUAP
25. KPP w Garwolinie – statystyki 2023 r.
26. Powiat Garwoliński – Związek Powiatowo-Gminny „Garwolińskie Przewozy Gminno-Powiatowe”
27. Gmina Górzno – informacje o „Garwolińskich Przewozach Gminno-Powiatowych”
28. Google Maps – układ dróg i dostępność komunikacyjna